

**Ο Γιώργος Δόσης
«ταξίδεψε
στην αιωνιότητα»**

σελ. 14

**Τα Παραδοσιακά Κάλαντα
από την Π.Σ.Ε.**

σελ. 3

«Ηπειρώτικα»

Μια καινούρια στήλη. Σε κάθε φύλλο, ένας Ηπειρώτης/ισσα παρουσιάζει τις σκέψεις και τον προβληματισμό του, για θέματα που αφορούν τη γενέτειρα, την Ήπειρο. Πολιτικά, Κοινωνικά, Πολιτιστικά, Λαογραφικά, Ιστορικά. Αρχίζουμε με τις σκέψεις του Γιώργου Βαρέλη.

σελ. 4

**Εκατό χρόνια από την
Μικρασιατική Καταστροφή**

Ήπειρος, η νέα πατρίδα
Νέα Σελεύκεια Θεσπρωτίας

σελ. 12-13

Ο ΧΟΡΟΣ ΤΟΥ ΖΑΛΟΓΓΟΥ

(Εν χοροίς και άσμασι ή ένας
«εθνικός μύθος»)

Λαμπρινή Πανταζή-Ντόκου, Αντι-
πρόεδρος της Αδελφότητας

«ΤΟ ΗΡΩΙΚΟ ΣΟΥΛΙ»

σελ. 6

Η «Πίτα του Ηπειρώτη» ξανά στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας

Η εκδήλωση θα γίνει στις 22 Ιανουαρίου 2023, ώρα 10:00 π.μ.
και θα είναι αφιερωμένη στη Γυναίκα της Ηπείρου

Φέτος το Διοικητικό Συμβούλιο της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας (Π.Σ.Ε.) όρισε η «Πίτα του Ηπειρώτη 2023» να γίνει στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας (ΣΕΦ) την Κυριακή 22 Ιανουαρίου 2023, ώρα 10:00 π.μ. Επιτέλους, μετά από μια τρίχρονη ουσιαστικά αναβολή, λόγω κορωνοϊού, έχουμε την ευκαιρία να ξανασμιξούμε στο πρώτο-φαντο αυτό αντάμωμα, στη μεγάλη αυτή, όπως ονομάστηκε, γιορτή της Ηπείρου.

Η «Πίτα του Ηπειρώτη» είναι ένας διαχρονικός θεσμός που συνταυτίστηκε με τη δράση της Π.Σ.Ε. Σαραντά και πλέον χρόνια οι Ηπειρώτες/σες συναντώνται στο ΣΕΦ, κάθε χρόνο, συζητούν, χορεύουν και εκδηλώνουν την αγάπη για την γενέτειρα, την Ήπειρο, και την πίστη τους στον Ηπειρώτικο πολιτισμό. Κυριαρχεί:

Η Ήπειρος της αγνότητας, της χαράς και της προσφοράς!

Η Ήπειρος της παράδοσης, του γλεντιού και του κεφιού!

Η Ήπειρος της μάθησης και της δημιουργίας!

Η Ήπειρος των ευεργετών!

Η Ήπειρος της Ξενιτιάς, της ερήμωσης και της μοναξιάς!

Η Ήπειρος της Αντίστασης!

Η «Γυναίκα της Ηπείρου». Στις Ηπειρώ-

τισσες Γυναίκες είναι αφιερωμένη, φέτος, η γιορτή. Τιμούμε τον αγώνα, τη δημιουργία και την προσφορά της Ηπειρώτισσας που κράτησε «ζαλικά» στην πλάτη της ολόκληρη την Ελλάδα.

Ταυτόχρονα το αντάμωμα στο Φάληρο αποτελεί και αφιερώματα για την ενίσχυση της δράσης των φορέων της Ηπειρωτικής αποδημίας με οδηγό τις αποφάσεις του ΔΣ της Π.Σ.Ε., ώστε να δοθούν λύσεις στα προβλήματα που οδηγούν στην ερήμωση της ιδιαίτερης πατρίδας αλλά και ταλαιπωρούν τους απόδημους στο Λεκανοπέδιο.

Καλώς να ορίσετε!!!

Σελ. 8-9

Οι ευχές της Π.Σ.Ε. για το 2023

Τον τίτλο «Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας σας εύχεται Καλά Χριστούγεννα και Ευτυχισμένο το 2023» έχει το μήνυμα του Διοικητικού Συμβουλίου της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας (Π.Σ.Ε.) για τις γιορτές και το νέο έτος.

Στην ευχετήρια κάρτα για το 2023 η Π.Σ.Ε. αναφέρει:

«Ο τελευταίος μήνας κάθε χρόνου, ο Δεκέμβριος, είναι μήνας προετοιμασίας προκειμένου να εορταστούν τα Χριστούγεννα και να υποδεχθούμε αισίως το νέο έτος.

Για τρία ολόκληρα χρόνια η πανδημία του κορωνοϊού είχε μπδενίσει το εορταστικό πνεύμα των ημερών και ουσιαστικά σκόρπισε θλίψη και θύματα σε καθημερινή βάση.

Με την προσπάθεια επανόδου στην «κανονικότητα» επιβάλλεται να μας διακατέχει η ψυχραιμία για το παρόν και η αισιοδοξία, καθώς και η αγωνιστικότητα για το μέλλον.

Ο άνθρωπος με τον αγώνα και την αγωνία του, με τη δράση και την

προκοπή του ξεπέρασε αντιξοότητες, δυσκολίες, πανδημίες και καταστροφές.

Δημιούργησε! Η δημιουργία του στηρίχτηκε πάντοτε στη συλλογική προσπάθεια. Αυτό ακριβώς αποδεικνύει και η ιστορία μας, η ιστορία της ίδρυσης και λειτουργίας συλλογικών φορέων, Αδελφοτήτων και Ηπειρώτικων Συλλόγων, όπου γης. Οι σύλλογοί μας! Φυτώρια αγάπης, ειρήνης, συλλογικής προσπάθειας και ανθρωπιάς, δράσης και πολιτιστικής δημιουργίας.

Έτσι, όπως ακριβώς λειτουργήσαν μέχρι σήμερα και προσδοκούμε πως θα λειτουργήσουν στο μέλλον. Αυτό είναι σίγουρο, γιατί ο Ηπειρώτικος πολιτισμός, η παράδοση και η ιστορία

Η ευχετήρια κάρτα της Π.Σ.Ε. για το 2023

μας, τα ήθη και τα έθιμά μας, ερείδονται στην αγάπη και το Ηπειρώτικο φιλότιμο, στην προσδοκία και στην ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο, ανθρωπινότερο και ειρηνικό.

Φυσικά από εμάς εξαρτάται. Ο αγώνας ασταμάτητος για την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η Ήπειρος».

Η κοινή προσπάθεια, το «εμείς», η συλλογική δράση και η καθολική απαντοχή έδωσαν και θα δίνουν πάντοτε σοβαρά θετικά αποτελέσματα. Μ' αυτή τη δράση διατηρήσαμε τις ανυ-

πέρβλιντες ηπειρώτικες παραδοσιακές περγαμινές. Η παράδοση της Ηπείρου λειτουργεί ως ένας ζωντανός οργανισμός. Προσλαμβάνει, αποβάλλει και μεταλλάθει. Στο χέρι μας είναι να διατηρήσουμε τη ζωντανία της. Αυτή θα είναι και η μέγιστη προσφορά στη γενέτειρά μας.

Μ' αυτές τις σκέψεις το Διοικητικό Συμβούλιο της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας εύχεται σε όλους/ες ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ και ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟ ΤΟ ΝΕΟ ΕΤΟΣ.

Γιορτή για την παγκόσμια αναγνώριση του Πολυφωνικού Καραβανιού

Πολυφωνική σύναξη στο Πνευματικό Κέντρο Ηπειρωτών

Το άνοιγμα της εκδήλωσης από το Εργαστήρι Πολυφωνίας της Π.Σ.Ε.

Το πολυφωνικό σχήμα «Δελβινιώτικα». Παρτίς η Βούλα Μπαϊμάκα

Ήταν 17 Δεκεμβρίου 2020 όταν, στο πλαίσιο της 15^{ης} Διακυβερνητικής Διάσκεψης της UNESCO, το Πολυφωνικό Καραβάνι εγγράφηκε μετ' επαίνων στον παγκόσμιο κατάλογο Καλών Πρακτικών Διαφύλαξης Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, αποτελώντας την πρώτη και τη μόνη, μέχρι τώρα, εγγραφή από μέρους της Ελλάδας και μία από τις 25, ως τότε, από 180 κράτη! Κορυφαία αναγνώριση για ένα θεσμό που φέτος κλείνει είκοσι πέντε χρόνια δράσης και προσφοράς, αφιερωμένος στην έρευνα, την προβολή και τη διάδοση του Ηπειρωτικού Πολυφωνικού Τραγουδιού.

Γιορτάζοντας την επέτειο των δύο χρόνων από την παγκόσμια αναγνώριση, η αμκε «Άπειρος» (Πολυφωνικό Καραβάνι) διοργανώνει κύκλο εκδηλώσεων, ξεκινώντας με μεγάλη εκδήλωση στο Πνευματικό Κέντρο Ηπειρωτών την Τετάρτη 14 Δεκεμβρίου 2022. Επιλέχθηκε ο χώρος της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας (Π.Σ.Ε.) για να σηματοδοτηθεί η στήριξη της στη δράση του Πολυφωνικού Καραβανιού. Η εκδήλωση προετοιμάστηκε ως γιορτή της κοινότητας της πολυφωνίας που στήριξε ομόθυμα την εγγραφή και που, χάρη σε αυτήν, προβάλλεται παγκόσμια.

Ο «κυρατζής» του Πολυφωνικού Καραβανιού **Αλέξανδρος Λαμπριδής**, ανοίγοντας την εκδήλωση, μνημόνευσε την φιλοξενία από την Π.Σ.Ε. των πρώτων προβών της «Χαονιάς» το 1996, την οποία και βράβευσε το 1998, όταν οι πρωτεργάτες της θεμελίωσαν την «Άπειρο» και το Πολυφωνικό Καραβάνι. Ο Πρόεδρος του Δ.Σ. της Π.Σ.Ε. **Χρυσόστομος Μάκης Κιάμος-Χήτος**, που συμμετείχε στην εκδήλωση επικεφαλής πολυμελούς αντιπροσωπείας του Δ.Σ., χαιρετίζοντας εστίασε στην αποφοτιστική στήριξη της Π.Σ.Ε. στο Πολυφωνικό Καραβάνι, συγχαίροντας για την παγκόσμια αναγνώριση και ευχόμενος καλή συνέχεια στο έργο του.

Στη συνέχεια η νεότερη «κυρατζής» του Πολυφωνικού

Καραβανιού, **Αλίκη Γκανά**, με ιδιαίτερη συμβολή στην προετοιμασία της πρότασης εγγραφής, έκανε μια σύντομη παρουσίαση της Σύμβασης για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και, ιδιαίτερα, της εγγραφής του Πολυφωνικού Καραβανιού στις Καλές Πρακτικές. Ακολούθησε προβολή βίντεο για τη διαχρονική δράση του Πολυφωνικού Καραβανιού και την συμβολή του στην κοινότητα και την «άνοιξη της πολυφωνίας».

Στην εκδήλωση δώλωσαν συμμετοχή δεκατέσσερα πολυφωνικά σχήματα. Συμμετείχαν τα πολυφωνικά σχήματα «Δελβινιώτικα», Κοσσοβίτσα, «Ισοκράτισσες», «Lot Kurbeti», «Χαονιά», «Όμορφη Χειμάρρα», «Οιδές», το Εργαστήρι Πολυφωνίας της Π.Σ.Ε., το «Πολύφωνο» (ΚΕΜΦΑ), οι Σύλλογοι Ηπειρωτών Χαϊδαρίου και «Ιλισσός». Παραβρέθηκαν, επίσης, μέλη από τα πολυφωνικά του ΧΟΠΟΣΥΔΕ «Δερόπολη», Άνω Παγωνίου και Χλωμού.

Το μουσικό μέρος άνοιξε το Εργαστήρι Πολυφωνίας της Π.Σ.Ε. με τραγούδι αφιερωμένο στη μνήμη της **Όλγας Μπίκα** από τον Παρακάλαμο και της **Ανδριανής Μαγκώνη** που «έφυγαν» τη χρονιά που πέρασε. Λίγο αργότερα, ενώ τραγουδούσαν «Τα Δελβινιώτικα», η παρτίς του τραγουδιού – ένα από τα πιο αγαπητά μέλη της κοινότητας – διέκοψε λόγω ενός αναπάντεχου, σοβαρού προβλήματος υγείας. Με πρόταση του «κυρατζή» και ομόθυμη συμφωνία όλων των συμμετεχόντων, η εκδήλωση διακόπηκε, με ευχές για καλή ανάρρωση, και θα συνεχισθεί την Τετάρτη 25 Ιανουαρίου 2023 στον ίδιο χώρο.

Ο κύκλος εκδηλώσεων για τα δύο χρόνια από την παγκόσμια αναγνώριση του Πολυφωνικού Καραβανιού συνεχίζεται με μεγάλη εκδήλωση στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Ιωαννιτών την Παρασκευή 13 Ιανουαρίου 2023. Την εκδήλωση στηρίζει ο Δήμος Ιωαννιτών και τον κύκλο εκδηλώσεων το Υπουργείο Πολιτισμού και η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας.

«Δωδωναία Σκηνή» Απόλυτα επιτυχής η παράσταση στο θέατρο «Νίκος Κούρκουλος», στην Αργυρούπολη

Εξαιρετικά επιτυχία σημείωσε η παράσταση της κοινωνικής κωμωδίας «Ο θάνατος σου η ζωή μου» του Αλέκου Σακελλάριου, το Σάββατο 17 Δεκεμβρίου, στη θεατρική σκηνή «Νίκος Κούρκουλος», Ολυμπίας 5, του Δήμου Ελληνικού-Αργυρούπολης. Την θεατρική αυτή παράσταση πραγματοποίησε η «Δωδωναία Σκηνή», η θεατρική ομάδα του Πνευματικού Κέντρου Δήμου Δωδώνης, σε αγαστή συνεργασία με την Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας και την Αδελφότητα Ηπειρωτών Αργυρούπολης.

Τη σκηνοθεσία της παράστασης υπογράφει ο **Δημήτρης Κατσάνος**, ο οποίος έχει και την οργανωτική διεύθυνση της ομάδας.

Η «Δωδωναία Σκηνή» δημιουργήθηκε από το Πνευματικό Κέντρο Δήμου Δωδώνης τον χειμώνα του 2021 και φιλοδοξεί να προσφέρει στο ευρύ κοινό της περιοχής άριστες παραγωγές, αλλά και να αποτελέσει μια κυψέλη πολιτιστικής δημιουργίας για τους δημότες και κατοίκους του Δήμου Δωδώνης.

Τα μέλη της «Δωδωναίας Σκηνής» απέσπασαν το πιο θερμό χειροκρότημα των θεατών, μεταξύ των οποίων ήταν ο Δήμαρχος Ελληνικού-Αργυρούπολης, **Γιάννης Κωνσταντάτος**, ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου, **Ιωάννης Τσαρπαλής**, ο Αντιδήμαρχος Διοικητικών Υπηρεσιών, **Κωνσταντίνος Στέφανος**, ο Αντιδήμαρχος Συντήρησης Πόλης, **Λάζαρος Τογρίδης**, ο Εντεταλμένος Σύμβουλος Δημοτικής Αστυνομίας, **Θανάσης Καλύβας**,

ο Πρόεδρος του Οργανισμού Νεολαίας και Αθλητισμού, **Σωτήρης Κύρκος**, η Διοικητής του Τμήματος Ασφαλείας Αργυρούπολης, **Αθανασία Μαλαβάζου**, ο πρώην Αντιδήμαρχος Παιδείας, **Βασίλης Μπουκάς** και ο Γραμματέας του Συλλόγου Ηπειρωτών Γλυφάδας **Σταύρος Σμρόνιας**. Εκ μέρους της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας παρευρέθησαν ο Έφορος Πολιτισμού, **Νίκος Ζέκης**, ο Ειδικός Γραμματέας, **Χριστόφορος Ευθυμίου**, ο Έφορος Δημοσίων Σχέσεων, **Αντώνης Κοντός**, και το μέλος του Δ.Σ. **Μαρίνα Τζάκου**.

Ο Δήμαρχος Δωδώνης και πρόεδρος του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Δωδώνης, **Χρήστος Ντακαλέτσης** εκφράζει τις ειλικρινείς ευχαριστίες του προς το Δήμαρχο Ελληνικού-Αργυρούπολης για την παραχώρηση της θεατρικής σκηνής «Νίκος Κούρκουλος». Σε δήλωσή του αναφορικά με την επιτυχημένη παρουσία της «Δωδωναίας Σκηνής» στην Αθήνα, τονίζει τα εξής: «*Η θερμή ανταπόκριση των απόδημων Ηπειρωτών στο κάλεσμά μας, μας γεμίζει με χαρά αλλά και με την ελπίδα ότι οι δράσεις πολιτισμού, που ξεκινούν με αγάπη και συνεκίζονται με μεράκι, θα βρίσκουν πάντα αξιότιμους συμπαραστάτες και αρωγούς. Γι' αυτό και πρόθεση της δημοτικής αρχής του Δήμου μας είναι να συνεχίσει να υποστηρίζει κάθε νέα ιδέα και κάθε δημιουργική προσπάθεια.*»

Με αληθινό επαγγελματισμό τα μέλη της «Δωδωναίας Σκηνής» παρουσίασαν το θεατρικό έργο του Αλ. Σακελλάριου «Ο θάνατος σου η ζωή μου»

Πανηπειρωτική

Όργανο της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας

Κλεισθένους 15, 105 52, Αθήνα • Τηλ.: 210 3241137-3243822 • Fax: 210 324382 e-mail: info@panepirotiki.com
Facebook: Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας
site: www.panepirotiki.com

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ: **Χρυσόστομος (Μάκης) Κιάμος-Χήτος**,
Πρόεδρος της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ από Συντακτική Επιτροπή:

**Χρήστος Τούμπουρος • Γιάννης Βέλλης • Μαρίκα Γκόνη • Μηνάς Ζέρβας
Ελένη Κοντούλη • Γιώργος Μουσαγός • Κατερίνα Σχισμένου • Μαρίνα Τζάκου • Ηλίας Χρηστάκος**

ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΟΝΤΟΣ

ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΑΙΔΙΑΤΡΟΣ
Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Μιλάνου

τ. ΙΑΤΡΟΣ Α' ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗΣ ΚΛΙΝΙΚΗΣ
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΠΑΙΔΩΝ «Π. & Α. ΚΥΡΙΑΚΟΥ»

Καβάφη 20 & Μακαρίου 23 (συνέχεια Αγ. Τριάδος),
Αγ. Παρασκευή (Πευκάκια)
Τηλ.: 210 600 1418 • Κιν.: 693 600 1418 • Φακ: 210 639 1787
• e-mail: antoniskontos5@gmail.com ΔΕΧΕΤΑΙ ΜΕ ΠΑΝΤΕΒΟΥ: 17.30-20.30

Τα παραδοσιακά-Ηπειρώτικα κάλαντα από την Π.Σ.Ε.

Τα κάλαντα στον Περιφερειάρχη Αττικής Γεώργιο Πατούλη

Με ηπειρώτικα κάλαντα, μουσική και χορούς ευχήθηκαν Καλά Χριστούγεννα στον Περιφερειάρχη Αττικής **Γεώργιο Πατούλη**, 24. 12. 2022, μέλη αντιπροσωπείας της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας. Την αντιπροσωπεία αποτελούσε ο πρόεδρος της Π.Σ.Ε. **Χρυσόστομος (Μάκης) Κιάμος-Χίτος**, η Α' Αντιπρόεδρος **Μαρίκα Γκόνη**, ο Γενικός Γραμματέας **Σωτήρης Κολιούσης** και ο Έφορος Πολιτισμού **Νίκος Ζέκης**. Τη συνόδευε το μουσικό συγκρότημα του **Μανόλη Μαγκλάρα**, το χορευτικό της Αδελφότητας Ηπειρωτών **Νέας Μάρκρης-Μαραθώνα-Ραφήνας** και η χορωδία της Π.Σ.Ε. υπό τη διεύθυνση του μαέστρου **Βαγγέλη Κώτσιου**.

Η αντιπροσωπεία της Π.Σ.Ε. με τον περιφερειάρχη Αττικής **Γεώργιο Πατούλη** σε αναμνηστική φωτογραφία

Μια ευχάριστη, ζεστή, Χριστουγεννιάτικη ατμόσφαιρα

Τα μέλη της αντιπροσωπείας, αφού πρόσφεραν ηπειρώτικα παραδοσιακά εδέσματα στον Περιφερειάρχη, χόρεψαν και τραγούδησαν στους ηπειρώτικους-λεβέντικους ρυθμούς και ευχήθηκαν Καλά Χριστούγεννα, Υγεία και Ευτυχία.

Ο πρόεδρος της Π.Σ.Ε. απευθυνόμενος στον Περιφερειάρχη τόνισε πως «σας παρουσιάζετε κε Περιφερειάρχα η μοναδική ευκαιρία να ανταποκριθείτε στο αίτημα όλων των Ηπειρωτών/ισών για το "Σπίτι του Ηπειρώτη" και να καταξιωθείτε στη συνείδηση όχι μόνο των Ηπειρωτών/σών, αλλά και όλων των Ελλήνων. Οι Ηπειρώτες-ευεργέτες έχουν αφήσει διαχρονικά την παρουσία τους με τα ευεργετήματά τους που καθόρισαν την όψη και τη συνέχεια της πρωτεύουσας. Η δόλωσή σας στο πανηγύρι των Ηπειρωτών που έγινε στις 2 Οκτωβρίου 2022 ότι θα λυθεί το όραμα για το "Σπίτι του Ηπειρώτη", θα πραγματοποιηθεί, ικανοποίησε όλα τα μέλη μας, όλους τους Ηπειρώτες και τις Ηπειρώτισσες, όπου γης. Αναμένουμε κύριε Περιφερειάρχα την υλοποίηση. Καλή Χρονιά. Κάθε επιτυχία στο έργο σας».

Απαντώντας ο Γιώργος Πατούλης, μεταξύ άλλων, είπε και τα εξής: «Με δράσεις έργα και πρωτοβουλίες που αναδεικνύουν την ιστορία και την παράδοση στηρίζουμε τους Ηπειρώτες, οι οποίοι έχουν προσφέρει τόσα πολλά στην Ελλάδα».

Ακόμα επισήμανε «ότι οι άνθρωποι που κρατούν ψηλά τον πολιτισμό και τις παραδόσεις δεν έχουν να φοβηθούν τίποτα. Διαχρονικά, τόσο ως Δήμαρχος, όσο και ως Περιφερειάρχης Αττικής

στηρίζω κάθε δράση που έχει ως στόχο της τη διαφύλαξη της πολιτιστικής και ιστορικής μας κληρονομιάς. Με συγκεκριμένες δράσεις έργα και πρωτοβουλίες μας, αναδεικνύουμε την ιστορία και την παράδοση και στηρίζουμε τους Ηπειρώτες οι οποίοι έχουν προσφέρει τόσα πολλά στην Ελλάδα. Με την αυτοθυσία τους και τις σημαντικές δωρεές τους έβαλαν τους πυλώνες για να αναστηθεί το έθνος μας και να αποκτήσουν πόλεις όπως η Αθήνα εμβληματικά κτίρια. Εύχομαι υγεία, προκοπή και ευτυχία σε όλους».

Τα μέλη της αντιπροσωπείας αφού ευχήθηκαν καλά Χριστούγεννα, εξέφρασαν τις θερμές ευχαριστίες τους στον Περιφερειάρχη για τη διαχρονική του στήριξη και αγάπη στους Ηπειρώτες. Επιπλέον, διατύπωσαν τον ενθουσιασμό τους για την δέσμευσή του να συμβάλει στην υλοποίηση του οράματός δεκαετιών για το «Σπίτι του Ηπειρώτη».

Η Π.Σ.Ε. στο «Σπίτι του Αγωνιστή»

Αντιπροσωπεία της Π.Σ.Ε., αποτελούμενη από τον Γενικό Γραμματέα **Σωτήρη Κολιούση** και τα μέλη του Δ.Σ. **Αναστασία Κοντούλη** και **Μαρίνα Τζάκου**, μετά από πρωτοβουλία της Επιτροπής Γυναικών και Αλληλεγγύης, επισκέφθηκε «Το σπίτι του αγωνιστή», μονάδα φροντίδας ηλικιωμένων. Η νεανική ορχήστρα Βούρμπιανης έπαιξε με χαρά τα Χριστουγεννιάτικα κάλαντα και άλλα εορταστικά τραγούδια των ημερών, δημιουργώντας συγκίνηση στον χώρο. Οι φιλοξενούμενοι ανταλλάξαν ευχές και γλυκά, τόσο με το νεανικό σχήμα, όσο και με τους εκπροσώπους της Π.Σ.Ε. Έλεος, συμβολικά

Μια εξαιρετική εκδήλωση χαράς, μια αληθινή προσφορά

Αντιπροσωπεία της Π.Σ.Ε. έψαλλε τα κάλαντα στα Γραφεία του ΠΑΣΟΚ

Αντιπροσωπεία της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας αποτελούμενη από τον πρόεδρο του Δ. **Χρυσόστομο (Μάκη) Κιάμο-Χίτο**, τον Ειδικό Γραμματέα **Χριστόφορο Ευθυμίου**, τον Έφορο Δημοσίων Σχέσεων **Αντώνη Κοντό** και τα μέλη του Δ.Σ. **Κώστα Ζηκόπουλο** και **Μηνά Ζέρβα** επισκέφθηκε, 30.12.2022, τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ **Νίκο Ανδρουλάκη** και μαζί με Ηπειρώτικη χορωδία έψαλλε τα κάλαντα για τον ερχομό του 2023.

Καλωσορίζοντας την αντιπροσωπεία ο πρόεδρος Νίκος Ανδρουλάκης μεταξύ άλλων τόνισε ότι η Ηπειρος ήταν πανταχού παρούσα στους αγώνες του Ελληνισμού και οι Ηπειρώτες διακρίνονται από τον πατριωτισμό και την προσφορά τους. Ακόμα περισσότερο για το πάθος τους και τον αγώνα τους για την ηπειρώτικη παράδοση. Θερμά συχαρητήρια για τη δράση σας. Είμαστε και θα είμαστε πάντα κοντά σας. Χρόνια Πολλά, Καλή Χρονιά, Υγεία και Ευτυχία.

Στην αντιφώνησή του ο πρόεδρος της Π.Σ.Ε., τόνισε: «Η Π.Σ.Ε., η μεγαλύτερη αποδημική οργάνωση των Ηπειρωτών, ο μέγας θεματοφύλακας των παραδόσεων, θθών και εθίμων, αγωνίζεται για τη διάσωση, διατήρηση και μεταλημπάδευση της ηπειρώτικης κληρονομιάς. Έχει προμετωπίδα τις πολιτιστικές αξίες που προσδιορίζουν τα αιματοβαμμένα Ηπειρώτικα Μαρτυρικά Χωριά, το μεγαλείο της Ηπειρώτισσας Γυναίκας και η προσφορά του Ηπειρώτικου ευεργετισμού. Η παρουσία της είναι έντονη και εμφανής σε όλο το κοινωνικό γίγνεσθαι. Αποκορύφωμα της δράσης της είναι η μεγάλη γιορτή, η Πίτα του Ηπειρώτη που θα πραγματοποιηθεί φέτος στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας την Κυριακή 22 Φεβρουαρίου 2023. Πέρα από το τυπικό και την πρόσκληση, σας καλώ σήμερα να τιμήσετε με την παρουσία σας την κορυφαία εκδήλωσή μας. Χρόνια Πολλά. Καλή και Ειρηνική Χρονιά να έχουμε».

Ο πρόεδρος της Π.Σ.Ε. **Χρυσόστομος (Μάκης) Κιάμος-Χίτος** ανταλλάσσει δώρα με τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ **Νίκο Ανδρουλάκη**

Τα Ηπειρωτόπουλα στο χορό.

Η αντιπροσωπεία της Π.Σ.Ε. με τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ **Νίκο Ανδρουλάκη**

Τα Πρωτοχρονιάτικα Κάλαντα στο Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας

Σε τρικούβερτο γλέντι με ηπειρώτικους και ρομμελιώτικους σκοπούς κατέληξαν τα Πρωτοχρονιάτικα κάλαντα της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας (Π.Σ.Ε.) στον ΓΤ της ΚΕ του ΚΚΕ **Δημήτρη Κουτσούμπα**, στην έδρα της ΚΕ στον Περισσό στις 31 Δεκεμβρίου 2022.

Σε ένα γιορτινό κλίμα, με εξαιρετική οργάνωση και αρχοντική φιλοξενία η χορωδία της Π.Σ.Ε. είπε τα κάλαντα. Το συγκρότημα του **Ναπολέοντα Δάμου** (εγγονού του μεγάλου Ηπειρώτη οργανοπαίκτη) έπαιξε ηπειρώτικους σκοπούς και χόρεψε το **Χορευτικό Συγκρότημα της Αδελφότητας Ηπειρωτών Νέας Μάρκρης-Μαραθώνα-Ραφήνας**. Μετά, στον κύκλο μπήκαν όλοι μαζί, με τον πρόεδρο του ΔΣ της Π.Σ.Ε. **Μάκη Κιάμο μπροστά**, ενώ τον χορό έσυρε και ο **Δημήτρης Κουτσούμπας** με ένα ρομμελιώτικο σκοπό, που έπαιξε πρός τιμής του το ηπειρώτικο συγκρότημα.

Εκτός απ' τον Πρόεδρο, στην αντιπροσωπεία της Π.Σ.Ε. μετείχαν: Ο Β' Αντιπρόεδρος **Αλέξανδρος Λαμπρίδης**, ο Γενικός Γραμματέας **Σωτήρης Κολιούσης**, ο Έφορος Πολιτισμού **Νίκος Ζέκης** και τα μέλη του Δ.Σ. **Μηνάς Ζέρβας**, **Κώστας Ζηκόπουλος**, **Γιάννης Νάκης** και **Δημήτρης Σιούτης**, καθώς και ο **Γιώργος Τάσης** μέλος του Γενικού Συμβουλίου της Π.Σ.Ε. Παρών στη γιορτή ήταν και ο Γραμματέας του Κ.Σ. της ΚΝΕ **Νίκος Αρπαπέλος** καθώς και στελέχη του ΚΚΕ, μεταξύ των οποίων ο συντοπίτης (απ' την Πρέβεζα) βουλευτής στη Β' Αθηνών **Χρήστος Κασιώτης**, ο **Νίκος Σοφινιάς**, μέλος του Π.Γ. της Κ.Ε. του ΚΚΕ, ο **Δημήτρης Γόντικας**, ο **Σπύρος Χαλβατζής** και η βουλευτής **Διαμάντω Μανωλάκου**.

Το Δ.Σ. της Π.Σ.Ε. προσέφερε ευχετήρια κάρτα, αντίτυπα της εφημερίδας «Πανηπειρωτική» και των εκδόσεων της Συνομοσπονδίας καθώς και παραδοσιακά προϊόντα της Ηπειρωτικής γης. Ο Δ. Κουτσούμπας προσέφερε αναμνηστικά δώρα.

Με δόλωσή του ο **Χρυσόστομος (Μάκης) Κιάμος-Χίτος** αναφέρθηκε στο έργο της Π.Σ.Ε. στην συνέχιση της παράδοσης και πολιτιστικής κληρονομιάς υπογραμμίζοντας: «Θα θέλαμε να σας ευχαριστήσουμε για την υποδοχή, να σας ευχηθούμε χρόνια πολλά, καλή χρονιά, το 2023 να είναι ειρηνικό πάνω από όλα και δημιουργικό για όλους και να ευχηθούμε να καταγράψετε διψήφιο αριθμό στις επερχόμενες εθνικές εκλογές, ούτως ώστε η φωνή σας να είναι περισσότερο στεντόρεια στο κοινο-

Η αντιπροσωπεία της Π.Σ.Ε. με τον Γενικό Γραμματέα του ΚΚΕ **Δημήτρη Κουτσούμπα**

Η ανταλλαγή δώρων

Ο Έφορος Πολιτισμού **Νίκος Ζέκης** πρωτοχορευτής

βούλιο για να μπορέσουμε να δούμε κάτι καλύτερο στο μέλλον αυτού του τόπου».

Απ' τη μεριά του ο **Δημήτρης Κουτσούμπας** δόλωσε: «Χρόνια πολλά! Καλή χρονιά! Το 2023 να ανατελεί πιο ελπιδοφόρο. Ο ελληνικός λαός μπορεί και πρέπει να παρέμβει στις εξελίξεις, να γίνει ο ίδιος ο πρωταγωνιστής αυτών των εξελίξεων με τους αγώνες του. Γιατί πολιτικοί "σωτήρες", πολιτικοί "μεσσίες" δεν υπάρχουν, μας τελείωσαν. Μόνο ο λαός μπορεί να σώσει τον λαό στον δρόμο της ανατροπής. Και σε αυτόν τον δρόμο το ΚΚΕ θα βρίσκεται μπροστά με τους αγώνες του, με την πάλη του, μαζί με τον λαό. Χρόνια πολλά, καλή χρονιά να έχουμε. Καλή δύναμη και υγεία σε όλους και όλες».

Μια συμβολική πράξη

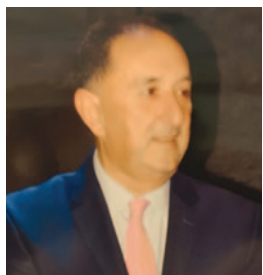
Η πράξη αυτή αφορά τον πρόεδρο της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας, Χρυσόστομο (Μάκη) Κιάμο-Χίτο.

Στα πλαίσια προκαθορισμένου ιατρικού-προληπτικού ελέγχου που πραγματοποιήθηκε ο Πρόεδρος της Π.Σ.Ε. κρίθηκε αναγκαία η διάγνωση στεφανιαίων αγγείων με αγγειοπλαστική. Πρόκειται για είδος θεραπείας της στεφανιαίας νόσου που διενεργείται από επεμβατικούς καρδιολόγους και αποσκοπεί στη διάνοιξη

στενωσίων της στεφανιαίας αρτηρίας από μεγάλες αθηρωματικές πλάκες ή θρόμβους και την αποκατάσταση της ροής του αίματος.

Το πρόβλημα επιλογής νοσοκομείου. Ο Πρόεδρος ασυζητητί, προτίμησε όλη αυτή η διαδικασία να πραγματοποιηθεί στο Νοσοκομείο Ιωαννίνων, δείχνοντας έτσι την απόλυτη εμπιστοσύνη του στο ιατρικό και παραϊατρικό προσωπικό του Νοσοκομείου. Η επιτυχία ήταν απόλυτη! Αυτό, άλλωστε, τονίζει στην ευχαριστήρια επιστολή του.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ (ΜΑΚΗ) ΧΗΤΟΥ - ΚΙΑΜΟΥ

Χρυσόστομος (Μάκης) Κιάμος-Χίτος, Πρόεδρος της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας

Επιθυμώ να εκφράσω με την επιστολή μου αυτή τις θερμές μου ευχαριστίες και τα ειλικρινή μου συγχαρητήρια στους Καθηγητές κ.κ. Λάμπρο Μιχάλη και Χρήστο Κατσούρα της Β΄ Καρδιολογικής Κλινικής του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Ιωαννίνων, στον Επιμελητή κ. Αηδόνη Ράμμο, στον Επικουρικό Επιμελητή Καρδιολογίας κ. Χρήστο Φλώρο και στην ειδικευόμενη Καρδιολόγο κ. Ευτυχία Παπαϊωάννου καθώς επίσης και στο Νοσηλευτικό Προσωπικό της Κλινικής.

Οφείλω να επισημάνω την υψηλού επιπέδου επιστημονική κατάρτισή τους και το ιδιαίτερο ενδιαφέρον τους για την αντιμετώπιση του προβλήματος υγείας μου.

Θέλω, ιδιαίτερα να ευχαριστήσω από καρδιάς (καθ' ότι ανανεωμένη) τον αγαπητό φίλο και συντοπίτη Καθηγητή Καρδιολογίας κ. Χρήστο Κατσούρα, που αντιμετώπισε και έδωσε λύση στο πρόβλημά μου με περισσή αγάπη και μέγιστο ενδιαφέρον.

Ο Χρήστος στέκεται στο πλευρό των ασθενών του διαχρονικά με ιδιαίτερη αγάπη και ενδιαφέρον. Έσωσε, στην κυριολεξία, αμέτρητες ζωές συνανθρώπων μας.

Όλοι εμείς που τον εμπιστευθήκαμε και τύχαμε της ιατρικής του φροντίδας του χρωστάμε ένα «μεγάλο ευχαριστώ και μια ζεστή αγκαλιά».

Η αναγνώριση της προσφοράς, αγαπητοί μου φίλοι, είναι σπουδαίο πράγμα. Ο Χρήστος όμως με την ταπεινότητά του ούτε αυτό επιζητεί. Η ευγένειά του και κυρίως η ανθρωπιά του ξεπερνούν τις φιλοφρονήσεις και τις ευχαριστίες.

Αγαπητοί φίλοι,

Θα μπορούσα να γράψω ατέλειωτες σελίδες για τον Χρήστο και την τεράστια προσφορά του στο κοινωνικό σύνολο. Δεν το επιχειρώ όμως διότι γνωρίζω ότι δεν αρέσκεται στις φιλοφρονήσεις. Το σέβομαι και κλείνω εδώ. Όμως, πρέπει να πω ότι αρκετοί φίλοι με ρωτάνε: «Γιατί επέλεξες τα Γιάννενα και δεν πραγματοποιήσες την επέμβασή σου στην Αθήνα σε τόσα ειδικευμένα Νοσηλευτικά Ιδρύματα με γνωστούς και φίλους έγκριτους επιστήμονες, Καθηγητές και όχι μόνο;» Η απάντησή μου ήταν και είναι: «Εμπιστοσύνη απόλυτη στη Δημόσια Υγεία και το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ιωαννίνων. Στον φίλο, Καθηγητή και πάνω απ' όλα ΑΝΘΡΩΠΟ, Χρήστο Κατσούρα».

Επιτρέψτε μου να σας μεταφέρω εδώ και μία λαϊκή ρήση που μου θύμιζε διαρκώς ο αειμνήστος πατέρας μου Λάμπρος Χίτος - Κιάμος: «Το λιθάρι στον τόπο του είναι βαρύ».

Εύχομαι στους απανταχού Ηπειρώτες, στους απανταχού Έλληνες και ιδιαίτερα στο Ιατρικό και Νοσηλευτικό Προσωπικό του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Ιωαννίνων καθώς και στην Β΄ Καρδιολογική Κλινική,

ΧΑΡΟΥΜΕΝΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ ΜΕ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΕΥΤΥΧΙΑ

...

Η απόφαση αυτή του προέδρου και η ευχαριστήρια επιστολή του είναι μια πράξη συμβολική. Η σημασία της δεν υπολογίζεται με την τυπική αξία, αλλά με τα νοήματα που εκπέμπει αυτή η επιστολή του προέδρου της Π.Σ.Ε. Χρυσόστομου (Μάκη) Κιάμου-Χίτου.

Τα νοσοκομεία της Ηπείρου χάρις στο πανάξιό προσωπικό, επιστημονικό και μη, την αυτοπάρνησή τους, το υψηλό ήθος και την αυξημένη κοινωνική συνείδηση όλων των εργαζομένων, δεν έχουν να ζηλέψουν τίποτε... Σε πολλά θέματα πρωτοπορούν. ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ!!!

Η ΠΕΙΡΩΤΙΚΑ

Στο παρόν φύλλο εγκαινιάζουμε μια καινούρια στήλη με τον τίτλο: «Ηπειρώτικα». Σε κάθε φύλλο, ένας Ηπειρώτης/σσα θα παρουσιάζει τις σκέψεις και τον προβληματισμό του, για θέματα που αφορούν τη γενέτειρα, την Ήπειρο. Πολιτικά, Κοινωνικά, Πολιτιστικά, Λαογραφικά, Ιστορικά.

Καλή αρχή. Ξεκινάμε με τον προβληματισμό του Κώστα Βαρέλη με τον τίτλο: «Βρέχει στην Ήπειρο...» Καλή αρχή!

Βρέχει στην Ήπειρο...

Γράφει ο Κώστας Βαρέλης

Μακάρι, το μοναδικό πρόβλημα της εποχής, να ήταν αυτό.

Βρέχει στην Ήπειρο, στην ακριτική Σαγιάδα.

Σε κάποια χωριά της Παραμυθιάς. Που το μεσημέρι ζεσταίνει ο ήλιος και τ' απογεύματα πνίγονται στις βροχές.

Χειμώνα και καλοκαίρι...

Βρέχει στα Τζουμέρκα και στα Θεοδώρια, στον Αμβρακικό κόλπο...

Από εκείνες τις εκρηκτικές και ραγδαίες, τις ξαφνικές βροχές της Ηπείρου.

Πάντα βρέχει στα μέρη μας τέτοια εποχή.

Ξυπνούν τα ποτάμια και συμμετέχουν με τους δικούς τους ήχους.

Θυμωμένα κι ανήσυχα είναι τα τραγουδία τους.

Πότε μελαγχολικά και πότε αισιόδοξα.

να ήταν οι βροχές...

Ένα πέπλο ομίχλης, αιωπή κι ανησυχία.

Σύννεφα απαισιοδοξίας χαμηλώνουν στην Πίνδο και στα Τζουμέρκα.

Μάταια οι παππούδες, επιχειρούν να εξηγήσουν το μέλλον, με τις δικές τους μεταφράσεις.

Με του καιρού τα σημάδια...

Μιλάνε για το πέταγμα των πουλιών, για το χρώμα του ήλιου στη δύση του, το γαύγισμα του σκύλου και το ουράνιο τόξο.

Για το "πέταγμα" του ματιού.

τους άπειρους, τους ευκολόπιστους...

Βρέχει στην Ήπειρο, μα, τα προβλήματα της εποχής είναι άλλα.

Αβελιότητα, απαισιοδοξία, αγωνία, απογοήτευση, αστάθεια, ανακολουθία, έλλειψη οραμάτων και ιδεών.

Και καλά, αν αυτό το κουραστικό ταξίδι φτάνει στο τέλος του.

Αν χαθήκαμε στη μέση της ερήμου, κουβεντάζοντας για διαδικασίες και φοβούμενοι τ' άγνωστα πουλιά που ακολουθούν πίσω μας;

Βρέχει και μικρά ρυάκια, ακίνδυνοι χείμαρροι γκρινιάζουν, διαμαρτύρονται, θυμάνουν σε μοναχικές πορείες.

Μα ο θυμός κρατάει λίγο και η ορμή του νερού ξαφνικά κι όπως ήρθε, περιορίζεται.

Μικρά ρυάκια κι ακίνδυνοι χείμαρροι, που πρέπει να συναντηθούν, να καταλήξουν στο «μεγάλο φουσκωμένο ποτάμι».

Και τότε;

Αλίμονο σε όποιον βρεθεί στο διάβα του.

«Βρέχει ακόμα στην Ήπειρο.»

Τάχα είναι και τραγουδία ή μοιρολόγια;

Μόνο κάποιοι ντόπιοι γέροντες γνωρίζουν τους ήχους και μην πιστεύετε ότι είναι κάτι εύκολο.

Ερμηνεύουν και μεταφράζουν τις συλλαβές και τις νότες.

Στην εκπληκτική και μυστική επικοινωνία ανθρώπου και φαινομένων...

Ξυπνάει ο Άραχθος κι ο Αχέρωντας και ζωντανεύουν οι μύθοι τους.

Ο πρωτομάστορας, ο βαρκάρης, οι πελεκητές της πέτρας, οι κατακτητές και οι άγιοι, οι καπετάνιοι που στον καλπασμό της ιστορίας, πέρασαν στην απέναντι όχθη νικητές κι ελευθερωτές...

Ενώνονται τα τραγουδία τους, με αυτά του Αχελώου και του Αώου, του Καλαμά και του Βοϊδομάτη.

Σε μία ορχήστρα δημιουργίας κι έμπνευσης.

Για τα σπουδαία και τα σημαντικά, για εκείνα που χάθηκαν, μα και για τα υπόλοιπα.

Εκείνα που έρχονται, που περιμένουμε, που στρώνουμε τις στράτες και τα καλντερίμια...

Βρέχει, μακάρι όμως το πρόβλημα

Οι αθώοι παππούδες, με τις αντιλήψεις που φτάνουν στις μέρες μας.

Πόσα δεν έχουμε ακούσει άραγε;

Όμως και με τα παραμύθια, αλλάζει μία κατάσταση; Μάλλον όχι.

Λιμνάζει, αιχμαλωτίζεται, φθείρεται. Κι ως έλεγε ο Τσαρούχης: "Μόνο με τα παραμύθια κατακτώνται οι άνθρωποι".

Τα παραμύθια για τους αθώους και

Στο ανοικτό πέλαγος θα ξεβρασθεί και στο βυθό του ωκεανού.

Εκεί που είναι η θέση του.

Βρέχει στα μέρη μας.

Δεν μπορεί η αισιοδοξία να ξεκουράζεται στα παραμύθια του παρελθόντος.

Μας ενδιαφέρει η αισιοδοξία του μέλλοντος!

«Άνοιξαν οι ουρανοί απ' τη βροχή στην Ήπειρο.»

ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ-ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΩΝ

ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΤΡΩΝ

Εκδήλωση Ιστορικής Μνήμης: ΚΥΠΡΟΣ-ΗΠΕΙΡΟΣ-ΚΥΠΡΟΣ

Η Ένωση Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Πελοποννήσου, Ηπείρου-Νήσων, ο Πανηπειρωτικός Σύλλογος Πατρών και ο Σύνδεσμος Αχαΐας-Κύπρου «Αχαιών Ακτή», συνδιοργάνωσαν με μεγάλη επιτυχία, τη Δευτέρα, 19 Δεκεμβρίου 2022, και ώρα 18.00, στο Αμφιθέατρο του Αρχαιολογικού Μουσείου Πατρών, μέσα σε ένα συγκινησιακά φορτισμένο κλίμα, εκδήλωση ιστορικής μνήμης, με τίτλο: «Κύπρος-Ηπειρος-Κύπρος».

Από αριστερά: Αλέξανδρος Χαΐδας, Πέτρος Παπαπολυβίου, Κώστας Θεοδωρόπουλος, Γιώργος Βουρλιόγκας, Θανάσης Μπαμπανέβας, Βασιλική Φαρμάκη, Γιώργος Καρβουνιάρης, Ταξίαρχος Γιάννης Χατζηγιάννης (διοικητής του ΚΕΤΧ Φρούραρχος), Αναστάσιος Στασής

Αρχικώς, την εκδήλωση, η οποία πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα του Πρόεδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ελλάδα, Κυριάκου Κανεβέζου, χαιρέτησαν οι Πρόεδροι της ΕΣΗΕΠΗΝ, Κυριάκος Καρτέσης, του Πανηπειρωτικού Συλλόγου Πατρών, Αλέξανδρος Χαΐδας, και της «Αχαιών Ακτής», Αναστάσιος Στασής. Παράλληλα, χαιρετισμό - παρέμβαση έκανε ο γενικός γραμματέας του Συλλόγου Αγωνιστών Κύπρου 1974 Νομού Αχαΐας «Η Ενότητα», Γιώργος Βουρλιόγκας.

Συνομιλία του γεν. γραμματέα Συλλόγου Αγωνιστών Κύπρου 1974 Νομού Αχαΐας «Η Ενότητα», Γιώργου Βουρλιόγκα με τον Χαΐδα Αλέξανδρο

Ακολούθως, στο κεντρικό μέρος της εκδήλωσης για τον Ηπειρώτη ήρωα Γεώργιο Παπαλαμπίδη που έπεσε στις 22 Ιουλίου 1974 στην περιοχή Αλωνάγρα του Πενταδακτύλου και με τίτλο "στα όρια ενός ήρωα", μίλησε η Ηπειρώτισσα Αρχιτέκτων ΜΑ, Διδάκτορας αρχιτεκτονικής σχολής του Πανεπιστημίου Πατρών, μέλος του Πανηπειρωτικού Συλλόγου Πατρών και παιδική φίλη του ήρωα, Βασιλική Φαρμάκη. Εν συνεχεία, ο επίκουρος καθηγητής Σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας στο τμήμα Ιστορίας Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου, Πέτρος Παπαπολυβίου, μίλησε για «τις σχέσεις της Ηπείρου με την Κύπρο στη νεότερη εποχή, με έμφαση την κυπριακή συμβολή στην απελευθέρωση της Ηπείρου», τονίζοντας ιδιαίτερα την προσωπικότητα του Χριστόδουλου Σώζου, εν ενεργεία δημάρχου Λεμεσού, ο οποίος έπεσε στο Μπιζάνι μαχόμενος για την απελευθέρωση των Ιωαννίνων, στις 6 Δεκεμβρίου 1912.

Ακολούθως, στο κεντρικό μέρος της εκδήλωσης για τον Ηπειρώτη ήρωα Γεώργιο Παπαλαμπίδη που έπεσε στις 22 Ιουλίου 1974 στην περιοχή Αλωνάγρα του Πενταδακτύλου και με τίτλο "στα όρια ενός ήρωα", μίλησε η Ηπειρώτισσα Αρχιτέκτων ΜΑ, Διδάκτορας αρχιτεκτονικής σχολής του Πανεπιστημίου Πατρών, μέλος του Πανηπειρωτικού Συλλόγου Πατρών και παιδική φίλη του ήρωα, Βασιλική Φαρμάκη. Εν συνεχεία, ο επίκουρος καθηγητής Σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας στο τμήμα Ιστορίας Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου, Πέτρος Παπαπολυβίου, μίλησε για «τις σχέσεις της Ηπείρου με την Κύπρο στη νεότερη εποχή, με έμφαση την κυπριακή συμβολή στην απελευθέρωση της Ηπείρου», τονίζοντας ιδιαίτερα την προσωπικότητα του Χριστόδουλου Σώζου, εν ενεργεία δημάρχου Λεμεσού, ο οποίος έπεσε στο Μπιζάνι μαχόμενος για την απελευθέρωση των Ιωαννίνων, στις 6 Δεκεμβρίου 1912.

Στο τέλος της εκδήλωσης έλαβε χώρα ανταλλαγή αναμνηστικών δώρων. Ιδιαίτερα συγκινητική υπήρξε η στιγμή της επίδοσης αναμνηστικού μεταλλίου από το γενικό Γραμματέα του Συλλόγου Αγωνιστών Κύπρου 1974 Νομού Αχαΐας «Η Ενότητα», Γιώργο Βουρλιόγκα, στους συνδιοργανωτές. Την εκδήλωση επιμελήθηκε ο δημοσιογράφος και γενικός γραμματέας ΤΕΑΣ της ΕΣΗΕΠΗΝ, Κώστας Θεοδωρόπουλος, ενώ συντόνισε ο δημοσιογράφος και Πρόεδρος ΤΕΑΣ της ΕΣΗΕΠΗΝ, Θανάσης Μπαμπανέβας. (πηγή φωτογραφιών: ΕΣΗΕΠΗΝ)

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΥΨΕΛΙΩΤΩΝ ΑΡΤΑΣ

Εξαιρετική τσιπουροκατάλυξη πραγματοποιήσαν οι Κυψελιώτες

Ξαναμπαίνουμε σε φυσιολογικούς ρυθμούς...

Μετά τη διακοπή 3 ετών, λόγω του κορωνοϊού, πραγματοποιήθηκε, το Σάββατο 17 Δεκεμβρίου 2022, στην αίθουσα του Πολιτιστικού Συλλόγου Κυψελιωτών Άρτας, Φαιδριδάων 129, Άνω Κυψέλη, με επιτυχία και αρκετά μεγάλη προσέλευση συγχωριανών και φίλων η τσιπουροβραδιά, ένας θεσμός που είχε καθιερωθεί τα προηγούμενα χρόνια και πραγματοποιούνταν ανελλιπώς.

Το τζουμερκιότικο τσίπουρο, που είχε την τιμητική του, ήταν ο πρωταγωνιστής της βραδιάς. Έρρεε άφθονο και συνοδευόταν από εύγεστους μεζέδες, καταπληκτικές ηπειρώτικες πίτες φτιαγμένες από τις χρυσοχέρες συγχωριανές μας και παραδοσιακά εδέσματα της περιοχής.

Τη μουσική επένδυση της βραδιάς ανέλαβε ο Σταύρος και η παρέα του, που με τα όμορφα τραγούδια και το ταλέντο τους, απογείωσαν το κέφι και χρωμάτισαν μουσικά τη βραδιά, δίνοντας τον καλύτερο τους εαυτό.

Αξίζει να σημειωθεί πως η βραδιά εξελίχθηκε σε γλέντι που κράτησε έως και τις πρώτες πρωινές ώρες.

Ήταν ένα υπέροχο αντίδομα! Τέτοιες συναντήσεις συμβάλλουν στη σύφιξη των σχέσεων των συγχωριανών και απιστελούν απόδραση από τις έγνοιες και τα προβλήματα της δύσκολης καθημερινότητας.

Το γλέντι κράτησε μέχρι τις πρωινές ώρες

ΕΝΩΣΗ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ «ΤΟ ΚΟΥΓΚΙ»

Συγκροτήθηκε σε σώμα το νέο Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου.

Πρόεδρος: ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΛΞΙΟΠΗ (ΛΙΛΙΑΝ)
 Αντιπρόεδρος: ΔΗΜΑΣ ΗΛΙΑΣ
 Β' Αντιπρόεδρος: ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
 Γεν. Γραμματέας: ΣΚΟΥΡΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
 Β' Γραμματέας: ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
 Ταμίας: ΓΟΥΡΤΣΗ ΘΕΟΔΩΡΑ
 Β' Ταμίας: ΛΙΩΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Εξελεγκτική επιτροπή
 ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ, ΛΕΟΝΤΙΟΥ ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ (ΑΚΗΣ), ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ ΣΩΤΗΡΗΣ

Εκπρόσωποι στην Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας
 ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΛΞΙΟΠΗ (ΛΙΛΙΑΝ), ΔΗΜΑΣ ΗΛΙΑΣ ΚΩΣΤΟΥΣΗ ΕΥΓΕΝΙΑ (ΤΖΕΝΗ)

Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο ευχαριστεί όλα τα μέλη που συμμετείχαν στη Γενική Συνέλευση και στις Αρχαιρεσίες και υπενθυμίζει ότι η παρουσία όλων είναι απαραίτητη και αναγκαία για τη στήριξη και τη συνέχεια του έργου του Συλλόγου μας.

Τα μέλη του νέου Δ.Σ. της Ένωσης Ηπειρωτών Αγίου Δημητρίου Αττικής «Το Κούγκι»

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΝΕΑΣ ΜΑΚΡΗΣ-ΜΑΡΑΘΩΝΑ-ΡΑΦΗΝΑΣ-ΠΙΚΕΡΜΙΟΥ

11.12.2022 Ηπειρώτικο παραδοσιακό Πανηγύρι

Ένα μεγάλο Ηπειρώτικο παραδοσιακό Πανηγύρι! Γέμισε από Ήπειρο η Ε' κατασκήνωση Αγίου Ανδρέα στη Νέα Μάκρη την Κυριακή 11/12. Ο κόσμος απόλαυσε παραδοσιακές ηπειρώτικες γεύσεις, μουσική και χορό.

Τη διασκέδαση του κόσμου, ανέλαβε η κομπάνια του Αντώνη Κακούρη, με τραγουδιστές τον Μιχάλη Μιχόπουλο και Νίκο Καλαμίδα. Η χορευτική ομάδα της Αδελφότητας, με χοροδιδάσκαλο τον Νίκο Ζέκη χόρευσε Ηπειρώτικους χορούς. Σερβιρίστηκαν επίσης υπέροχα ηπειρώτικα παραδοσιακά εδέσματα.

Την Π.Σ.Ε. εκπροσώπησαν ο Πρόεδρος Χρυσόστομος (Μάκης) Κιάμος-Χίτος, η Α' Αντιπρόεδρος Μαρίκα Γκόνη, ο Έφορος Δημοσίων Σχέσεων Αντώνης Κοντός, τα μέλη Μηνάς Ζέρβας, Κώστας Ζηκόπουλος, Δονάτος Γκέλιας.

Η Αδελφότητα ευχαριστεί πολύ τους χορηγούς της, καθώς και τους υπέροχους εθελοντές της!

Καθαρή συλλογική-Ηπειρώτικη οργάνωση-εξυπηρέτηση. Ακριβώς, όπως γίνισαν στα πανηγύρια

Το γυναικείο χορευτικό συγκρότημα της Αδελφότητας

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΩΝ ΤΖΟΥΜΕΡΚΙΩΤΩΝ ΑΘΗΝΑΣ

Συγκροτήθηκε σε σώμα το νεοεκλεγέν (18.12.2022) Διοικητικό Συμβούλιο της Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων Τζουμερκιωτών Αθηνάς.

Πρόεδρος: Χρήστος Γκατζόγιας
 Αντιπρόεδρος: Γιάννης Νάκης
 Γεν. Γραμματέας: Γιώργος Μαστρογιάννης
 Αναπλ. Γραμματέας: Ευαγγελία Λαγού

Ταμίας: Εριφύλλη Κίτσιου
 Αναπλ. Ταμίας: Βασιλική Τζαχρήστα
 Έφορος Δημοσίων Σχέσεων: Γιάννης Νάκης
 Μέλη: Ανδρέας Ζανίκας
 Γιώργος Καρμάνης
 Ευστάθιος Λιάκος
 Γεώργιος Χατζηγιάννης

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΜΟΥΡΓΚΑΝΑΣ

Με τη συμμετοχή 38 Αντιπροσώπων από 12 Αδελφότητες διεξήχθησαν οι εκλογές της 18ης Δεκεμβρίου στα γραφεία μας. Την διεύθυνση των εργασιών ανέλαβε ο Γιώργος Οικονόμου-πρώην Πρόεδρος της Π.Σ.Ε..

Εγκρίθηκαν ομόφωνα ο Διοικητικός και Οικονομικός Απολογισμός του απερχόμενου Διοικητικού Συμβουλίου. Επιβεβαιώθηκε η αναγκαιότητα αγωνιστικής διεκδίκησης άμεσων λύσεων στα διαχρονικά και οξυμένα προβλήματα των χωριών μας, σε συντονισμό με τη Π.Σ.Ε. και τις Ομοσπονδίες των απόδημων Ηπειρωτών.

Για το νέο Δ.Σ. εκλέχθηκαν (Με σειρά εκλογής) Παπαθανασίου Νίκος, Μπότσαρη Βαρβάρα, Ανυφαντής Πάνος, Κόντης Ζήκος, Δήμος Χρήστος, Αθανασίου Γιώργος, Τσαγκάρης Δημήτρης, Κανακόπουλος Δημήτρης, Δήμος Γιώργος, Κωνσταντίνου Κώστας, Πέλεκας Βασίλης.

Αναπληρωματικοί: Διώνος Στέλιος και Τσουκαλά Βάσω

Εξελεγκτική Επιτροπή: Ντρούγκα Ζωή, Τσέκας Αλέξης, Σούκας Βασίλης

Για τη Π.Σ.Ε.: Ντρούγκα Ζωή, Τσέκας Αλέξης, Μάχου Ευδοκία

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΡΕΒΙΩΤΩΝ ΑΡΤΑΣ

Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Γρεβιωτών Άρτας, μετά τις εκλογές 11.12.2022 έχει ως εξής:

Πρόεδρος: Μαγδαληνή Βασιλείου
 Αντιπρόεδρος: Βασιλική Λαμπράκακη
 Ταμίας: Αναστάσιος Βασιλόγος
 Γραμματέας: Στέφανος Πραταράκης
 Μέλη: Κωνσταντίνος Δημάτσας
 Κωνσταντίνα Γεωργαλή
 Κωνσταντίνος Αρκουμάνης

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΥΡΣΟΓΙΑΝΝΙΤΩΝ

Ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Πυρσογιαννιτών στις 11 Δεκεμβρίου 2022, ημέρα Κυριακή, πραγματοποίησε την ετήσια γιορτή του. Αρχικά στις 9.30 π.μ. έγινε αρτοκλασία στον Ιερό Ναό Αγίου Κωνσταντίνου, Ομόνοια.

Στη συνέχεια, μετά τον εκκλησιασμό και την αρτοκλασία επακολούθησε το Παραδοσιακό Αντάμωμα των Πυρσογιαννιτών στη ΣΤΕΓΗ ΠΥΡΣΟΓΙΑΝΝΙΤΩΝ (Ζήνωνος 27-Αθήνα, Κληροδότημα ΠΕΤΡΟΥ ΦΡΟΝΤΖΟΥ).

Η γιορτή, το αντάμωμα των Πυρσογιαννιτών, στη διώροφη ΣΤΕΓΗ ΠΥΡΣΟΓΙΑΝΝΙΤΩΝ, με τη νέα διαρρύθμιση και το περιεχόμενό της (εκθέματα, χάρτες, κείμενα, εργασία των Μαστόρων της Πέτρας, με αυτά που οι Πυρσογιαννίτες μάστοροι έκτισαν τον κόσμο) μαζί με τον ήχο κλαρίνου και της φλογέρας, που διακριτικά και απαλά ακούγονταν, ταξίδεψαν όλους/ες στη γενέθλια γη, την Πυρσόγιαννη.

Ο Πρόεδρος του Συνδέσμου Μιχάλης Μαρτσέκης έκανε μια σύντομη περιήγηση στην ιστορία της γενέθλιας γης, στο έργο των μαστόρων της πέτρας, που καταγράφηκε στη λαογραφία της χώρας μας.

Διεξήχθη η Γενική Συνέλευση και εξετάστηκαν τα εξής θέματα:

Ενημέρωση για θέματα που αφορούν το Σύλλογο, τους Πυρσογιαννίτες, την Πυρσόγιαννη, τη Στέγη των Πυρσογιαννιτών και το Μουσείο των Μαστόρων της Πυρσόγιαννης.

Προγραμματισμός σύγκλησης Γενικής Συνέλευσης για εκλογή νέου Δ.Σ. και λοιπών οργάνων της Διοίκησης του Συλλόγου.

Διοργάνωση εκδρομής και άλλων εκδηλώσεων.

Τέλος, πραγματοποιήθηκε από τις μεσημβρινές ώρες το απραδοσιακό, γιορτινό, Πυρσογιαννίτικο γεύμα στη γνωστή ταβέρνα «Τέλης», στην Πεντέλη, όπου κυριάρχησε η ηπειρώτικη μουσική. Μια συναισθηματική επίσκεψη στην Πυρσόγιαννη.

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ

Η Πάργα τίμησε τον ποιητή Άλκη Αλκαίου

Σε μια λιτή και συγκινητική τελετή, με την συμμετοχή πλήθους κόσμου στην Πάργα πραγματοποιήθηκε η ονοματοδοσία της πλατείας «Άλκη Αλκαίας». Την αποκάλυψη της τιμητικής πλάκας έκαναν ο Δήμαρχος Πάργας, Νίκος Ζαχαριάς, ο αδερφός του Άλκη Αλκαίου, Γρηγόρης Λιάρος και ο Πρόεδρος της Τοπικής Κοινότητας Πάργας, Τάσος Παπανικολάου. Ακολούθησε εκδήλωση στο Πνευματικό Κέντρο Πάργας, όπου τιμήθηκε και αναδείχθηκε η μνήμη και το έργο του ποιητή. Στην εκδήλωση παρευρέθησαν μεταξύ άλλων η Πρόεδρος του Περιφερειακού Συμβουλίου Ηπείρου, Σταυρούλα Μπραϊμ-Μπότση, καθώς και εκπρόσωποι συλλόγων και φορέων της ευρύτερης περιοχής. Στον χαιρετισμό του ο Δήμαρχος Πάργας, αφού αναφέρθηκε στην σεμνή προσωπικότητα του Άλκη Αλκαίου και στο έργο του, ανακοίνωσε ότι ο Δήμος Πάργας θεσμοθετεί ετήσιο Φεστιβάλ Στίχου στην Πάργα, που θα φέρει το όνομα «Άλκη Αλκαίας» και θα έχει σαν σκοπό να δώσει την δυνατότητα σε νέους στιχουργούς να αναδείξουν την δουλειά τους, τιμώντας με αυτό τον τρόπο διαχρονικά τον σημαντικό στιχουργό και ποιητή.

Η οικία του Άλκη Αλκαίου σήμερα στην Κοκκινιά Θεσσαλονίκης (Φωτ.: Γιώργος Γιάγκας)

«Ωσεί παρών»

Από το αφιέρωμα της εφημερίδας μας «Πανεπιστημιακή» φύλλο 9 Νοεμβρίου-Δεκέμβριος 2020

Μιλούν οι άνθρωποι πορεύονται και βουλεύονται, ποθούν και αναπνέουν... Ζητούν, προγραμματίζουν, επιδιώκουν και -πολλές φορές- ανασθεματίζουν... Κι όλα αυτά κάτω από τη σκιά της ελπίδας, της απόλυτης αυτής βεβαιότητας ότι θα συμβεί κάτι καλό, επιθυμητό, ευχάριστο και ωφέλιμο. Με την ελπίδα ο καθένας ζώνεται, παλεύει, αγωνιά και αγωνίζεται για να πετύχει κάτι δημιουργικό που θα βελτιώσει την ποιότητα της ζωής του ή θα τον καταξιώσει ως άνθρωπο-δημιουργό.

Ελπίζουν οι άνθρωποι. Ελπίζουν στο όνειρο...

«Δε βγαίνουνε τα όνειρα σε πλειστηριασμό δεν παίχτηκε η παρτίδα μας ακόμα».

Η δύναμη του ανθρώπου να αντιστέκεται. Μια παρτίδα. Ένας αγώνας στεριωμένος σε ιδέες και ιδανικά. Τα όνειρα δεν εκπλειστηριάζονται...

Ωσεί παρών!

«Είναι σκληρό να προσπαθείς απ' τη σκιά σου να ξεφύγεις ήσσονα εδώ προτού να 'ρθεις θα είς' εδώ κι αφού θα φύγεις»

Το Μουσικό Σχολείο Άρτας σε Χριστουγεννιάτικη ψιορτή του Δήμου Κεντρικών Τζουμέρκων (19-12-22)

Τη Δευτέρα το πρωί, στις 19 του Δεκέμβρη 2022, το Μουσικό μας Σχολείο ταξίδεψε στο Βουργαρέλι Άρτας και συμμετείχε σε μια πολύ όμορφη Χριστουγεννιάτικη γιορτή που διοργάνωσε ο Δήμος Κεντρικών Τζουμέρκων και το σωματείο «Κύτταρο Τέχνης Τζουμέρκων». Τα μουσικά σύνολα που εμφανίστηκαν ήταν δύο, με το πρώτο να παρουσιάζει ένα μουσικοθεατρικό δράμα με θέμα τα Χριστούγεννα, και το δεύτερο μια σειρά τραγουδιών από τη μουσική παράδοση της Ηπείρου και άλλων περιοχών της χώρας μας. Στη γιορτή συμμετείχαν παιδιά και εκπαιδευτικοί από σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Δήμου Κεντρικών Τζουμέρκων και τραγούδησαν όλοι και όλες μαζί δημιουργώντας ένα πολύ ζεστό Χριστουγεννιάτικο κλίμα.

Οι μαθητές και οι μαθήτριές μας ξεναγήθηκαν στο χώρο που φιλοξενείται το «Κύτταρο Τέχνης Τζουμέρκων» και στην κεντρική πλατεία του όμορφου χωριού των Τζουμέρκων.

Ευχαριστούμε τον Δήμο Κεντρικών Τζουμέρκων και το «Κύτταρο Τέχνης Τζουμέρκων» για την πρόσκληση και την φιλοξενία. Επίσης ευχαριστούμε τους

συναδέλφους εκπαιδευτικούς που συνόδεψαν τα παιδιά των σχολείων του Δήμου και όλους/ες τους μαθητές και τις μαθήτριες που συμμετείχαν στη δράση και αποτέλεσαν τα μέλη μια υπέροχης χριστουγεννιάτικης χορωδίας.

Οι υπεύθυνοι/ες εκπαιδευτικοί
Nathalie Pourard, Παναγιώτης Γιαννούτσος, Γιώργος Αγγέλης, Ανθούλα Ζιώρη

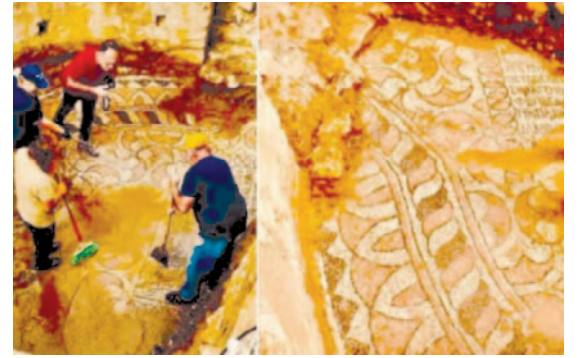
Μια εκδήλωση χαράς από τους μαθητές/τριες των Σχολείων κεντρικών Τζουμέρκων

Σημαντική αρχαιολογική ανακάλυψη έφεραν στο φως οι εργασίες διευθέτησης όμβριων στο Λαδοχώρι Ηγουμενίτσας

Συνθησμένο τα τελευταία χρόνια οι εργασίες σε δημόσια έργα να φέρνουν στην επιφάνεια τον αρχαίο πλούτο αυτού του τόπου. Η Ηπειρος, σε κάθε γωνιά της κρύβει θησαυρούς. Από όλες τις εποχές αρχαίες ή και νεότερες. Πρόσφατα σε εργασίες διευθέτησης όμβριων στο Λαδοχώρι Ηγουμενίτσας, στη Θεσπρωτία ήρθε στην επιφάνεια μια σημαντική αρχαιολογική ανακάλυψη.

Ένα τετράγωνο παλαιοχριστιανικό βαπτιστήριο, σπάνιο δείγμα της συγκεκριμένης αρχιτεκτονικής, που σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις χρονολογείται από τον 5ο μ.Χ. αιώνα. Το βαπτιστήριο ήταν ξεχωριστό οικοδόμημα κοντά ή μέσα σε χριστιανικό ναό, που χρησιμοποιείτο για την τέλεση του βαπτίσματος. Αποτελεί στοιχείο της εκκλησιαστικής και χριστιανικής αρχιτεκτονικής. Στον

πρωμεσαιωνικό Χριστιανισμό εκεί γινόταν και η κατήκηση των υποψηφίων προς βάπτισμα.

Η έρευνα αποκάλυψε, επίσης, μεγάλα και καλά σωζόμενα τμήματα των ψηφιδωτών του ναού, ενώ τμήμα του βρίσκεται κάτω από παρακείμενη οικία.

Πύργος Ραγίου Θεσπρωτίας

Κείμενο / Φωτογραφίες: Γιάννης Βέλλης

Χρόνια περνούσα δίπλα από έναν παράξενο καταπράσινο λόφο, πηγαινόντας προς Σαγιάδα ή γυρίζοντας προς την παραλία του Δρέπανου έξω από την Ηγουμενίτσα, που ανάμεσα στα δέντρα του ξεχώριζε η γνωστή πινακίδα για αρχαιολογικούς χώρους. Γύρω του χωράφια, η λίμνη, χαντάκια με νερά για πόσιμο. Αυτό το μέρος το είχα αφήσει να το δω όταν έχω την σουχία μου. Αλλά επειδή σουχία δεν έχω ποτέ, έμενε ξεχασμένο με μια υπόσχεση στον εαυτό μου, για αργότερα.

Φέτος, μετά το κλείσιμο από την πανδημία, αποφάσισα να το επισκεφτώ. Έστω για λίγο. Να δω τι κρύβει εκεί μέσα. Σε συνεννόηση με τις αρμόδιες υπηρεσίες, μου επετράπη να δω τον χώρο. Ήταν περίοδος που δεν δέχονταν κοινό και γίνονταν εργασίες συντήρησης και καθαρισμού του εξωτερικού χώρου. Μα φυσικά, όπως θα καταλάβατε, είναι αρχαιολογικός, εκεί λοιπόν είναι ο Πύργος Ραγίου (και Ραγιού, αναφέρεται σε πινακίδες της Αρχαιολογικής υπηρεσίας). Τουρκικός στην κατασκευή του, μη σας ξινίζει, πάνω σε ελληνικό αρχαίο οχύρωμα του 5ου π.Χ. αιώνα.

Τον έκτισε ο Χατζή Γράβας, το 1850. Ο Αγός της Ηγουμενίτσας. Η αρχιτεκτονική του στηρίχτηκε σε βυζαντινά αρχιτεκτονικά πρότυπα και αποτελούσε οχυρό των Οθωμανών, που έβλεπε στην κυριολεξία όλη την περιοχή μέχρι τη θάλασσα. Ακόμα και τις κινήσεις στην θάλασσα που θα μπορούσαν να φα-

νούν εκθρικές στην ασφάλεια τους.

Στο ίδιο σημείο είναι ο οικισμός της Λυγιάς, του 5ου αιώνα π. Χ. (ή μέρος του). Σημαντικός επίσης για την ιστορία του, αφού ταυτίζεται από κάποιους με την αρχαία Τωράνη ή Κερκυραϊκή Περαία, που ίδρυσαν σύμφωνα με τον Θεουκλιδή, Κερκυραίοι στην ίδια περιοχή. Ο οικισμός φιλοξενούσε περίπου 6000 κατοίκους.

Σύμφωνα με την αρχαιολογική υπηρεσία: «Οι ανασκαφικές έρευνες που διενεργήθηκαν τις δεκαετίες του '80 και του '90, έφεραν στο φως ευρήματα που επιβεβαιώνουν τη διαχρονική κατοίκηση της θέσης. Μεταξύ αυτών ανακαλύφθηκαν και Νεολιθικής εποχής, κεραμική χρονολογούμενη από την Εποχή του Χαλκού έως την Οθωμανική περίοδο, νομίσματα κλασικά, ελληνιστικά και ρωμαϊκά, πλήθος από αιχμές βελών και μαλυβδίνα βλήματα σφενδομιστών (μολυβδίδες), τμήματα πήλινων ειδωλίων, αλλά και πλήθος αντικειμένων καθημερινής χρήσης και κοσμημάτων από τα νεότερα χρόνια. Ιδιαίτερη μνεία αξίζει να γίνει σε δύο χαρακτηριστικά αγγεία της Εποχής του Χαλκού, που βρέθηκαν στα κατώτερα στρώματα κατοίκησης του χώρου, το ένα με πλαστική διακόσμηση. Σημαντικότερα είναι, εξάλλου, και τα αποσπασματικά σωζόμενα ανευρεθέντα αρχαϊκά ειδώλια, τα πρωιμότερα μέχρι στιγμής στο Θεσπρωτικό χώρο.» Βασίλική Λάμπρου, Αρχαιολόγος

Ακόμα και αν δεν ενδιαφέρε-

στε για θέματα αρχαιολογίας, παρότι ο πύργος είναι ιδιαίτερα όμορφος,

το περιβάλλον γύρω από αυτόν,

όπως και το ανέβασμα προς αυτόν,

μαζί με τη θέα προς τη θάλασσα και

τον κάμπο είναι κάτι που θα σας

τραβήξει το ενδιαφέρον και ίσως τον

ξαναεπισκεφτείτε για αυτό και μόνο,

μαζί με την παρέα σας.

Ο χώρος είναι επισκέψιμος,

αλλά με περιορισμένο ωράριο. Το

εσωτερικό του πύργου δεν είναι

επισκέψιμο. Απέχει περίπου 13 χι-

λιόμετρα από την Ηγουμενίτσα και η

κατάσταση του δρόμου είναι αρκετά

καλή.

Αποχώρηση του Χρήστου Λαναρά από την Ομοσπονδία Τζουμέρκων

Χρήστος Λαναράς, Τζουμερκιώτης, «όνομα και πράμα»

Πραγματοποιήθηκαν 18.12.2022 οι εκλογές ανάδειξης νέου Διοικητικού Συμβουλίου στην Ομοσπονδία Τζουμερκιωτών. Οι εκλογές αυτές σηματοδότησαν και την αποχώρηση του Χρήστου Λαναρά, ο οποίος από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 κυριαρχούσε στα κοινά των Τζουμερκιωτών και, τα περισσότερα χρόνια, διετέλεσε Πρόεδρος της Ομοσπονδίας.

Ο Χρήστος Λαναράς μαζί με τους Βαγγέλη Λένη, Δημήτρη Γκορόγια, Βίκην Αράπη, Χρήστο Τούμπουρο, Σπύρο Φασούλα, Χρήστο Λύκο και άλλους δραστήριους Τζουμερκιώτες τα μέσα της δεκαετίας του 1980 πρωτοστάτησαν για την επαναδραστηριοποίηση της Ομοσπονδίας Τζουμερκιωτών, ενός Αποδημικού Συλλόγου των Τζουμερκιωτών που λειτουργεί από τον Απρίλιο του 1917, εκατό δηλαδή και πλέον χρόνια.

Η γέφυρα Τζαρή στον Άραχθο

Υπήρξε γνήσιος συμπatriώτης και ασχολήθηκε πραγματικά για την ανάπτυξη των Τζουμέρκων διοργανώνοντας Ημερίδες και Διαλέξεις, και υποβάλλοντας προτάσεις προς τις αρμόδιες αρχές, Δήμους, Νομαρχίες, Περιφέρειες και Υπουργεία.

Το μονοπάτι της Βίδρας

Η Ομοσπονδία υπό την προεδρία του πρωτοστάτησε στην ματαίωση της κατασκευής Φράγματος στον Άγιο Νικόλαο, στον Άραχθο, το οποίο θα κατέστρεφε όλη την κοιλάδα του Αράχθου, και με άλλους φορείς των Τζουμέρκων κατάφεραν να ακυρώσουν την υλοποίησή του.

Επιστημονικής Ομάδας του Πολυτεχνείου η οποία εκπόνησε μελέτη για την κατασκευή Σήραγγας που θα συνδέει τους Μελοισοσυρούς με τα Θεοδώριανα, ένα έργο το οποίο θα συμβάλει τα μέγιστα στις αποστάσεις μεταξύ Ανατολικών και Δυτικών Τζουμέρκων, αλλά και στην ισόρροπη Τουριστική Ανάπτυξη των Τζουμέρκων. Πραγματοποίησε Ημερίδα στην οποία μας ανέπτυξε το πόσο θα βοηθήσει η κατασκευή της Σήραγγας την Περιφέρειά μας στην Τουριστική Ανάπτυξη στην οποία παρευρέθησαν Βουλευτές, Δήμαρχοι των Τζουμέρκων, εκπρόσωποι της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας, εκπρόσωποι των Ξενοδόχων, εκπρόσωποι Συλλόγων και πολλοί Τζουμερκιώτες.

Η συμβολή της Ομοσπονδίας μαζί με άλλους Συλλόγους της περιοχής για την κατασκευή της Γέφυρας Τζαρή που ενώνει τα Χωριά του Ξηροβουνίου με τα Χωριά των Τζουμέρκων, ήταν ουσιαστική.

Τέλος κατ' επανάληψη έχει υποβάλλει αιτήματα, και έχει κάνει παραστάσεις στον Περιφερειάρχη για Κάμφο στον Αμμότοπο, και για τον Οδικό Άξονα Άρτα-Γέφυρα Πλάκας-Πράμνα, ο οποίος πολλές φορές τον Χειμώνα κλείνει από τα βουλιόσματα στην Σκούπα.

Κατέθεσε πρόταση στους Δημάρχους Ξηροβουνίου και Κατανοχωριών για την δημιουργία του Παραράχθιου Μονοπατιού της Βίδρας, Γέφυρα Πλάκας-Γέφυρα Τζαρή και στην Περιφέρεια Ηπείρου. Η πρόταση έγινε δεκτή από την Περιφέρεια Ηπείρου που διέθεσε τα απαραίτητα κονδύλια και υλοποιήθηκε. Ένας χώρος πλέον άθλησης που τον επισκέπτονται πολλοί περιπατητές από όλη την Ελλάδα και αθλούνται.

Μια γεμάτη θητεία στην Ομοσπονδία Τζουμερκιωτών. Παραμένει, όπως δήλωσε και ο ίδιος πάντα κοντά στην Ομοσπονδία.

Τελευταία για την αναστήλωση του Γεφυριού της Πλάκας αγωνίστηκε με Ημερίδες, Συσκέψεις και παρουσίες στο Υπουργείο Πολιτισμού, και επί πλέον διοργάνωσε και τρεις μεγάλες Συνυλίες, με πλήθος κόσμου για την προβολή των Τζουμέρκων και την ανάπτυξη της περιοχής των Τζουμέρκων.

Θερμές ευχαριστίες για την όλη προσφορά του.

Επίσης είχε αγαστή συνεργασία με τον Δημήτρη Καλιαμπάκο, Καθηγητή του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, και επικεφαλής της

Ομοσπονδία Τζουμερκιωτών Εκατόν πέντε χρόνια προσφοράς!

Αφιερωμένο στον Χρήστο Λαναρά. Ένα ευχαριστώ για το μεγάλο έργο του στην Ομοσπονδία Τζουμερκιωτών!

Συμπληρώθηκαν φέτος εκατόν πέντε ακριβώς χρόνια από την ίδρυση της Ομοσπονδίας Τζουμερκιωτών. Ο πρώτος τίτλος της Ομοσπονδίας ήταν «Τζουμέρκα». Από τότε που οι πατριώτες - Τζουμερκιώτες με κυρίαρχο τον πόνο της ξενιτιάς και τον καημό της επιστροφής στα «απάτητα» Τζουμέρκα και με βαθύ αίσθημα συλλογικής δραστηριοποίησης συνέπνευαν το θεσμό αυτό της Ομοσπονδίας.

Τητα και την προσφορά της Ομοσπονδίας.

Να προσέξουμε και την επόμενη δημοσίευση (Φύλλο: 5/4/1936, Σελίδα: 5 ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ) που δείχνει καθαρά πως για τους φτωχούς Τζουμερκιώτες καθαρό «αποκούμπι» ήταν ο Σύλ-

Δημοσιεύω σήμερα για πρώτη φορά τη δημόσια αναγγελία της Ίδρυσης.

ΊΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «ΤΖΟΥΜΕΡΚΑ» ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΑΙ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΑ ΤΖΟΥΜΕΡΚΑ

Χθές μ. π. συνελθόντες οι εν Αθήναις και Πειραιεί· διαμένοντες Τζουμερκιώται Ίδρυσαν Πατριωτικόν Σύλλογον υπό την επωνυμίαν «Τζουμέρκα» και μετά την επιψηφισιν και επικύρωσιν του Καταστατικού, εξέλεξαν δεκαπενταμελές διοικητικόν συμβούλιον εκ των κ. κ. κατ' σειράν Ρίζου Νικόλαου, Χρ. Μάρη, Ν. Μπέου, Φ. Λαοκπόλου, Χ. Λαμφούκη, Κ. Τσακαλιάνη, Δ. Τασόλη, Γ. Κουτσονίκια, Ν. Τζουμέρκα, Χρ. Οικονόμου, Κων. Γρηγορούσα, Γρ. Σακογιάννη, Δημ. Μπαλωμένου, Γεωργ. Αγγέλη και Κων. Στοιμάτη.

ΕΜΠΡΟΣ 6/3/1917

Από την Ομοσπονδία οι Ηπειρώτες περίμεναν και με τη δραστηριοποίησή της, πέτυχαν πολλά. Αιτήματα κοινά για έργα υποδομής, συγκοινωνιακά, αλλά περισσότερο συνδρομή, επαφή και συλλογική ζωή των αποδημούντων Τζουμερκιωτών. Εκεί συναντιόντουσαν και από εκεί έστελναν τα χαιρετίσματά τους στην πατρίδα με όσους μάθαιναν ότι θα ταξιδεύσουν για το Τζουμέρκα.

Τα ίδια χαιρετίσματα ΤΟΤΕ και ΤΩΡΑ.

«Το άγιο χώμα που πατάς, τ' αγέρα π' ανασαίνεις τα μαύρα μάτια που κοιτάς, τ' αγέρα π' ανασαίνεις τους ποταμούς, τα κρύα νερά, τα πλάγια τ' ανθισμένα και τα βουνά μας τα ισκερά χαιρέτα κι' απο μένα.»

Κώστας Κρυστάλλης

Δεν ήταν μόνο αυτά. Στο σύλλογο κατέφευγαν όλοι, για δουλειά, για νοσοκομειακή περίθαλψη, για χίλια δυο προβλήματα ατομικά και οικογενειακά που αντιμετώπιζε ο κάθε Τζουμερκιώτης.

Τη δράση του Συλλόγου επιζητούσαν και σ' αυτήν προσέβλεπαν όλοι οι Τζουμερκιώτες. Χαρακτηριστικό είναι και το παρακάτω δημοσίευμα στο περιοδικό «ΤΑ ΤΖΟΥΜΕΡΚΑ», Μάιος 1925.

«[...] Ζήτημα σπουδαίον, που ενδιαφέρει γενικώς τα Τζουμέρκα, η ίδρυσις ημιγυμνασίου, σχεδόν ναυαγή. Προ διετίας 19 περίπου Κοινοίτητες έκαμαν αιτήσεις στο Υπουργείο Παιδείας, να ιδρυθεί εδώ ημιγυμνάσιον, εφ' όσον τα Άγναντα δηλώνουν ότι προσφέρουν δωρεάν το αίκτημα και τα έπιπλα και έτσι τα 60 περίπου πτωκά Τζουμερκιωτόπουλα, που φοιτούν τώρα στα Γυμνάσια Άρτης και Ιωαννίνων θα μπορούσαν να μαθαίνουν τα γράμματα κοντά στην πατρίδα των και στα σπίτια των, χωρίς να υποβάλλονται σε μεγάλα έξοδα που απαιτεί η διατροφή στις πόλεις (...) Σ. Σ. Ο ανασυσταθείς Τζουμερκιώτικος στις Αθήνας Σύλλογος έχει τον λόγον στην ίδρυση ημιγυμνασίου στα Άγναντα, καθώς και διαφόρων άλλων πρακτικών σχολών, τυροκομικών, δασικών, τεχνικών.»

Από το περιοδικό «ΤΑ ΤΖΟΥΜΕΡΚΑ» που εκδίδονταν στα Γιάννενα, (αριθ. τεύχους 5, Μάιος 1925) Διαμαρτυρία για τη μη ίδρυση Γυμνασίου στα Άγναντα. Το κείμενο συνέταξε ο Δημοσθένης Τσίρκας από την Πράμνα, ένα φτωχό μωστό που συμμετείχε στη Συντακτική Επιτροπή του περιοδικού.

Παραθέτω απόσπασμα πρακτικού του Συλλόγου Καθηγητών του Γυμνασίου Αγνάντων, (24 Μαΐου 1963) αδιαφορώντας για τη ροή της α' φήγησης, προκειμένου να παρουσιάσω την αναγκαιό-

«Επιβάλλει την ποινή της θημέρου αποβολής... διότι συνελήφθησαν κλέπτοντες άρταν εκ του Γυμνασιακού Οικοτροφείου»

ΚΙΝΔΥΝΕΥΟΥΝ ΝΑ ΠΕΘΑΝΟΥΝ ΤΗΣ ΠΕΙΝΑΣ

«Η Κοινότητα Χοσέφως έστειλε στον έβδ Σύλλογον των Τζουμερκιωτών τή έξις τηλεγράφημα: «Ένεργήσατε άποσταλή καλωπέκι λάτο· και φρειών χωρίων κινδυνεύουν άποθάνουν πείτης ήμέρας Πάσχα». Τό τηλεγράφημα είτε χαρακτηριστικό για την πείνα που έτιρατεί στα χωριά, αλλά και για την παντέλη τους έγκατάλειψη άπ' τή ματαρχική κυβέρνηση.»

«Ριζοσπάστης», Φύλλο: 5/4/1936, Σελίδα: 5

λογος Τζουμερκιωτών Αθήνας.

Πεινούσαν οι φτωχοί αγρότες το 1936 στο χωριό Χόσεψη (Κυψέλη) Άρτας.

Πεινούσαν οι φτωχοί (δύο Αγιάννηδες) μαθητές στο Γυμνάσιο Αγνάντων Άρτας και έκλεψαν τον άρτον!

Τέτοια προβλήματα αντιμετώπιζε η Ομοσπονδία Τζουμερκιωτών και γι' αυτό στη συνείδηση των Τζουμερκιωτών καθιερώθηκε ως αναγκαία και η δράση της ευεργετική για όλο το Τζουμέρκο!

Κι όταν εμπαιζόνταν πανταχόθεν ολόκληρο το Τζουμέρκο, «πότε έστελναν» και «πότε δεν έστελναν» καθηγητές στο Γυμνάσιο Αγνάντων, η Ομοσπονδία Τζουμερκιωτών, με τον Πρόεδρο της Κοινότητας Αγνάντων έκανε τις σχετικές παραστάσεις και παρουσίασθηκαν στη σχετική συζήτηση της Βουλής.

20-3-1957. Η Άγναντα είχε την τιμητική της στη Βουλή των Ελλήνων

«Η ΒΟΥΛΗ ΑΠΗΣΧΟΛΗΘΗ ΧΘΕΣ ΜΕ ΤΑ ΚΕΝΑ ΕΙΣ ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Κατά την αποψινή συνεδρίαση της βουλής, μετά την κατάθεση διαφόρων νομοσχεδίων ο κ. ΚΑΡΑΝΤΖΕΝΗΣ, (Βουλευτής Άρτας) ωμίλησεν επί αναφοράς του Προέδρου της Κοινότητας Αγνάντων, (Μιχάλης Τούμπουρος) διαμαρτυρομένου κατά του γενικού επιθεωρητού μέσης εκπαίδευσης Ηπείρου, αγνοήσαντος τα υπάρχοντα κενά εκπαιδευτικού προσωπικού εις το γυμνάσιον Αγνάντων και διατηρούντος υπεράριθμον προσωπικόν εις τα γυμνάσια Ιωαννίνων και Κερκύρας.

Εξ αφορμής της αναφοράς αυτής ο κ. Χουβεράκης, παρατηρεί, ότι υπάρχει πληθωρισμός καθηγητών εις μερικά γυμνάσια και δι' αυτό πρέπει να γίνη ανακατανομή του προσωπικού.

Παπασαυρού: Και αν ερευνήσετε εις γυμνάσια Αθηνών, Πειραιώς, θα διαπιστώσετε τον πληθωρισμόν. Τουναντίον συμβαίνει με τα ακριτικά γυμνάσια, όπου το προσωπικόν είναι ελλιπές.

Μακρής (Υπουργός Παιδείας): Κενά αναμφισβητήτως υπάρχουν εις την μέση εκπαίδευση, όπως υπάρχουν και εις την στοιχειώδη. Η κυβερνησις εθεώρησεν ως πρωταρχικόν καθήκον την πλήρωσιν των κενών της στοιχειώδους εκπαίδευσης και θα επακολουθήσει μετά ταύτα η πλήρωσις των κενών μέσης εκπαίδευσης.

Χαβίνης: Δεν θα δυνθίη να επανδρώσει τα γυμνάσια των επαρχιών διότι οι καθηγηταί δεν πηγαίνουν εις τα Άγναντα, εφ' όσον διδάσκουν κατ' ιδίαν μαθήματα εδώ εις την πρωτεύουσαν.»

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 21/3/1957

Όλα αυτά συνέβησαν στην άποψη που μέχρι το θάνατό του (1968) διατύπωνε παντού ο Μιχάλης Τούμπουρος. «Η Ομοσπονδία Τζουμερκιωτών συνέβαλε τα μέγιστα στη λειτουργία του Γυμνασίου Αγνάντων».

Κατά τη διάρκεια της επταετίας, όπως και όλα τα πατριωτικά σωματεία αδράνησε παντελώς η Ομοσπονδία.

Το 1980 άρχισαν οι προσπάθειες επαναλειτουργίας της και ουσιαστικά η Ομοσπονδία επαναλειτούργησε το 1984. Από τότε η προσφορά του Χρήστου Λαναρά είναι μοναδική. Στυλοβάτης τόσο χρόνια στην Ομοσπονδία Τζουμερκιωτών! Εύχομαι καλή συνέχεια...

Χρήστος Α. Τούμπουρος

Παιδικός Σταθμός φωνενηή ηλιαχίδα

Προμηθού 43 Άνω Πατίσια, ΤΚ 11143
dimtrisliakida@gmail.com
folini.liakida@gmail.com
Τηλ: 210-2525250
Κινητό: 6977484250
Κινητό: 6932483195
Φαξ: 210-211224

ΒΟΤΕΙΝΗ ΗΛΙΑΧΙΔΑ
... τα καλύτερα ενός χώρου!

Χαλεπά 10-12 Άνω Πατίσια, ΤΚ 11143
dimtrisliakida@gmail.com
folini.liakida@gmail.com
Τηλ: 210-211224
Κινητό: 6979675415
Κινητό: 6932483195
Φαξ: 210-211224

«Η Πίτα του Ηπειρώτη 2023»

ΕΝΑ ΕΥΓΕΝΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΩΤΙΣΑ ΓΥΝΑΙΚΑ

Η όλη γιορτή είναι αφιερωμένη στην Γυναίκα της Ηπείρου και δομημένη σε ενότητες που αφορούν γεωγραφικές περιοχές και προσδιορίζουν τη ζωή της Ηπειρώτισσας.

Χρέος τιμής

«Η γυναίκα της Ηπείρου είναι μια γυναίκα της διαφοράς. Είναι η γυναίκα που, όσα κι αν πούμε, είναι λίγα για αυτήν. Είναι η γυναίκα που κουβάλησε στις πλάτες της, όχι μόνο μια βραδιά παράδοση, αλλά και μια αιωνόβια ζωή. Τη ζωή και τον ένδοξο πολιτισμό όλης της Ηπείρου. Γεννημένη και μεγαλωμένη στις πιο δύσκολες συνθήκες, επιβίωσε και επιβιώνει με το χαμόγελο της πιο λαμπρής μέρας και του πιο μεγαλειώδους τοπίου, γιατί μ' αυτό έχει ζυμωθεί, σ' αυτό εκπέμπει και δίνει υψηλά μαθήματα ήθους και αξιοπρέπειας.

Εργασία από το πρωί έως το βράδυ, έχοντας παιδιά να μεγαλώσουν και να αναστήσουν, ζαλικωμένες και από ένα βρέφος, να περπατάνε σε ατραπούς που μόνο αυτές γνώριζαν. Οι εργασίες τους απίστευτες πολλές, μιας και έπρεπε να φροντίσουν για την αυτάρκεια του οίκου τους. Ξυπώντας από τα χαράματα, με ελάχιστο ύπνο, άναβαν τη φωτιά στο τζάκι, να ετοιμάσουν τα παιδιά, πάντοτε θα έβρισκαν να ταΐσουν τα παιδιά τους, τα ζωνανά τους, γιατί είχαν και έχουν την κοσμική σοφία. Στη διάρκεια της ημέρας είχαν τη ρόκα σαν ταυτόχρονη ενασχόληση, γιατί έπρεπε να μην κρύνει κανένας και όλα τα υφαντά τους ήταν χειροποίητα, έργα τέχνης και υψηλής αισθητικής. Γιατί το μάτι με την ομορφιά του τοπίου όπου μεγάλωσε και η ψυχική αυτήν αποτύπωση.

Γεωργικές εργασίες, βοσκή των ζώων, άρμεγμα, κούρεμα, παρασκευή γαλακτοκομικών προϊόντων, μέσα στις βασικές καθημερινές της ασχολίες. Μετέφερε νερό από την πηγή, έκοβε και κουβαλούσε ξύλα, πήγαινε το σιτάρι στο μύλο, το μετέφερε στο σπίτι, το αποθήκευε, το μοίραζε όμως και στην φτωχή γειτονίσσα, τη χήρα και το ορφανό, γιατί είχε και η ψυχή της τεράστια έκταση για τον Άνθρωπο. Κι έτσι μεγάλωσε και τα παιδιά της. Η ψυχική και σωματική της δύναμη ήταν ανεξάντλητη μιας και φορτωτόταν σχεδόν τόσο βραδιά, όσο και ένα ζώο και μάλιστα οι αποστάσεις που έπρεπε να διανύσει ήταν, πολλές φορές, εξαιρετικά μεγάλες. Στο τζάκι θα καθόταν, εάν υπήρχε θέση, την τελευταία της μπουκιά θα την έδινε εκεί που έπρεπε και ήταν ανάγκη. Ποτέ δεν κράτησε κάτι για τον εαυτό της παρά μόνο την πίστη της και το κουράγιο της να συνεχίζει... κάθε μέρα.

Άντρες να λείπουν για μήνες μιας και εργάζονταν σε άλλες περιοχές, έπρεπε να επιβιώσουν και να μεγαλώσουν τα παιδιά τους.

Αιωνόβιες ζωές και μεγάλες πορείες μέσα στο δύσκολο τόπο και δικό τους χρόνο που αποκτούσε μια άλλη διάσταση. Αυτών της προσφοράς. Οι αφανείς στυλοβάτες και ηρωίδες αυτού του τόπου και φορείς αυτής της ένδοξης ιστορίας που δεν ξέρω, αν σε κάποιο άλλο μέρος του κόσμου μπορεί να

Μια ζωή φορτωμένες το όνειρο
(Φωτ.: Κώστας Μαυροπάνος)

αποτυπωθεί τόσο σκληρά αλλά και ταυτόχρονα τόσο λαμπρά. Οι ελεύθεροι άνθρωποι ελεύθερα σκέπτονται και ακόμη περισσότερο, ελεύθερα πράττουν. Δεν ξέρω, αν μπορούν αυτά τα βλέμματα και τα χέρια να εκπέμψουν αλλού τόσο πολύ και τόσο λαμπρό φως και ελευθερία. Γυναίκα και γενιέσαι και είσαι και γίνεσαι. Και ξέρεις κάθε στιγμή να ζεις με μια βραδιά κληρονομιά που φέρει όχι το πρόσωπό σου, αλλά το φύλο και η δοξασμένη καταγωγή σου χωρίς να το αντιλαμβάνεσαι τις περισσότερες φορές.

Γυναίκες της Ηπείρου που έχτισαν γεφύρια, διέσχισαν βουνά, έκαναν τη νύχτα μέρα, έσκαψαν τον σκληρό τόπο που άνοιξε, καρποφόρησε έβρεψε γενιές και γενιές, ύφανε κιλίμια και υφαντά απίστευτης ομορφιάς και αισθητικής χωρίς καν ένα μάθημα τέχνης και αυτογνωσίας. Γυναίκες ενός τόπου δοξασμένου, που όμως ποτέ δεν δοξάστηκαν, δεν ζήτησαν, δεν απαίτησαν το παραμικρό.

Γυναίκες που πολέμησαν και έδωσαν κάθε μάχη χωρίς κανένα βραβείο ή έπαινο. Γυναίκες ηρωίδες, γυναίκες της καρδιάς και της δικής μας μνήμης, γιατί είναι οι γιαγιάδες μας και οι μητέρες μας, γιατί είναι η δική μας κληρονομιά και αξία, γιατί είναι η δική μας προσωπική και τοπική ιστορία, αυτή της Ηπείρου ολόκληρης».

Κατερίνα Σχισμένου

Ηπειρώτισσα της Ξενιτιάς

Στην Ηπειρο, όπου καημός και αγάνας, ξε-

Και σαν τον ξεπροβόδισαν «θρονιάστηκε» η μάνα του στην άκρη και τις περισσότερες ώρες κοίταγε στο βάθος... Μακριά, πολύ μακριά. Περίμενε... Κάποτε, κάποτε «τραγουδούσε». Τραγουδί δεν μπορεί κάποιος να το πει. Κραυγή απελπισίας έβγαζε... «Μη σε πλανέψει, η Ξενιτιά και μας αλημονιές»

νιτιά και δεσμός, χωρισμός και προκοπή συμφύρονται και συνθέτουν ένα μοναδικό amalgama δημιουργίας και προκοπής. Γιατί είναι αλήθεια πως «τη γλέντησε» ο Ηπειρώτης και η Ηπειρώτισσα την Ξενιτιά. Τον πόνο και την παράκληση «λίγο ακόμη», την έκανε τραγούδι: «Αλψμονιά και χείρομαι». Στην Ξενιτιά πάντοτε δημιούργησε. Πέτυχε και πρόκοψε. Με καημό και με τραγούδι, με κατάρτες και στεναγμούς.

«Ανάθεμά σε Ξενιτιά με τα φαρμάκια πόχεις».

Όσο κι αν η ζωή προχωρά, όσο κι αν θέλουμε να ξεχνάμε, ή να αποστασιοποιούμαστε από συμφορές και δράματα, η ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ιστορία είναι νοτισμένη από το δράμα της μετανάστευσης και καταμουσκεμένη η ποδιά της Ηπειρώτισσας από τα δάκρυα της Ξενιτιάς.

«Αυτή η ιστορία εξακολουθούσε χρόνια τώρα. Ήταν ακόμα νέα η Μητέρα, όταν χήρα, ξεκίνησε το μονάκριβό της, ο Γιάννης, για την έρμη Ξενιτιά».

Δεν είχε ακόμα άσπρη τρίχα στα κατάμαυρα μαλλιά της, όταν τον φίλησε για ύστερη φορά και τον είδε ψηλά από τη ραχούλα με δακρυόπνιχτα μάτια να χάνεται στο μακρως του δρόμου και να γίνεται άφαντος».

Χρίστος Χρηστοβασιλής

Η αγάπη και ο έρωτας

Ο έρωτας στο ηπειρωτικό τραγούδι εκδηλώνεται κατ' αρχάς με τον ύμνο στα μάτια της γυναίκας.

Τα μάτια της γυναίκας επαινήθηκαν ιδιαίτερα από τη λαϊκή μούσα.

«Είναι το θέλητρο της γυναίκας, που τραγουδήθηκε περισσότερο από κάθε άλλο. Χίλια επίθετα έχουν βρεθεί για να παϊνέσουν τα μάτια από τον λαϊκό τραγουδιστή...»

Η δόξα των ματιών οφείλεται κυρίως στο ρόλο που έχουν στον έρωτα. Η αγάπη αντανακλάται στα μάτια, βρίσκει σημείο αναφοράς στα μάτια, πιάνεται απ' αυτά και πορεύεται στα χείλη, για να εγκατασταθεί πια και να 'βρει το βασιλικό του θρόνο στην καρδιά.

Είναι δηλαδή ο καθρέπτης της ψυχής στην ικανότητά του να πιάνει την αγάπη, όπως λέει και το τραγούδι:

Εμπάτε αγόρια στο χορό, κορίτσια στα τραγούδια.

– «Μάνα μ', παραπάτησα και τη στάμνα μου την τσάκισα.

– Δεν είναι παραπάτημα, μόν' είν' αντρός αγκάλισμα».

Οι γυναίκες της Πίνδου

Αυτά τα Ξαφνιάσματα της φύσης.

Οι πρωταγωνίστριες του ηρωικού Έπους του 1940, οι οποίες αγωνίστηκαν ισάξια των ανδρών ενάντια στους Ξένους εισβολείς στα κακοτράχαλα βουνά της Πίνδου Μπροστά ουρανό παντού. Το καταράχι.

Πίσω γκρεμοί – το μάτι τούς φοβάται! Και περπατάτε, ακόμα περπατάτε, μια-μια, χιλιάδες ίσκιοι νυχτομάχοι.

Ψηλές, μαρμαροφάνταχτες κινάτε, μ' ένα ραβδί, με τ' άρματα στη ράχη. Η έγνια ενός λαού σάς επρομάχει, καθώς σας κατευόδα εκεί που πάτε.

Γύρα τα χοροζάλογκα κι οι κόνες φλέγονται, ιδές, καθώς από μια σ' άλλη

περνάτε κορυφή, λεβεντομάνες. Σαν πάνου απ' όποια ξέρα και σπηλιάδα, να κουβαλάτε, σ' άγρυπνη μια πάλη, στους ώμους σας ακέρια την Ελλάδα.

Προσφυγιά

Η φιλόξενη Ήπειρος, που στον κόρφο της δέχτηκε τόσους Έλληνες πρόσφυγες της Μικρασιατικής καταστροφής. Πολλοί εγκαταστάθηκαν, έζησαν, δημιούργησαν και πλούτισαν το πολιτιστικό ηπειρωτικό στερέωμα. Χαρές και πίκρες ανάκατα, τραγούδια και θρήνη. Μικρασιάτικα ακούσματα συμφορόμενα με την ηπειρωτική μουσική μελωδία, δημιούργησαν ένα εξαιρετικό πολιτιστικό εποικοδόμημα.

Τραγουδούσαν και «πόνεσαν» τους πόνους και τους καημούς του Ηπειρώτη, ύμνησαν την λεβεντιά και ζωγράφισαν μουσικά την ομορφιά της περδικομάτας, της φεγγαροστόλισης και φεγγαροπλούμιστης κοπελιάς.

Η πολυπολιτισμική πρωτεύουσα της Ηπείρου, τα Γιάννινα «πρωτή στ' άρματα, στα γρόσια και στα γράμματα» συνέθεσε τον αστικό της χαρακτήρα πάνω σε δύο πυλώνες-περιόδους.

Πρώτων. Με την ηγεμονία του Αλή πασά και δεύτερων με την εγκατάσταση των ανταλλαξιμων, όπως ονομάστηκαν οι πρόσφυγες της Μικρασίας.

Στην εποχή του Αλή πασά το ηπειρωτικό ύφος της υπαίθρου εισέρχεται μέσα σε μουσικές αυλές, καφεενέδες και σεράγια, παντρεύεται με το μουσικό ύφος της ανατολής και την κουλτούρα Ελλήνων, Τούρκων, Εβραίων και Αρμενίων μουσικών.

Χαρακτηριστικά οι μελωδίες γίνονται πιο ανάλαφρες και έντεχνες, αφού προσέλαβαν πλέον στοιχεία Ξένα, από τα μακίμ της ανατολικής μουσικής. Συνθέτονται τραγούδια που ανταποκρίνονται πλήρως στις ανάγκες της κοινωνικής πραγματικότητας. Έτσι καθρεφτίζεται η καθημερινότητα των εργατών της πόλης, των ταμπάκων, των καρμπερδων, και πολλών άλλων γλεντζέδων.

Στην πορεία εισχώρησαν και τα ομοιοκατάληκτα αυτοσχέδια δίστιχα με τη μορφή ηπειρωτικού στιχοπλάκιου. Μέχρι τότε τα τραγούδια αυτά ήταν αποκλειστικότητα της νσιωτικής Ελλάδας.

Νέοι ρυθμοί όπως ο ενεσάσιμος του καρσιλαμά και ο τρισίμος του ευρωπαϊκού Βαλς εμφανίζονται σε τραγούδια όπως αυτό της Μπαζαργκάνας και του τραγουδιού Δόντια Πικνά αντίστοιχα.

«Η Πίτα του Ηπειρώτη 2023» ΒΡΑΒΕΥΣΕΙΣ

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας στην «Πίτα του Ηπειρώτη 2023» θα βραβεύσει:

1. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΩΤΣΙΟΥ

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας ΒΡΑΒΕΥΕΙ, την Ελευθερία Κώττσιου.

α. Για τη συμβολή της στη διάσωση και διάδοση της λαϊκής μας τέχνης, προκειμένου να διατηρηθεί ζωντανή η Ηπειρωτική παράδοση και να μεταλαμπαδευτεί στις νεότερες γενιές. Ιδρύτρια των Σωματείων με τον τίτλο: Πολιτιστικός και Κοινωνικός Σύλλογος Ηγουμενίσσας «Ρένα Κώττσιου», «Το Σπίτι της Ρένας» Μνήμες-Παράδοση-Πολιτισμός και

β. Για το εξαιρετικό κοινωνικό της έργο.

Ο Πολιτιστικός και Κοινωνικός Σύλλογος Ηγουμενίσσας «Ρένα Κώττσιου» δημιουργήθηκε το 2009. Έδρα, Πάροδος Ολύμπου 6, Ηγουμενίσσα. Έχει ως στόχο να κρατήσει ζωντανή τη μνήμη του τόπου μας και να φέρει τους νεότερους σε επαφή με το παρελθόν, τις παραδόσεις μας και τη πολιτιστική μας κληρονομιά.

Αποτελεί συνέχεια της αγάπης για τον συνάνθρωπο και του εθελοντισμού που ξεκίνησαν στην πόλη της Ηγουμενίσσας, το 1991, οι γονείς της Ρένας, Ηλίας και Ελευθερία Κώττσιου.

Ο σύλλογος έχει μια επιτυχημένη πορεία στα πολιτιστικά και, όχι μόνο, δρώμενα της πόλης και δραστηριοποιείται ενεργά πρωτοστατώντας στην ανάδειξη της μεγαλύτερης απ' όλες τις τέχνες, την τέχνη της ζωής.

Αγκαλιάζεται και στηρίζεται απ' όλα τα μέλη του και τους δημότες της Ηγουμενίσσας. Συμμετέχει σε όλες τις εκδηλώσεις του δήμου και συνεργάζεται άριστα με όλους τους φορείς της πόλης.

Σύνθημα: «Αγαπώ σημαίνει προσφέρω. Προσφέρω γιατί αγαπώ».

Επίσης έχει διοργανώσει Χορευτικές Ομάδες, Χορωδία, Ομάδα Θεάτρου. Η δράση είναι μοναδική.

Το Μουσείο Πολιτισμού και Παράδοσης «Το Σπίτι της Ρένας» Μνήμες-Παράδοση-Πολιτισμός που

Ο σύλλογος εκτός από τις πολλές του δράσεις έχει ιδρύσει ένα ιδιαίτερο μουσείο Παράδοσης και Πολιτισμού

ίδρυσε και λειτουργεί η Ελευθερία Κώττσιου είναι ένας φωτεινός φάρος που φωτίζει τις Μνήμες, συνεχίζει την παράδοση και προβάλλει τον πολιτισμό.

Ένας χώρος όπου μέσα από τα εκθέματά του προβάλλει τον εθελοντισμό, την Αγάπη για τον Συνάνθρωπο, τη Δύναμη και το Θάρρος, το «Θέλω» που έγινε «Μπορώ».

Ένας χώρος όπου διδάσκει πως «ο εθελοντισμός είναι αγάπη. Η αγάπη είναι δύναμη. Η δύναμη είναι ζωή».

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας ΒΡΑΒΕΥΕΙ την Ελευθερία Κώττσιου και για το τεράστιο κοινωνικό της έργο. Η δραστηριοποίηση και γενικά η προσφορά της στην λειτουργία του «Σπιτιού των παιδιών της ΦΛΟΓΑΣ», που βρίσκεται στη Αθήνα, όπου φιλοξενούνται οικογένειες από όλη την Ελλάδα, και ειδικότερα από την Ήπειρο, για όσο διάστημα τα παιδιά υποβάλλονται σε θεραπεία, στα Ογκολογικά Τμήματα των Παιδιατρικών Νοσοκομείων της Αθήνας, είναι σημαντική.

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας θα βραβεύει πως στο πρόσωπο της Ελευθερίας Κώττσιου αποτυπώνεται το ήθος και η ανθρωπιά του Ηπειρώτικου πολιτισμού που κυριαρχείται από τον ευεργετισμό και την κοινωνική προσφορά.

2. ΝΙΚΟΣ ΚΑΤΣΑΛΙΔΑΣ

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας ΒΡΑΒΕΥΕΙ, τον Νίκο Κατσαλίδα για το τεράστιο πνευματικό έργο, ποίηση, πεζογραφία και μεταφράσεις, που έχοντας τις πνευματικές του ρίζες στην ελληνική παράδοση διέπεται από τη βαθιά αγάπη για την ιδιαίτερη πατρίδα του, προωθεί στο ακέραιο τον ελληνικό πολιτισμό και τις πνευματικές του αξίες.

Ο Νίκος Κατσαλίδας γεννήθηκε στην Άνω Λεσινίτσα, περιοχής Θεολόγου των Αγίων Σαράντα από μια οικογένεια με παραδόσεις. Είναι γιος του λογογράφου Γρηγόρη Κατσαλίδα. Σήμερα ζει στην Αθήνα. Έκανε ανώτατες φιλολογικές σπουδές στα Τίρανα. Ποιητής, πεζογράφος, μεταφραστής, δοκιμιογράφος με πολλές τιμητικές διακρίσεις και βραβεία. Είναι μέλος και επίτιμο μέλος λογοτεχνικών ενώσεων και σωματείων. Υπηρέτησε ως φιλόλογος στην ιδιαίτερή του πατρίδα και στα χρόνια της μεταπολίτευσης ως λογοτεχνικός συντάκτης στον Τύπο της Εθνικής Ελληνικής Μειονότητας.

Αντιπροσωπευτικά του ποιήματα συμπεριλαμβάνονται σε διάφορες παγκόσμιες Ανθολογίες στα αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ιταλικά, βουλγαρικά, ρουμανικά, ισπανικά, ενώ ο ίδιος μετέφρασε στα αλβανικά πενήντα Έλληνες ποιητές και πεζογράφους όπως: Καβάφης, Ελύτης, Σεφέρης, Ρίτσος, Γκάτσος, Εγγονόπουλος, Εμπειρίκος, Ουράνης, Σινόπουλος, Βαρβιτσιώτης, Πατρίκιος, Δημουλά, Νόλλας, Βαλτινός, Κουμανταρέας, Γαλανάκη, Γκανάς κ.ά.

Ένας από τους ιδρυτές της Δημοκρατικής Ένωσης Εθνικής Ελληνικής μειονότητας «Ομόνοια». Χρημάτισε υπουργός για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στην Αλβανία με τον συνδυασμό Ομόνοια-Κόμμα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και με τον ίδιο συνδυασμό διετέλεσε Μορφωτικός Σύμβουλος στην Αλβανική Πρεσβεία στην

Αθήνα. Το 2001 απέσπασε το βαλκανικό βραβείο «Αίμος», στη Σόφια, για την ποιητική συλλογή «Τα εκατό εκατόφυλλα της Πούλιας». Το 2002 του απονεμήθηκε η «Ασπρένια πένα» από το Υπουργείο Πολιτισμού της Αλβανίας για τη μετάφραση του «Άξιον εστί» και «Άσμα ηρωικό και πένθιμο για τον χαμένο ανθρωπολαχό της Αλβανίας» του Οδυσσέα Ελύτη. Το 2018 του απονεμήθηκε από την Εταιρεία Μεταφραστών της Ελλάδας, Βραβείο Ευποιίας για την μετάφραση Ελύτη και Ουράνη.

Ο Νίκος Κατσαλίδας συμπεριλαμβάνεται στο Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό της Αλβανικής Ακαδημίας και στην Παγκόσμια Εγκυκλοπαίδεια Who is who (2012), ανάμεσα στις διάσημες προσωπικότητες. Το 2012, παρασημοφορήθηκε από τον Πρόεδρο της Αλβανικής Δημοκρατίας με το ανώτατο μετάλλιο της τάξης γραμμάτων «Μεγάλος καλλιτέχνης». Το μυθιστόρημα «Περί ομοιοσφαιρίας και άλλων δαιμονίων», 2019, ήταν στην Βραχεία λίστα βραβείου The Athens Prize for Literature.

Ο Νίκος Κατσαλίδας είναι τακτικό μέλος της Εταιρείας Συγγραφέων.

Το λογοτεχνικό του έργο αποτελείται από 30 ποιητικές συλλογές, δύο συλλογές με διηγήματα, 4 μυθιστορήματα και 50 μεταφράσεις.

3. ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΣΑΡΑΚΑΤΣΑΝΑΙΩΝ ΗΠΕΙΡΟΥ 1977-2022

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας ΒΡΑΒΕΥΕΙ το σωματείο: «Αδελφότης των εν Αθήναις Σαρακατσαναίων Ηπείρου» για την τεράστια συνεισφορά τους στην σύσφιξη και ανάπτυξη των σχέσεων των Σαρακατσαναίων, την καταγραφή, διατήρηση και προβολή της παράδοσης και γενικότερα κάθε μορφής και εκδηλώσεως του λαϊκού μας πολιτισμού.

Η «Αδελφότης των εν Αθήναις Σαρακατσαναίων Ηπείρου» ιδρύθηκε το 1977 με σκοπό τη σύσφιξη των σχέσεων των μελών της και τη διάσωση και διάδοση της πολιτιστικής τους ταυτότητας.

Οι Ηπειρώτες Σαρακατσαναίοι εγκαταστάθηκαν στην Αθήνα από την δεκαετία του 1950 όταν αρχίζει η εγκατάλειψη του παραδοσιακού τρόπου ζωής των που είχε ως κύριο χαρακτηριστικό την μετακίνησή με τα κοπάδια τους, ανάλογα με την εποχή του έτους (νομάδες).

Στα περισσότερα από 45 χρόνια ζωής της Αδελφότητας εκπληρώθηκαν με τον καλύτερο τρόπο οι σκοποί της. Σημειώνουμε ορισμένες δραστηριότητές της.

Συλλογή παραδοσιακού υλικού και παλαιών φωτογραφιών στις οποίες απεικονίζεται ο τρόπος ζωής των Σαρακατσαναίων αλλά και των κατοίκων της υπαίθρου γενικότερα.

Οργάνωση μόνιμης έκθεσης ειδών Σαρακατσανικής ζωής στο Κέντρο Λαϊκής Τέχνης και Παράδοσης του Δήμου Αθηναίων.

Συλλογή και έκδοση των τραγουδιών των Σαρακατσαναίων της Ηπείρου και έκδοση σε CD των τραγουδιών του γάμου.

Έκδοση από το 2001 της Εφημερίδας «Σαρακατσαναίοι».

«νικα καιρετήματα», μοναδική που εκδίδεται από σαρακατσανικό Σύλλογο.

Έκδοση Λευκώματος αφιερωμένου στη Σαρακατσανά γυναίκα, «Η Σαρακατσανά, εικόνα και λόγος».

Έκδοση του Λευκώματος «Σαρακατσαναίοι πορεία στον τόπο και στο χρόνο» με βάση τις φωτογραφίες που συγκεντρώθηκαν, καθώς και του Λευκώματος γενεολογικών Δένδρων των Σαρακατσαναίων της Ηπείρου.

Επανεκδοση των πρώτων βιογραφιών του ήρωα Αντώνη Κατσαντώνη.

Έκδοση των βιβλίων του Γιώργου Καπρινιώτη, «Στα χνάρια της Σαρακατσανικής παράδοσης», του Θεόδωρου Γόγλου, Ανάλεκτα Σαρακατσαναίων και μη και του Ναπολέοντα Βαγγελή «Σαρακατσανικά μολογήματα» με πλούσιο λαογραφικό, γλωσσολογικό, ιστορικό υλικό.

Ενεργός συμμετοχή στις εκδηλώσεις που διοργανώνονται από Πολιτιστικούς φορείς Ηπειρωτών και Σαρακατσαναίων αλλά και τους Σαρακατσανούς της Βουλγαρίας με σκοπό τη διάσωση της παράδοσης σε όσους παρέμειναν εκεί.

Διάδοση πολιτιστικών στοιχείων των Σαρακατσαναίων εκτός Ελλάδας με κατασκευή και διατήρηση επί έξι έτη στο Μουσείο Ευρωπαϊκού και Μεσογειακού Πολιτισμού στη Μασσαλία ενός κανακιού στο οποίο τοποθετήθηκαν τα απαραίτητα αντικείμενα της καθημερινότητας, και γενικά ότι θυμίζει τον παραδοσιακό τρόπο ζωής των Σαρακατσαναίων.

4. ΠΟΛΥΦΩΝΙΚΟ ΚΑΡΑΒΑΝΙ

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας βραβεύει το Πολυφωνικό Καραβάνι ως παγκόσμια αναγνωρισμένη Καλή Πρακτική Διαφύλαξης του Ηπειρώτικου Πολυφωνικού Τραγουδιού.

Το Πολυφωνικό Καραβάνι ξεκίνησε το 1998 από το Πολύδροσο Θεσπρωτίας, έδρα της διοργανώτριας αμκε «Άπειρος» και χωριό των πρωτεργατών του. Αφιερωμένο στην έρευνα, την προβολή και τη διάδοση του Ηπειρώτικου Πολυφωνικού Τραγουδιού, εξάπλωσε σταδιακά τη δράση του σε όλη την παραμεθόρια Ήπειρο καθώς και σε Μακεδονία, Θεσσαλία, Κέρκυρα και αλλού. Από το 1999 διαβαίνει τα σύνορα, με δράσεις σε όλες τις περιοχές της ελληνικής μειονότητας στην Αλβανία καθώς και σε Ιταλία, Βουλγαρία, Γερμανία, Γαλλία, Ουαλία, Σερβία, Λιθουανία.

Ανέπτυξε δεσμούς ζωής με τους ακρίτες, βιωματικούς ερμηνευτές, ταξιδεύοντας όλες τις εποχές του χρόνου κοντά τους με τα Εποχιακά Πολυφωνικά Καραβάνια, με ανταμώματα, εκδηλώσεις, επιτόπια έρευνα και μαθητεία. Παράλληλα, πρωτοστατεί στην ανάπτυξη της κοινότητας πολυφωνίας στις πόλεις, με διοργάνωση Μεγάλων Γιορτών Πολυφωνικού Τραγουδιού, λειτουργία πλήθους Εργαστηρίων Πολυφωνίας, εορτασμό της «Ημέρας του Πολυφωνικού Τραγουδιού» και πολλές άλλες δράσεις. Συμβάλει καθοριστικά σε μια νέα «άνοιξη πολυφωνίας», με όλο και μεγαλύτερη κοινότητα πολυφωνίας, με όλο περισσότερους νέους στο πολυφωνικό τραγούδι.

Από το 1998 πραγματοποιεί έντυπες και, αργότερα,

δισκογραφικές εκδόσεις, οπτικοακουστικές παραγωγές. Το 2003 δημιουργεί και, από τότε, διαρκώς εμπλουτίζει το Αρχείο Πολυφωνικού Τραγουδιού. Το 2008 ξεκινά το ευρύτατο διαδικτυακό προβολή των υλικών του. Το 2016, με εργασία του «κυρατζή» του Πολυφωνικού Καραβανίου Αλέξανδρου Λαμπρίδη, το Ηπειρωτικό Πολυφωνικό Τραγούδι εγγράφεται στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Τον Δεκέμβριο του 2020 το Πολυφωνικό Καραβάνι εγγράφεται πανηγυρικά, μετ' επαίνων, στον Κατάλογο Καλών Πρακτικών Διαφύλαξης Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. Η πρόταση εγγραφής του στηρίζεται από όλη την κοινότητα πολυφωνίας, σειρά προσωπικοτήτων και φορέων, μεταξύ των οποίων και από την Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας, η οποία στηρίζει τη δράση του.

Το Πολυφωνικό Καραβάνι αποτελεί την πρώτη και την μόνη, μέχρι τώρα, εγγραφή από μέρους της Ελλάδας στις Καλές Πρακτικές της UNESCO και μία από τις, μόλις, τριάντα τρεις, διαχρονικά, από τα 180 κράτη που συμμετέχουν. Η παγκόσμια αναγνώριση του Πολυφωνικού Καραβανίου προβάλλει σε όλο τον κόσμο το Ηπειρωτικό Πολυφωνικό Τραγούδι, αυτό το μοναδικό στολίδι της Ηπειρώτικης ζωής παράδοσης, του λαϊκού πολιτισμού της Ελλάδας!

«Αγαθά στοιχεία» της Παναγιώτας Π. Λάμπρη

Οι ΓΥΝΑΙΚΕΣ που κινούνται ως άλλες ξωθιές μέσα στη συλλογή διηγημάτων μου με τον τίτλο «Αγαθά στοιχεία» καλούν τον αναγνώστη να γίνει μέρος της ζήσης τους κι αυτές, ωσεί παρούσες, θα του ανοίξουν την καρδιά και θα του μιλήσουν για την ενδιαφέρουσα και, όχι σπάνια, πικρή ζωή τους.»

Η συλλογή διηγημάτων «Αγαθά στοιχεία» κυκλοφορεί μόνο σε ηλεκτρονική μορφή και η δημιουργός της, με εδραία την πεποίθηση πως το μοίρασμα συνιστά αξιότιμο πλούτο, τη διαθέτει δωρεάν στο αναγνωστικό κοινό. Η ηλεκτρονική αυτή έκδοση είναι η ένατη κατά σειρά από το 2017, οπότε και άρχισε με χαρά να μοιράζεται τα βιβλία της με αναγνώστες, οι οποίοι ενδιαφέρονται γι' αυτά. Ως εκ τούτου, όποιος επιθυμεί να μεταλάβει λίγη από τη ζωή που στις σελίδες της συλλογής αναπτύσσεται ή σε φίλους του να τη χαρίσει, μπορεί να το κάνει πατώντας την ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: https://issuu.com/panagiotalampri/docs/_4edc698a5c8dad

Ο Σταύρος Ιντζεγιάννης, λογοτέχνης, έγραψε για τα «Αγαθά στοιχεία»

Δεκατέσσερις γυναίκες με τα χαρακτηριστικά ονόματα, Βάγγιω, Πανάγιω, Λάμπρω, Θανάσω, Κωσταντώ, Λένη, κ.ά. της Ηπειρωτικής ενδοχώρας, περιγράφουν την προσωπική, οικογενειακή, κοινωνική τους ζωή, με παρουσιαστές την φιλόλογο, λαογράφο, διηγηματογράφο και ποιήτρια Κ. Παναγιώτα Λάμπρη, η οποία γνωρίζοντας από πρώτο χέρι -γέννημα γαρ του τόπου

κι αυτή- τον περίγυρο και τα στοιχεία που επιδρούν και διαμορφώνουν τις συνθήκες, πιο σωστά, αλλά και τις ιδιαιτερότητες του τόπου με τις παραδόσεις του και την περιρρέουσα ατμόσφαιρα μέσα στην οποία ζουν, κινούνται, παντρεύονται, μεγαλώνουν τα παιδιά τους κρατώντας ταυτόχρονα και το ήθος και το ύφος του τόπου. «Αγαθά στοιχεία» τις ονομάζει η αφηγήτρια. Ιδιότυπες θεματοφύλακες που φυλάνε τις θερμοψύλες του τόπου και του χρόνου ποτέ από το χρέος -εφ' ω ετάχθησαν- μη κινούντες, για να θυμηθούμε τον Καβάφη.

Μια ζωή με τις χαρμολύπες της, άγνωστη πια ακόμη και στους απογόνους τους, νομίζω -που παρουσιάζει η αφηγήτρια- κάποιες στιγμές μου μοιάζει απολογητής αυτής της ζωής που μόνο ο σπόνχός της έχει έρθει, ίσως κι αυτός αγνώριστος, σε μας που έχουμε πια αλλοτριωθεί στις αστικές μας συνθήκες.

Έρραψε μόνη της το νυφικό της σε χρώμα κυπαρισσί και την συνόδεψε, ελλείψει γεννήτορα, ο αδερφός της με το πηλίκιο του γυμνασιόπαιδου. Εικόνα που λες και έρχεται από έναν τόπο άγνωστο σε μας.

Και ξάφνου σ' όλη αυτή την υποτέλεια της παράδοσης και των ηθών, μια επανάσταση. Ένα βότσαλο στην ακινησία της λίμνης. Είναι ένα ξάφνιασμα στον ήμερο τρόπο της ζωής στην άκρη αυτή της γης. Αυτόν τον πανέμορφο τόπο με τη σκληρή πέτρα και το καταπράσινο τοπίο. Κλέβεται εκούσια με έναν αλλόθρησκο-Τούρκο! Είναι ο άνθρωπος που τολμά να τα βάλει με τη μοίρα του να αποτινάξει τον

Ζυγό -να διαψεύσει τη ρήση «το πεπρωμένο φυγείν ου ράδιον»- και αποζητά τα προσωπικά του δικαιώματα.

Με τη μοναδική της τεχνική να περιγράφει λεπτομέρειες φωτογραφίζει, θα έλεγα, τη ζωή του τόπου.

Εκείνη η περιβόητη τιμή του αδερφού ξεασμένη κι αυτή στο χρονοντούλαπο της ζωής. Η παρ' ολίγων αρσενική έκδοση της Φραγκογιαννού του Παπαδιάμαντη. Η απίθανη ιστορία του γενναϊόδωρου και τόσα άλλα.

Παράξενα σήμερα -μερικά τους ακόμη και τότε, Τουρκοκρατία ακόμη- δίνουν μια πλήρη εναργέστατη εικόνα της ζωής που συμπληρώνεται, θαρρείς για του λόγου το αληθές, με φωτογραφίες από το προσωπικό αρχείο της Κυρίας Παναγιώτας Λάμπρη που με την πρόσφατη συλλογή των διηγημάτων της «Αγαθά Στοιχεία» στην ηλεκτρονική μορφή «issuu» (που κατά την προσωπική μου άποψη την

αδικεί περιορίζοντας τον κύκλο των αναγνωστών της) συμπληρώνει μian ακόμη λογοτεχνική - λογογραφική επιτυχία

Όπως σε όλα της τα έργα η φυσιολατρία, όπως «Οι ηλιαχτίδες έλαψαν στην αντικρινή καρμφογραμμή της Πίνδου, λαμπύρισαν οι δροσοσταλίδες της αυγής και ζέσταναν την πανώρια φύση και τις καρδιές των ανθρώπων αφειδώλευτα.» και η αρχαιογνωσία της μαζι και ο τρόπος να συνταιριάζει καθαρεύουσα με δημοτική, όπως «ο ενιαύσιος κύκλος», «απόκεντρα του χωριού», κ.λπ., κάνουν ζωηρή την παρουσία τους δημιουργώντας την ατμόσφαιρα μιας λογοτεχνικής αξιόλογης παρουσίας που προσθέτει στην πνευματική κίνηση του τόπου μας.

Ευχές από καρδιάς για καλοτάξιδο.

Σταύρος Ιντζεγιάννης,
Πάτρα Δεκέμβριος 2022.

Το μυθιστόρημα «Στο πέρασμα της καρδερίνας» του Γιάννη Βέλλη στην «Εταιρία Ελλήνων Λογοτεχνών»

Τη Δευτέρα 5 Δεκεμβρίου 2022, παρουσιάστηκε το νέο μυθιστόρημα του Γιάννη Βέλλη, «Στο πέρασμα της καρδερίνας», από την «Εταιρία Ελλήνων Λογοτεχνών» (Ε.Ε.Λ.) στην αίθουσα «Μιχαήλα Αβέρωφ».

Συντονιστής της εκδήλωσης ο Πάνος Κούρβας, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της. Χαίρετισμούς απηύθυναν: ο τέως Πρόεδρος και νυν Αντιδρόσος της Ε.Ε.Λ. Πάυλος Ναθαναήλ, η Εκδότρια των εκδόσεων «οσελότος» Λένα Παντοπούλου, ο Πρόεδρος της «Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας» Χρυσόστομος (Μάκης) Κιάμος - Χίτος. Για το έργο του συγγραφέα μίλησαν ο Κώστας Καρούσος Πρόεδρος της Ε.Ε.Λ. και η Σοφία Σκλειδα Καθηγήτρια Συγκριτικής Λογοτεχνίας, Ποιήτρια.

Αποσπάσματα από το βιβλίο διαβάστηκαν από την Κατερίνα Ντούγκα - Κοτοπούλου, Συγγραφέα, μέλους της Επιτροπής κρίσης νέων μελών της Ε.Ε.Λ.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους Αντιπροσωπεία του Διοικητικού Συμβουλίου της «Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας» από τον Πρόεδρο Χρυσόστομο (Μάκη) Κιάμο - Χίτο και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου: Κώστα Ζηκόπουλο, Δημήτρη Σούκη, Δονάτο Γκέλια, η Έρρικα Βλαχωνιάνη Πρόεδρος του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ), Πρόεδροι και μέλη Διοικητικών Συμβουλίων Συλλόγων, Λογοτέχνες.

Ο συγγραφέας, ευχαρίστησε το Διοικητικό Συμ-

βούλιο της «Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών» για την εκδήλωση - παρουσίαση του νέου του μυθιστορήματος. Όπως και όσους τίμησαν με την παρουσία τους την εκδήλωση αυτή.

Ο καιρετισμός του Προέδρου της Π.Σ.Ε., Χρυσόστομο (Μάκη) Κιάμου - Χίτου, στην εκδήλωση παρουσίαση του βιβλίου του Γιάννη Βέλλη, μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου και της επιτροπής σύνταξης της εφημερίδας της Π.Σ.Ε., από την «Εταιρία Ελλήνων Λογοτεχνών»:

Δονάτος Γκέλιας, Δημήτρης Σούκης, Γιάννης Βέλλης, Κώστας Ζηκόπουλος, μέλη του Δ.Σ. της Π.Σ.Ε. με τον Πρόεδρο Χρυσόστομο (Μάκη) Κιάμο-Χίτο

Ο Γιάννης Βέλλης, σήμερα παρουσιάζει το νέο του μυθιστόρημα: «Στο πέρασμα της καρδερίνας» και του ευχόμεστε ως Πανηπειρωτική Σ.Ε. καλή επιτυχία αν και τη θεωρούμε δεδομένη. Γιατί ο Γιάννης εκτός από δικός σας στην «Εταιρία Ελλήνων Λογοτεχνών», ως Ειδικός Γραμματέας στο Διοικητικό σας συμβούλιο, είναι και δικός μας, αφού έχουμε τη χαρά να τον έχουμε στο Διοικητικό Συμβούλιο, αλλά και στην επιτροπή σύνταξης της εφημερίδας μας, μάλιστα τα πάει πολύ καλά σε όλα.

Το βιβλίο, σε μια πρώτη ανάγνωση που του έκανα, με ταξίδεψε στην Ελλάδα της Πόλης των αρχών του προηγούμενου αιώνα, στο ελληνικό στοιχείο που προσπαθούσε να επιβιώσει μέσα από τις συνθήκες που ακολούθησαν την Μικρασιατική καταστροφή. Και μετά ο πόλεμος του 40' στην Ελλάδα, ο εμφύλιος, η ανοικοδόμηση, οι δυσκολίες των απλών ανθρώπων να επιβιώσουν στις συνθήκες μιας χώρας που πάλευε με ψέματα να σταθεί πάλι στα πόδια της. Η αισιοδοξία, που σε κάθε γραμμή του μυθιστορήματος προσπαθεί να γίνει ένα με τους ήρωές του. Τα καράβια, η ζωή μέσα σε αυτά, τα ταξίδια στον κόσμο και το τέλος του ταξιδιού σε μια γειτονιά της Καλογρέζας. Συγχαρητήρια για το όλο αποτέλεσμα. Εύχομαι το αναγνωστικό κοινό του βιβλίου να το αγκαλιάσει όπως του αξίζει.

Ο Τρανός Χορός στη Βλάστη και το Πανηγύρι στο Συρράκο στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας

Γράφει η **Ελευθερία Γκαρτζονίκα-Κώτσικα**,
Πρόεδρος του Συνδέσμου Συρρακιωτών
«Το Συρράκον»

«Ο εορτασμός του Δεκαπενταύγουστου σε δύο ορεινές κοινότητες της Βορείου Ελλάδας: ο Τρανός Χορός στη Βλάστη και το Πανηγύρι στο Συρράκο» κατεγράφησαν ως στοιχείο στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας. Την εγγραφή ενέκρινε η Διακυβερνητική Επιτροπή της Σύμβασης για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO, 2003) στη 17η ετήσια συνεδρίασή της, που πραγματοποιήθηκε στο Ραμπάτ του Μαρόκου από τις 28 Νοεμβρίου έως τις 3 Δεκεμβρίου. Είναι το ένατο στοιχείο άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που εγγράφει η Ελλάδα στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας (UNESCO, 2003).

Από την ανακοίνωση της UNESCO

Στη σχετική ανακοίνωση της UNESCO, μεταξύ άλλων, αναφέρεται, «(...) Αν και ο πληθυσμός των περισσότερων ορεινών κοινοτήτων έχει μειωθεί πολύ σήμερα οι εορτασμοί συνδέονται με την επανένωση των κοινοτήτων των οποίων οι κάτοικοι έχουν μεταναστεύσει στις πόλεις. Κύριο χαρακτηριστικό και των δύο γιορτών είναι οι τελετουργικοί χοροί. Για τον Τρανό Χορό στη Βλάστη, χορευτές όλων των ηλικιών σχηματίζουν έναν μεγάλο ανοιχτό κύκλο, πιεσμένοι χέρι χέρι και χορεύοντας σε αργό και επιβλητικό ρυθμό τραγουδώντας a cappella. Στο Πανηγύρι του Συρράκου, συγκρότημα και τραγουδιστές συνοδεύουν τον χορό. Στις κοινότητες, οι νέοι μαθαίνουν τα έθιμα παρακολουθώντας τους συμμετέχοντες και τις προετοιμασίες από μικρή ηλικία. Σήμερα, οι πολιτιστικοί οργανισμοί διαδραματίζουν επίσης βασικό ρόλο στη μετάδοση του χορού και του πολιτιστικού πλαισίου. Οι εορταστικές εκδηλώσεις θεωρούνται ως μια γιορτή της ταυτότητας και των δύο χωριών, παρέχοντας την ευκαιρία στις νεότερες γενιές να συνδεθούν με την πολιτιστική τους κληρονομιά. Στο Συρράκο, το πανηγύρι είναι επίσης μια ευκαιρία για τους μεγαλύτερους σε ηλικία κατοίκους να μιλήσουν τη μητρική τους γλώσσα, τη βλάχικη, η οποία βρίσκεται σε σταδιακή παρακμή».

Δήλωση της Υπουργού Πολιτισμού

Με την ανακοίνωση της απόφασης του Διεθνούς Οργανισμού, η Υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού **Λίνα Μενδώνη** δήλωσε, «Οι παραδοσιακές γιορτές, όπως τα Πανηγύρια, αποτελούν τελετουργικές πο-

Ελευθερία Γκαρτζονίκα-Κώτσικα

λιτισμικές εκφράσεις, στοιχεία συνεκτικού δεσμού των κοινοτήτων. Στις ορεινές κοινότητες της Βλάστης και του Συρράκου, οι χοροί είναι δρώμενα που εκφράζουν τη συμβολική ανασυγκρότηση δύο ορεινών κοινοτήτων. Ακόμη και σήμερα που είναι πληθυσμιακά αποδυναμωμένες, παίζουν εξίσου καταλυτικό ρόλο στην ετήσια ανανέωση των δεσμών τους. Τόσο στη Βλάστη όσο και στο Συρράκο, τα πανηγύρια του Δεκαπενταύγουστου συμβολίζουν αφενός την εορταστική επιβεβαίωση των ισχυρών δεσμών που συνδέουν την κοινότητα με τον ορεινό τόπο καταγωγής, και αφετέρου την ανανέωση των ακατάλυτων σχέσεων που συνεχούν τους ανθρώπους και τις οικογένειες μεταξύ τους. Η ενεργός συμμετοχή στον Τρανό Χορό και στο πανηγύρι του Συρράκου είναι ο τρόπος με τον οποίο οι νεότερες γενιές μυούνται στη συλλογική ταυτότητα και την πολιτισμική μνήμη των κοινοτήτων καταγωγής τους. Η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού προετοίμασε έναν φάκελο με τεκμηριωτικό υλικό, που απέσπασε έπαινο για την αρτιότητά του, καθώς αναδεικνύει τον ρόλο της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της ταυτότητας των μικρών ορεινών κοινοτήτων που αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις της μετανάστευσης και της αστικοποίησης. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι η εγγραφή του στοιχείου στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας θα προωθήσει τον διάλογο για τη βιωσιμότητα των ορεινών κοινοτήτων με τρόπο που δεν περιορίζεται στην οικονομία και στην προστασία της φύσης, αλλά περιλαμβάνει την κοινωνική συνοχή, την περηφάνια για τον τόπο και την ενδυνάμωση της συλλογικής μνήμης. Σε όλες και σε όλους αξίζουν συγχαρητήρια. Στο πανηγύρι του Συρράκου Ιωαννίνων, η κομπανία μουσικών και τραγουδιστών που γνωρίζει «το ήθος και το ύφος» του γλεντιού διατηρεί το χορό ως ένα από τα σημαντικότερα γνωρίσματα του πανηγυ-

ριού. Ιστορικά ο εορτασμός του Δεκαπενταύγουστου, τόσο στη Βλάστη όσο και στο Συρράκο, συνεπιτε με την περίοδο κατά την οποία οι μετακινούμενοι κτηνοτρόφοι με τα κοπάδια τους βρίσκονταν στην ορεινή κοινότητα καταγωγής τους, μετά από το ξεχειμώνιασμα στα πεδινά βοσκοτόπια».

Ο φάκελος υποψηφιότητας συντάχθηκε από τη Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού για την εφαρμογή της Σύμβασης στην Ελλάδα, σε στενή συνεργασία με τις δύο κοινότητες, Βλάστης και Συρράκου.

Μπορείτε να δείτε:

- την επίσημη ανάρτηση στην ιστοσελίδα της UNESCO:
<https://ich.unesco.org/./august-15th-de-kapentan-goustos>.
- το επίσημο βίντεο που συνοδευσε τον φάκελο υποψηφιότητας του στοιχείου:
<https://www.youtube.com/watch?v=e1F1D4GRds>
Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να αναζητήσετε:
- στο Δελτίο Τύπου του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού:
<https://www.culture.gov.gr/./Inf.../SitePages/view.aspx>
- στην ιστοσελίδα για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά της Ελλάδας:
<https://ayla.culture.gr/6731-2/>

Η **Ελευθερία Γκαρτζονίκα-Κώτσικα** Πρόεδρος του Συνδέσμου Συρρακιωτών «Το Συρράκον» και συντονίστρια της ομάδας εργασίας για την προετοιμασία του Φακέλου, στην ανακοίνωσή της αναφέρει, «Ευχαριστούμε από καρδιάς όλες και όλους που συνέβαλαν με οποιαδήποτε τρόπο στην επιτυχημένη ολοκλήρωση αυτής της προσπάθειας. Το άριστο αποτέλεσμα του Φακέλου μας προέκυψε με την εργασία και την καθοδήγηση της εξαιρετικής ομάδας του ΥΠΠΟΑ, υπό τη διεύθυνση της Διευθύντριας Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς κ. **Βίλλης Φωτοπούλου** και του Τμηματάρχη Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του ΥΠΠΟΑ κ. **Γιάννη Δρίνη**. Το συνοδευτικό βίντεο της ένατης επιμελήθηκε ο οπτικός ανθρωπολόγος **Σύλας Μιχάλακας**, στο οποίο καταθέτις τις απόψεις της για τα δύο χορευτικά δρώμενα και η **Ρένα Λουτζάκη**, ανθρωπολόγος του χορού. Είναι καρπός της αγαπιάς συνεργασίας που είχαν

οι δύο Κοινότητες (Συρράκο και Βλάστη) και η Διεύθυνση ΑΠΚ του ΥΠΠΟΑ για την προετοιμασία του κοινού Φακέλου και με την ένατη αναδεικνύεται σε παγκόσμιο επίπεδο η ιδιαιτερότητα των δύο εορτασμών, στοιχείο που θεωρούμε ότι θα προάγει τη γνώση και το σεβασμό του κοινού σχετικά με την σημασία της ΑΠΚ της Ελλάδας και θα συμβάλει στην ευαισθητοποίηση των ίδιων των κατοίκων για τη διατήρηση και τη συνέχεια των εορτασμών στον τόπο τους.

Για το Συρράκο, η διαδικασία ξεκίνησε το 2014, η εγγραφή στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του ΥΠΠΟΑ έγινε το 2016 και ο Φάκελος ολοκληρώθηκε το 2020, με την συντονισμένη εργασία μιας μεγάλης ομάδας στην οποία συμμετείχαν: Ο Δήμαρχος Βορείων Τζουμέρκων **Γιάννης Σεντελής**, ο Πρόεδρος της Τοπικής Κοινότητας Συρράκου, πρώην **Νίκος Γκίζας** και νυν **Γιώργος Βαΐτσας** και οι εκπρόσωποι των Συνδέσμων Συρρακιωτών, Αθήνας: **Ηλίας Δήμας**, Ιωαννίνων: **Ιπποκράτης Αλέξης**, Πάτρας: **Μανώλης Μαγκλάρας**, Πρέβεζας: αρχικά **Κώστας Σάνης** και μετέπειτα **Σπύρος Νταλαούτης**, Φιλιππιάδας και Κάμπου: **Χρήστος Σκαμνέλος**. Το συνοδευτικό βίντεο του Φακέλου έγινε με βάση την καταγραφή του Εορτασμού του Δεκαπενταύγουστου στο Συρράκο το 2018, από τον οπτικό ανθρωπολόγο **Σίλα Μιχάλακα**, με τη φροντίδα και την οικονομική υποστήριξη του Δήμου Βορείων Τζουμέρκων. Τη σύλληψη της ιδέας, τον συντονισμό της ομάδας εργασίας, την επιμέλεια του Φακέλου και την εκπροσώπηση της ομάδας στη συνεργασία με το ΥΠΠΟΑ, είχε η Πρόεδρος του Συνδέσμου Συρρακιωτών «Το Συρράκον» **Ελευθερία Γκαρτζονίκα-Κώτσικα**. Την όλη προσπάθεια συνέδραμαν επίσης, μεγάλος αριθμός Συρρακιωτών και Συρρακιωτισσών με πληροφορίες, συνεντεύξεις και φωτογραφίες, επιστολές, τραγούδια και χορούς, η εξαιρετική μουσική κομπανία του **Κώστα Γεροδήμου**, καθώς και οι πανεπιστημιακοί καθηγητές, **Ευάγγελος Αυδίκος** με τη διοργάνωση του θερινού Σχολείου στο Συρράκο το 2018 με θέμα «Οι καιροί αλλάζουν τα Πανηγύρια μένουν» και ο **Λάμπρος Λιάβας**, που το 2019 κατέγραψε και παρουσίασε στην εκπομπή της δημόσιας τηλεόρασης (ΕΡΤ1) «Αλάτι της γης» την μουσικοχορευτική παράδοση του Συρράκου με τίτλο «Οδοιπορικό στο Συρράκο».

Θεωρούμε ότι η ένατη στον Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO θα προσδώσει ορατότητα στο Πανηγύρι μας, στο Συρράκο, στην Ήπειρο και ευρύτερα στην Ελλάδα και θα ενισχύσει το αίσθημα του «ανήκιν» σε έναν τόπο σε όλους τους διασκορπισμένους Συρρακιώτες, αποτελώντας ταυτόχρονα αφορμή, ώστε κάθε χρόνο το Δεκαπενταύγουστο στο χοροστάσι του Συρράκου να ανασυγκροτείται η κοινότητα των Συρρακιωτών».

Το επόμενο διάστημα θα εκδοθεί σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή (ελληνικά και αγγλικά) όλο το υλικό του Φακέλου που υπέβαλε το ΥΠΠΟΑ της Ελλάδας προς την UNESCO, με την οικονομική υποστήριξη του ΥΠΠΟΑ, μετά από σχετική πρόταση που υπέβαλε ο Συνδεσμος Συρρακιωτών «Το Συρράκον».

Η μαγεία της πέτρας στο Συρράκο (Φωτ.: Κώστας Μαυροπάνος)

Χορός στην πλατεία

ΕΚΑΤΟ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Η Ήπειρος άνοιξε τις αγκάλες της

Η Νέα Σελεύκεια Θεσπρωτίας

Η επέτειος των 100 χρόνων από τη Μικρασιατική Καταστροφή σηματοδοτεί τον βίαιο ξεριζωμό εκατοντάδων χιλιάδων Ελλήνων της πρώην Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Με τον ξεριζωμό αυτό ο πρόσφυγας άφησε πίσω «τα ιερά και τα όσια, τους τάφους των προγόνων του, τους άταφους νεκρούς του, τις περιουσίες και τα σπίτια του, μια ζωή ολόκληρη, για να στήσει μια καινούργια από το μηδέν. Σφίγγοντας τα δόντια, γυναίκες, άνδρες και παιδιά, με πόνο ψυχής αλλά και πείσμα, πέτυχαν τελικά το ακατόρθωτο, να μείνουν ζωντανοί, να αναστήσουν τα παιδιά τους και να προκόψουν σπρώχνοντας και τη νέα τους πατρίδα προς στην ίδια κατεύθυνση, της επιτυχίας και της προόδου». Η μνήμη πρέπει να είναι πάντα παρούσα. Δημιουργική και διδακτική. Άλλωστε οι επέτειοι αυτή την αξία έχουν. Εκατό χρόνια από τη Μικρασιατική Καταστροφή. Από τον μεγάλο ξεριζωμό.

Θα πάρουν φωτιά οι ουρανοί

«...από τη Σμύρνη έφτανε στο Κορδελλίο η ανταύγεια της φωτιάς που αντανάκλασε στις προσόψεις των κτιρίων και κοκκίνιζαν σαν το αίμα που εκχύνετο στη Σμύρνη. Μέχρι μέσα στο μεγάλο σαλόνι έφτανε η κόκκινη ανταύγεια και όλα κοκκίνιζαν μέσα στο σπίτι. Ο καιρός ήταν συννεφιασμένος και η ανταύγεια αυτή έφτασε στα σύννεφα, κοκκίνισε ο ουρανός, νόμιζες ότι έφτανε η Δευτέρα παρουσία και ότι θα πάρουν φωτιά οι ουρανοί. Το θέαμα ήταν τρομακτικό, ακούγαμε το μουγκρητό της φωτιάς, τις φωνές εκατοντάδων χιλιάδων γυναικοπαίδων που ζητούσαν βοήθεια...» Κωνστ. Πολίτη, Μικρά Ασία 1975

(Φωτ.: Αρχείο EPT)

Δεν υπάρχει πια Σμύρνη!

«Λιμάνι Σμύρνη... Μα όχι. Δεν υπάρχει πια Σμύρνη! Υπήρξεν. Είν' ένας τόπος φλεγόμενος και καπνίζων τώρα, γεμάτος από βοήν και αλαλαγμόν, από κοπετούς και από θρήνους, από τους σπαραγμούς του θανάτου, από φρικώδη ερείπια. Η απαισιωτέρα κόλασις επάνω εις την γην. Μη μου ζητήσετε περιγραφές. Από την γέφυραν του πλοίου, επάνω εις το οποίον ευρίσκομαι αυτήν την ταραχώδη Σεπτεμβριανήν νύκταν εδώ κάτω, όπου με παρέσυρεν το δημοσιογραφικόν καθήκον και η στοργική ανάμνησις της αγαπημένης Σμύρνης, έχω τα μάτια μου πεταγμένα έξω από τις κόγχες των εκ της φρίκης. Κι όμως δεν βλέπω».

(Φωτ.: Αρχείο EPT)

Ελεύθερον Βήμα, 17 Σεπτεμβρίου 1922

Την επιμέλεια του αφιερώματος είχε ο Χρήστος Τούμπουρος και ο Γιάννης Βέλλης

Ο Γάλλος συγγραφέας Εντουάρ Ντριό έγραψε:

«Χιλιάδες δυστυχείς υπάρξεις συσσωρευμένες κατά μήκος της προκυμιάς ρίχτηκαν στην θάλασσα. Σε μεγάλο μήκος του λιμανιού εκατοντάδες πτωμάτων είχαν γεμίσει την θάλασσα ώστε να μπορεί κανείς να βαδίσει πάνω σε αυτά. Τους επιπλέοντες τους αποτελείωναν οι Τούρκοι με σπαθιά και ξύλα. Αναριθμητές οι υπάρξεις, προπαντός γυναίκες, παιδιά και γέροντες, εσφάγησαν μέσα σε αίσχιστες θηριωδίες...».

Η Ήπειρος χώρος υποδοχής

Το 2022 συμπληρώθηκαν 100 χρόνια από την Μικρασιατική Καταστροφή. Επομένως, είναι έτος μνήμης και απολογισμού της προσφοράς του Μικρασιατικού Ελληνισμού.

Ο Κωστής Παλαμάς χαρακτήρισε τη Μικρά Ασία ως «πατρίδα των αιμάτων και των δαμάτων». Είναι η γη όπου πολλοί την θέλησαν, πολλοί την τραγούδησαν και άλλοι πολλοί δάκρυσαν ακούγοντας την ιστορία της... Αποτελέσει και αποτελεί πατρίδα των Ελλήνων, νυν και αεί... Παρά τις αδιάκοπες προσπάθειες των Τούρκων για ξεριζωμό και πλήρη αφανισμό τους, εξακολουθεί να «στέκει» εκεί μαρτυρώντας, δεικνύοντας και αποδεικνύοντας την πλούσια ιστορία της. Την πλούσια αυτή ιστορία της οφείλουμε να θυμόμαστε και να τιμούμε. Στον ιερό και ιστορικό χώρο της Μικράς Ασίας, στην πανάρχαια κοιτίδα του ελληνικού πολιτισμού, ξεκίνησε η πρώτη του μεγάλη ακμή. Παρά τον ξεριζωμό και τον περιορισμό του ελληνικού κόσμου στον νότο της Βαλκανικής χερσονήσου και στην Κύπρο, οι Μικρασιάτες Έλληνες συνέβαλαν σε μεγάλο βαθμό στη διαμόρφωση της λογοτεχνίας, της μουσικής, της γαστρονομίας και γενικότερα καθόρισαν εν πολλοίς και τη σημερινή μας ταυτότητα.

Πόσοι και πού εγκαταστάθηκαν στην Ήπειρο

Στην Ήπειρο, σύμφωνα με την προσφυγική απογραφή του 1923, καταγράφηκαν συνολικά 11.982 πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία, επί συνόλου 786.431.

Από αυτούς, 5.060 ήταν άνδρες και 6.922 γυναίκες.

Σημειώνεται ότι εκείνη την εποχή, η διοικητική διάρθρωση της Ελλάδας είναι διαφορετική (επαρχίες-υποδιοικήσεις). Η Γενική Διοίκηση Ηπείρου περιλαμβάνει Γιάννενα και Πρέβεζα και η Άρτα καταγράφεται μαζί με τη Θεσσαλία, ενώ ο σημερινός νομός Θεσπρωτίας «νέμεται» μεταξύ Ιωαννίνων και (τότε) Αιτωλίας και Ακαρνανίας.

Σύμφωνα λοιπόν με την απογραφή, στο νομό Άρτας υπήρχαν 2.534 πρόσφυγες και άλλοι-ες 468 στην περιοχή της Φιλιπιάδας, ως εξής:

Επαρχία Άρτας

Άρτα 2.086, Μονή Κάτω Παναγιά 51, Άγναντα 5, Κομπότι 180, Πέτα 124, Σελλάδες 88

Τμήμα υποδιοίκησης Φιλιπιάδας

Γραμμενίτσα 7, Κωστακιοί 92, Στρεβίνα 369

Στο νομό Ιωαννίνων, είχαν εγκατασταθεί στα εξής σημεία:

Υποδιοίκηση Ιωαννίνων

Γιάννενα 2.322

Νησί 75, Βαργιάδες 3, Βελτισία 23, Βίτσα 19, Γρεβενίτι 40, Δόλιανη 3, Δολιανά 15, Δραγάρι, (Καστανάνας) 12, Δρεσενίκο (Τρίστενο) 72, Ζαγόριανη (Χρυσορράχη) 11, Ζίτσα 17, Ζωνδήλ, (Δίκροφτο) 9, Ζώριτσα (Πεντάλακκος) 2, Καλοχώρι 2, Κάτω Σουδενά (Πεδινό) 2, Καπέσσο 1, Κουκούλι 6, Κρετσούνιστα (Δεσποτικό) 1, Λιάπη 7, Λιασκοβέτσι (Λεπτοκαρυά) 3, Μονοδένδρι 9, Μόσιορη (Σιταριά) 4, Μπάγια (Κήποι) 34, Μπούλτσι (Ελάτη) 12, Νεγάδες 11, Ρωμανό 1, Σκαμνέλι 8, Τσαρκοβίτσα (Σιστρούνη) 5, Τσεπέλοβο 4, Τσερνέσι (Ελατοχώρι) 4, Φραγκάδες 3

Υποδιοίκηση Κόνιτσας

Κόνιτσα 13, Πάδες 1

Υποδιοίκηση Μετσόβου

Μετσόβο 2

Υποδιοίκηση Παραμυθιάς

Βοϊνίκο 31, Γαρδίκι 223, Γκρίκα 25, Καΐτσα (Μακρύραχη) 11, Δράγανη (Αμπελιά) 37, Δραγουμή 51, Καρβουνάρι 79, Νεοχώρι 39, Μπνίνα (Μενίνα) 25, Σκουπίτσα 40, Παραμυθιά 175, Σεβασσό 13, Σέλλιανη 19, Σκάνδαλο 26, Στάνοβο (Καβαλάρι) 51, Χάικα 34, Νικολίτσι 27

Υποδιοίκηση Πωγωνίου

Βήσση 4, Δελβινάκι 8, Δρυμά-

Πρόσφυγες στη Νέα Σαφράμπολη (μετέπειτα Σμυρτούλη). Από το λεύκωμα του Ιωσήφ Ε. Ζιώγα και Ανδρέα Κορζή. Κάποτε στην Πρέβεζα, εικόνες μνήμης και νοσταλγίας, Πρέβεζα 2019, σελ. 225

δες 14, Μέγγουλη (Περιστερί) 3, Στρατινίτσα 4

Υποδιοίκηση Φιλιπιάδας

Αχουριών Αγ. Νικολάου 11, Αχουριών Αγ. Πάντων 10, Αχουριών Βαβουρίου 6, Βάρφανη 127, Βρυσέλλα 12, Μούρτος 53, Γραϊκοχώρι 152, Δράμηση 24, Ηγουμενίτσα 766, Καλπάκι 30, Καστρί 37, Τσιφλίκι Ράγιου 18, Κώτσικας 7, Λειά (Λιάς) 8, Λιάψη 48, Μαυρούδι 34, Πηλοβίτσα (Πλαίσιο) 88, Σαγιάδα 24, Σίδερη 33, Σκέφαρη 41, Σμέρτο 8, Σκουπίτσα 36, Σούβλιαση (Αγ. Βλάσιος) 69, Σπάρταρη (Τρικάρυφο) 31, Φανερωμένη 19, Φατήρι (Κερασσοχώρι) 29, Φιλιότες 334, Φοινίκι 6

Στο νομό Πρέβεζας, είχαν εγκατασταθεί οι περισσότεροι-ες συνολικά, από τον προσφυγικό πληθυσμό που καταγράφηκε στην Ήπειρο, συνολικά 6.163 άτομα:

Υποδιοίκηση Μαργαριτίου

Αρπίτσα (Πέρδικα) 216, Βαλανδόρρακον 10, Βράστοβο (Παλιόκαστρο) 6, Κορώνη 9, Λιγοράτιον (Καταβόθρα) 34, Μαζαρακιά 89, Μαργαρίτι 163, Πάργα 1.378

Υποδιοίκηση Πρέβεζας

Πρέβεζα 3.185, Νέα Φιλιπιάς 1.052

ΝΕΑ ΣΕΛΕΥΚΕΙΑ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ

Η νέα πατρίδα

Όταν είσαι πρόσφυγας από τη Μικρασία το 22', ψάχνεις πρώτα να σωθείς από την τουρκική βαρβαρότητα μαζί με τους δικούς σου και μετά να ζήσεις... Μια σκληρή πραγματικότητα των Ελλήνων προσφύγων, που μετά την απεγνωσμένη αναζήτηση των δικών τους, κατάφεραν να επιζήσουν και να φτάσουν ταλαιπωρημένοι στη νέα πατρίδα, την μητέρα Ελλάδα. Χωρίς περιουσία, χωρίς υπάρχοντα.

Δυστυχώς στις περισσότερες περιοχές της, οι ντόπιοι, δεν τους δέχτηκαν με αγάπη ή έστω την ελάχιστη αλληλεγγύη. Άλλοι τους χρέωναν την μακρόχρονη στράτευση των δικών τους και τα ακαλλίεργητα χωράφια πίσω. Άλλοι τους νεκρούς τους στον πόλεμο της απέ-

ναντι όχθης, για τη δική τους προσωρινή ευημερία. Άλλοι ότι τους κλέβουν την καλλιεργήσιμη γη ή τα βοσκοτόπια, βαφτίζοντάς τους ακόμα και «τουρκόσπορους» ή «παλιότουρκο» και κρατώντας μια στάση αποκλεισμού από τη ζωή της κοινότητας. Κάτι που με το χρόνο ξεπεράστηκε σε μεγάλο βαθμό. Γνωρίζουμε την επιθετικότητα, τα γεγονότα που σημάδεψαν την εποχή αμυρλώνοντας την ιστορία μας. Συν τις αρρώστιες που θέριζαν τους εξαντλημένους πρόσφυγες μέσα στους προσωρινούς καταυλισμούς. Πολλοί άνθρωποι χάθηκαν έτσι.

Η Ήπειρος με την σταδιακή απελευθέρωσή της το 2012 και 2013 ήταν πολύ φτωχή και λόγω του εδάφους

της. Είχε δεχθεί ένα μέρος Βορειοηπειρωτών προσφύγων, τώρα έρχονταν να κάνει το ίδιο σε μεγαλύτερη κλίμακα με τους Μικρασιάτες. Δεν άντεχε μεγάλο αριθμό προσφύγων. Ήδη οι ντόπιοι περίμεναν από την πρόσφατη σχετικά απελευθέρωση να πάρουν διανομές εδαφών από το ελληνικό κράτος και σπίτια μουσουλμάνων, ως νέες χώρες. Οι πρόσφυγες, ήταν για αυτούς ένας ανταγωνιστής για τα εδάφη που περιμένανε. Η φτώχεια του ελληνικού κράτους από τη μια μεριά και η κατάσταση αυτή έφερνε τακτικές συγκρούσεις.

Έτσι ξεκίνησε και η ζωή σ' αυτή την γωνιά της Ηπείρου. Τη σημερινή Νέα Σελεύκεια. Με τον καιρό αυτό ξεπεράστηκε και σήμερα αποτελεί ένα στολίδι της Θεσπρωτίας, της Ηπείρου γενικότερα.

Οι πρώτοι που έφτασαν εκεί ήταν Καπαδόκες, το 1923. Αλλά κάθισαν ελάχιστα και φύγανε έξω από τα Γιάννενα, στη σημερινή Ασφάκα. Ακολουθεί το 1924 η ίδρυση του πρώτου οικισμού προσφύγων από το Ανεμούριο, με την ονομασία Δημοκρατία. Την ίδια περίοδο φτάνουν πρόσφυγες από την Σελεύκεια, κυρίως το Αλάκλινσε. Σύμφωνα με τα στοιχεία που άντλησε ο Σ. Μουρατίδης, από τα ΓΑΚ Κέρκυρας, στις 2 Οκτωβρίου 1923 στέλνονται 72 πρόσφυγες απ' την Κέρκυρα στην Ηγουμενίτσα και άλλοι 150 στις 31 Ιανουαρίου 1924. Σύμφωνα με το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών η εγκατάσταση αυτή συνεχίστηκε μέχρι τέλος του 1929. Πολλοί ήρθαν να ανταμώσουν τους δικούς τους και μείνανε. Λιγότεροι έφτασαν αργότερα από άλλες περιοχές της Μικρασίας, ακόμη και από την Κιλικία. Σύμφωνα με τη μαρτυρία του **Αθανασίου Μαρκανιδίδη**, το 1962: «Στα 1923 τον Ιανουάριο Φεβρουάριο σήκωσαν και τα γυναικόπαιδα. Τα κατέβασαν στη Κιλινδρία (Κιλίντρε) κι από εκεί τα πήγαν στην Κύπρο. Ξμειναν στη Λάρνακα, τους πήρε ένα ελληνικό καράβι. «Εύξεινος Πόντος», και τους πήγε στη Μερσίνα. Τρεις μέρες μετά, το καράβι φόρτωσε έξι χιλιάδες πρόσφυγες και ήρθε στον Πειραιά. Στον Πειραιά δεν άφησαν να κατέβουν και τους πήγαν στην Κέρκυρα. Εκεί πήγαμε κι εμείς οι άντρες και συναντήσαμε τις οικογένειές μας. Εγκατασταθήκαμε για ένα χρόνο στα χωριά της Κέρκυρας. Εμείς οι Αλακλινσιείς μείναμε στο χωριό Σιναράδες. Έπειτα από ένα χρόνο ήρθαμε στην Ηγουμενίτσα. Μείναμε άλλον ένα χρόνο σε τσαντήρια και μετά εγκατασταθήκαμε στη Νέα Σελεύκεια. Τότε δεν

υπήρχε χωριό. Χειμαδιό ήταν το μέρος. Έρημη τοποθεσία που τη λέγανε οι ντόπιοι Ντουίσκα. Μαζί μας ήρθαν κι άλλοι.» Σύμφωνα με τη μαρτυρία του **Γεωργίου Ανέσσογλου**, από τον Ανεμούριο, κατοίκου του Καλού Αγρού Δράμας: «Στα 1922 φύγαμε απ' το Ανεμούρι. Ένα μήνα προθεσμία μας έδωσαν. Ύστερα ήρθαν απ' τη Σελεύκεια στη Λάρνακα κι άλλοι χριστιανοί. Ένα μοτάρι ήταν με πανιά. Πήγαμε στη Σάμο. Δεκέμβριος ήταν. Μείναμε έντεκα μήνες και μετά ήρθαμε στην Καβάλα, Δράμα, κι από τη Δράμα εδώ, στην Οσμάντσα Καλός Αγρός Δράμας. Κι απ' το Ανεμούρι κι απ' τη Σελεύκεια εκεί έμειναν, στην Κύπρο οι πλούσιοι. Μερικοί στα 1929 ήρθαν εδώ και στη Νέα Σελεύκεια».

Το 1925 ψηφίζεται νόμος σύμφωνα με τον οποίο οι προσφυγικοί οικισμοί άνω των 300 κατοίκων μπορούν να γίνουν αυτόνομες κοινότητες. Με βάση το νόμο αυτό ο νέος οικισμός των προσφύγων από τη Σελεύκεια, επανομαζόμενος ήδη Νέα Σελεύκεια, αποσπάται στις 12 Μαρτίου 1928 από την κοινότητα Ηγουμενίτσας και αναγνωρίζεται ως αυτοτελής κοινότητα με το όνομα Νέα Σελεύκεια. Με νέα απόφαση στις 22 Νοεμβρίου 1928 ο συνοικισμός Δημοκρατία αποσπάται και αυτός από την κοινότητα Ηγουμενίτσας και εντάσσεται στην κοινότητα Νέας Σελεύκειας. Στη Νέα Σελεύκεια εδρεύει και το αθλητικό σωματείο «Αθλητική Ένωση Νέας Σελεύκειας» που ιδρύθηκε το 1982 με χρώματα το κίτρινο και το μαύρο και έμβλημα το δικέφαλο αετό. Δραστηριοποιείται στο άθλημα του ποδοσφαίρου και εδρεύει στο γήπεδο Νέας Σελεύκειας «Κώστας Αντώνογλου».

Η Νέα Σελεύκεια είναι παραθαλάσσια κωμόπολη στην Περιφερειακή Ενότητα Θεσπρωτίας, στην άλλοτε επαρχία Θυάμιδος. Βρίσκεται 1 χλμ. ΒΔ. της Ηγουμενίτσας. Σύμφωνα με την τελευταία διοικητική διαίρεση (Σχέδιο Καλλικράτης) αποτελεί έδρα τοπικής κοινότητας, της δημοτικής ενότητας της Ηγουμενίτσας.

Εκκλησιαστικά υπάγεται στη Μητρόπολη Παραμυθίας, Φιλατών, Γηρομερίου και Πάργας. Προστάτης της είναι ο Άγιος Γεώργιος, θαυματουργός Άγιος για τους ντόπιους. Μεγάλη γιορτή πραγματοποιείται κάθε χρόνο στη γιορτή του Αγίου με περιφορά της εικόνας από καβαλάρηδες και νέους με τοπικές φορεσίες.

Οι κάτοικοι είναι στην πλειονότητά τους απόγονοι Μικρασιατών προσφύγων από τα ελληνορθόδοξα χωριά της περιοχής της Κιλικίας, ιδιαίτερα της Σελεύκειας, κυρίως από το Αλάκλινσε (Ποικιλόχρωμη Εκκλησία) και το Ανεμούρι (Ανεμούριον). Εγκαταστάθηκαν εκεί από το 1923 ως το 1929 μετά από πολλές περιηγήσεις ανά τη χώρα όπως οι περισσότεροι Μικρασιάτες πρόσφυγες. Κάποιοι από τους σημερινούς κατοίκους, γνωρίζουν και ομιλούν και την τουρκική γλώσσα.

Κατά τις δεκαετίες του 60, '70 ακόμα και '80, μεγάλο μέρος του πληθυσμού του χωριού, ακολουθώντας τη "μοίρα" της Ηπείρου, μετανάστευσε στη Γερμανία και συγκεκριμένα στο Αμβούργο.

Σήμερα η Νέα Σελεύκεια αποτελεί μέρος του πολεοδομικού συγκροτήματος της Ηγουμενίτσας ως η 7η πολεοδομική ενότητα του πολεοδομικού σχεδίου της πόλης.

Από τη ζωή στη Νέα Σελεύκεια Θεσπρωτίας

Το φωτογραφικό υλικό μας το απέστειλε η **Ελένη Παυλίδου**

«Αρχές του 1923 στην σημερινή Θεσπρωτία καταγράφηκαν γύρω στις 5000 πρόσφυγες, οι πλείστοι από την Καπαδοκία. Στις 29 Δεκεμβρίου 1922 ο Γ. Ποταμιάνος, πρόεδρος της Επιτροπής Προσφύγων Ηγουμενίτσας τηλεγραφήει στις αρχές: "Πληροφορούμεθα ότι αποστέλλονται Παραμυθιάν δι' Ηγουμενίτσας 2.500 πρόσφυγες. ΣΤΟΠ. Απολύτως αδύνατος πάσα αποβίβασις προσφύγων ενταύθα αποβιβασθέντες προσφάτως έτεροι δύο χιλιάδες πεντακόσιοι εισέτι δεν κατενεμήθησαν ελλείψει μεταγωγικών μέσων οι πλείστοι παραμένωσιν άστεγοι και αποσκειυά των εις την διάθεσιν των επιτηδείων

το χειριστον ότι είναι προσβεβλημένοι εξ ευλογίας...»

«Εδώ ριζώσαμε βαθιά με τους καημούς μας αρματολιά και μέσα στην αναποδιά κάναμ' αγγόνια και παιδιά. Ψωμί μας φέρνουν και κρασί τώρα που μείναμε μισοί, δόξα σοι, Κύριε δόξα σοι. Ανατολή, Ανατολή δική σου είμαστε φυλή!»

Νίκος Γκάτσος

Παλιές κατοικίες. Διακρίνονται ο Κωνσταντίνος Αντώνογλου και ο τελευταίος Ζαχαρίας Καμπουριδής

Ο Παναγιώτης Χατζηηγηγορίου μαζί με τον αδελφό του, 1922

Ομαδική σχολική φωτογραφία έξω από το Δημοτικό Σχολείο Νέας Σελεύκειας. Διακρίνονται αριστερά ο πρόεδρος του χωριού Χριστοδούλου Λάζος, δίπλα του ο δάσκαλος Παπανικολάου και στο κέντρο ο δάσκαλος Γιώργος Σούγκας

Εγκαίνια. Η πρώτη βρύση στο χωριό

Καλοφύγλου Γαβριήλ

Ο Παναγιώτης Χατζηηγηγορίου μαζί με τον αδελφό του, 1922

Πέτρος και Ελένη Τσορματζόγλου πουλώντας παραδοσιακά γλυκίσματα στο πανηγύρι του Αγίου Δονάτου

Παντοπωλείο «Η ΕΛΠΙΣ» του Θεόδωρου Μαρκανιδίδη. Διακρίνονται ο Θωμάς Σοφοκλής, ο Μπαρμπαβασιλόγλου Χρήστος και ο Ζεμπέκογλου Σπύρος

Κυπριανού ή Κυπριτζόγλου Αναστασία και η Ελένη Βαρβακιά με τους τέσσερις αδελφούς Κυπριανού, Παναγιώτη, Ιωάννη, Παντελή, Γιώργο

Οι γονείς Χρήστος και Ελένη Χριστοδουλιδής με τα παιδιά τους Σωφράνη, Κώστα, Μαρία και η νύφη τους Γεσθημανή

Έξω από την πλιθινη οικία του ο Χριστοδουλιδής Γιώργος με τη σύζυγό του Γεσθημανή και την αδελφή του Μαρία Χριστοδουλιδου με την κόρη της Τασούλα Ανδρειώτη

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ο Γιώργος Δόσης «ταξίδεψε στην αιωνιότητα»

Στις 16 Δεκεμβρίου 2022, μετά από σύντομη ασθένεια, απεβίωσε ο Γιώργος Δόσης, πρώην Πρόεδρος και Γενικός Γραμματέας της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας. Άνθρωπος εργατικός, ισχυρή προσωπικότητα, και με κοινωνική συνείδηση προσέφερε πολλά στη διατήρηση και μεταλαμπάδευση της Ηπειρώτικης παράδοσης.

Η Π.Σ.Ε. στο άκουσμα του θανάτου του εξέδωσε το ακόλουθο Δελτίο Τύπου

«Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας, ο κορυφαίος αυτός θεσμός των αποδήμων Ηπειρωτών, πενθεί. Με βαθύτατη θλίψη και ανείπωτη στενοχώρια ξεπροβοδίζουμε στην τελευταία κατοικία του, τον Γιώργο Δόση, πρώην πρόεδρο της Π.Σ.Ε., ο οποίος μετά από σύντομη ασθένεια, ταξιδεύει πλέον στους δρόμους της αιωνιότητας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Π.Σ.Ε., σύσσωμο, τον αποχαιρετά ως σπουδαίο Ηπειρώτη, πολύτιμο εργάτη της Ηπειρώτικης αποδημίας, αληθινό συναγωνιστή στο μεγάλο αγώνα των αποδήμων για τη διατήρηση, διάδοση και μεταλαμπάδευση στη νέα γενιά των ιδανικών, που περιέχει ο Ηπειρώτικος πολιτισμός. Αγαπούσε την Ηπειρο και τίμησε

την ιδιαίτερη πατρίδα του, το Πάπιγκο, όπου και θα ενταφιαστεί. Εργάστηκε και προσέφερε πολλά.

Η κηδεία θα πραγματοποιηθεί την Κυριακή 18 Δεκεμβρίου, 12.00' το μεσημέρι, στον Ιερό Ναό Αϊ Βλάση στο Πάπιγκο.

Θα τον θυμόμαστε πάντα με μεγάλη αγάπη και τιμή».

Στην Εξόδιο Ακολουθία την Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας εκπροσώπησε η Α΄ Αντιπρόεδρος, Μαρίκα Γκόνη, η οποία εκφώνησε το επικήδειο

Ο επικήδειος έχει ως εξής:

«Με βαθύτατη θλίψη αποχαιρετάμε έναν γνήσιο Ηπειρώτη, που άφησε ανεξίτηλο το αποτύπωμά του στα δρώμενα της Ηπειρώτικης αποδημίας. Το καθήκον με βαρύνει. Το φορτίο βαρύ, αν προσμετρήσουμε το άδικο του χαμού του φίλτατου Ηπειρώτη Γιώργου Δόση, πρώην Γενικού Γραμματέα και Προέδρου της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας, που στην πραγματικότητα σ' όλη τη ζωή, όλη του η δράση του κυριαρχούνταν από την Ήπειρο. Στην ουσία «έκλεισε μέσα στην ψυχή του την Ήπειρο», για να νιώσει κάθε είδους μεγαλείο!

Και τούτη τη στιγμή, του ξεπροβοδισμού, που η συγκίνηση μουγγώνει το στόμα - ανήμπορο να αρθρώσει συλλαβή- και η θλίψη μαυρίζει τη σκέψη, η εικόνα του μαχητή Ηπειρώτη Γιώργου Δόση παρατίθεται έντονη και ζωηρή, εναργής και δυνατή, πάντα διεκδικητική και πάντα υπηρετούσα την Ηπειρώτικη αποδημία. «Με λογισμό και με όνειρο».

«Το Διοικητικό Συμβούλιο της Π.Σ.Ε., τον αποχαιρετά ως σπουδαίο Ηπειρώτη, πολύτιμο εργάτη της Ηπειρώτικης αποδημίας, αληθινό συναγωνιστή στο μεγάλο αγώνα των αποδήμων για τη διατήρηση, διάδοση και μεταλαμπάδευση στη νέα γενιά των ιδανικών, που περιέχει ο Ηπειρώτικος πολιτισμός».

Στην εργατικότητα του πιστώνεται η εκδήλωση της Πανηπειρωτικής στο Ηρώδειο, για πρώτη φορά στα 85 χρόνια από την ίδρυσή της, και η τεράστια επιτυχία του διήμερου αφιερώματος στη Λαογραφία που πραγματοποιήθηκε στο Ζάππειο Μέγαρο, οι ημερίδες για τους Υδρογονάνθρακες, για το Διατροφικό, για την Βόρειο Ήπειρο, και για την μεγάλη Ηπειρώτικη αποδημία.

Κεφάλαιο αληθινό για την αποδημία, για την Ήπειρο. Καταξιωμένος στον επαγγελματικό του χώρο και αναγνωρισμένος και αγαπητός από την Αποδημία.

Τούτη τη στιγμή, την ανεπανάληπτη, παραβιάζοντας κάθε αρχή και κάθε τυπικότητα επιθυμώ με την Ηπειρώτικη λαλιά να τραγουδήσω το αγαπημένο σου τραγούδι της γενέτειρας «Το Πάπιγκο».

«Για συναχίτη να σας πω, κι όλοι να ακουρμαστίτε κι όσο καιρό, παιδιά μ', κι αν ζήσετε όλο να μολογίτε».

Όμως αντιλαλεί το παράπονο: «Και συ, Γιώργο μ', δε φάνηκες να 'ρβεις προς το λημέρι».

Καλό ταξίδι, πρόεδρε, Γιώργο Δόση, **ΑΛΗΘΙΝΕ, ΑΝΥΠΟΚΡΙΤΕ** και **ΑΤΟΦΙΕ** Ηπειρώτη».

Γνώμες-Συλλυπητήρια Αποδήμων. Επώνυμα και Ανώνυμα

Σε δήλωσή του ο δήμαρχος Ζαγορίου **Γιώργος Σουκουβέλος**, αναφέρει τα εξής: «Αποχαιρετούμε τον Γιώργο Δόση, έναν λαμπρό Ζαγορίσιο, έναν άνθρωπο με αξίες που υπηρετήσε την Ήπειρο με πάθος, με συνέπεια και αξιοπρέπεια, τόσο ως Πρόεδρος της Ένωσης Ζαγορισίων, όσο και ως Πρόεδρος της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας, της κορυφαίας αποδημικής οργάνωσης των Ηπειρωτών. Θερμά συλλυπητήρια στην σύζυγό του Δέσποινα και όλους τους οικείους του. Θα τον θυμόμαστε πάντα με αγάπη!»

«Πρόεδρε και εκλεκτά μέλη του Δ.Σ. της Π.Σ.Ε. η " Πανθεσσαλική Στέγη" εκφράζει τα ειλικρινή της συλλυπητήρια για την απώλεια του αείμνηστου τ. Προέδρου.

Αιώνια του η Μνήμη!»

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΣΗΣ 1960 - 2022 Η γη της Ηπείρου, ο τόπος που λάτρευε και υπηρέτησε με τόση αγάπη και ζήλο, υποδέχτηκε σήμερα για πάντα στα χώματά της τον πρώην Πρόεδρο του Δ.Σ. της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας ΓΕΩΡΓΙΟ ΔΟΣΗ. Παθιασμένος πατριώτης, ουσιαστικός στην δράση του, κρυστάλλινος στις θέσεις του, ηθικός σεμνός και ακάματος περνάει επάξια στο πάνθεο των κορυφαίων στελεχών της Ηπειρώτικης αποδημίας. Καλό κατευόδιο ΠΡΟΕΔΡΕ!! Τιμή μου που σε γνώρισα..

Η αποδημία είναι από σήμερα φτωχότερη. Η αγάπη του για την ιδιαίτερη πατρίδα θα τον συνοδεύει στην αιωνιότητα. Είμαι τυχερός που τον γνώρισα και συνεργάστηκα μαζί του! Γιώργο είναι δεδομένο πως το χόμα του Πάπιγκου θά είναι ελαφρύ... Καλό σου παράδεισο. Θερμά συλλυπητήρια στην οικογένεια.

Το Γιώργο το Δόση τον συμπαινώ τον ακέραιο χαρακτήρα τον άνθρωπο τον πρόεδρο της Π.Σ.Ε. που ευτύχισα να γνωριστούμε και να γίνουμε φίλοι όπου συνεργασθήκαμε αρμονικά, παράλληλα σε όλους τους τομείς αιωνία του η μνήμη πάντα όσο θα ζω θα τον θυμάμαι τα θερμά μου συλλυπητήρια στους οικείους του.

Θλιβερή είδηση. Έφυγε έχοντας ζήσει μία παραγωγική και άξια ζωή. Εκφράζω τα θερμά μου συλλυπη-

τήρια στην κ. Δέσποινα και στην ευρύτερη οικογένειά του. Ας έχεις γη ελαφρά στη γενέθλια γη και Καλό Παράδεισο.

Πρόεδρε,

Καλό ταξίδι στην αιωνιότητα, ήσουν πάντα κοντά μας Πρόεδρε, ήσουν ένας με μας, βαρύ το πένθος, οδυνηρό το άγγελμα, τα ειλικρινή μας συλλυπητήρια στους οικείους, μια

"αποφράδα" πραγματικά μέρα για την Κοινότητα των Αποδήμων...

Πραγματικός πατριώτης με σημαντική προσφορά στην πολιτιστική ηπειρώτικη αποδημία. Συλλυπητήρια στους οικείους του!

Καλό ταξίδι φίλε Πρόεδρε. Σε ευχαριστούμε ως Ηπειρώτες για την προσφορά σου και τον αγώνα σου για την πατρίδα μας την Ήπειρο και την

Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας. Ας είναι ελαφρύ το χόμα του αγαπημένου σου χωριού Πάπιγκου που θα σε σκεπάζει. Θα ζήσεις πάντα στην σκέψη και την καρδιά μας. Θερμά συλλυπητήρια στην οικογένεια σου..

Ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή του. Είναι κρίμα να χάνονται τόσο νωρίς άνθρωποι με την αξία και την ποιότητα του Γιώργου. Θερμά συλλυπητήρια στους οικείους του και στην Πανηπειρωτική, δηλαδή σε όλους εμάς τους Ηπειρώτες!

Τα θερμά μας συλλυπητήρια. Ένας αξιαγάπητος και ακέραιος συνάδελφος που είχα την τιμή να συνεργαστώ μαζί του Τον διέκρινε η καλοσύνη και η ανθρωπιά θα λείψει από την Ηπειρώτικη αποδημία. Θα τον θυμόμαστε με σεβασμό και αγάπη. Καλό παράδεισο να έχεις Γιώργο.

Ανδρέας Φιλιπούσης. Άδικος ο χαμός του

Ο θάνατος του **Ανδρέα Φιλιπούση** μας συγκλόνισε όλους. Η Π.Σ.Ε. με Δελτίο Τύπου εξέφρασε τα θερμά συλλυπητήρια.

«Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας συγκλονισμένα από τον αδόκητο θάνατο του Αντρέα Φιλιπούση εκφράζουν την ανείπωτη θλίψη τους και διατυπώνουν τα βαθιά τους συλλυπητήρια στους οικείους και ιδιαίτερα στη μητέρα του Μαρία Καραγιώργου, η οποία υπήρξε Πρόεδρος της

Αδελφότητας Ελληνικού Ιωαννίνων και μέλος του Δ.Σ. της Π.Σ.Ε.

Ο Αντρέας «έφυγε» ξαφνικά 5.12.2022, μόλις 36 ετών, από κοντά μας αφήνοντας θλίψη και βαθιά στενοχώρια.

Η Εξόδιος Ακολουθία έγινε την Παρασκευή 9.12.2022 στο νεκροταφείο Καλλιθέας και ώρα 12.00 το μεσημέρι».

Ιστορικά και Παραδοσιακά Ανάλεκτα

Χειμωνιάτικες γιορτές

Οι γιορτές κατά το χρονικό αυτό διάστημα (από της Αγίας Βαρβάρας, 4 Δεκεμβρίου, ως του Αγίου Βλασίου 11 Φεβρουαρίου) «συμπεριλαμβάνονται από «άκρου χειμώνα» προς την αισιόδοξη άνοιξη. Τελούνται γενικά με τρεις επιθυμητές σκοπιμότητες:

α. Να χαρούν οι άνθρωποι τη μετάβαση από τη χειμωνιάτικη περίοδο και το σκοτάδι στο ανοιξιάτικο φως και τη βλάστηση.

β. Να εξασφαλίσουν την ευτυχία για το νέο χρόνο που έρχεται.

γ. Να τονώσουν το θρησκευτικό και οικογενειακό αίσθημα, ιδιαίτερα με τις εκκλησιαστικές αλλά και σπιτικές τελετές των Χριστουγέννων, τ' Άι-Βασιλείου και των Φώτων, Δημητρίου Λουκάτου, Εισαγωγή στην Ελληνική Λαογραφία, ΜΙΕΤ, 1992.

Η περίοδος από την παραμονή των Χριστουγέννων έως τα Θεοφάνια ονομάζεται «Δωδεκάημερο» ή «Δωδεκάημερο». Το εορταστικό αυτό δωδεκάημερο είναι πλουσιότατο σε ήθη, έθιμα, παραδόσεις και λαϊκές δοξασίες.

Ψυχική ευφορία και αισιόδοξία γέμιζε τις ψυχές των ανθρώπων ο ερχομός των μεγάλων γιορτών. Χριστούγεννα, Πρωτοχρονιά και Θεοφάνια. Γιορτές που μας σηματοδοτούν τη μνήμη.

Οι πολλές γιορτές, το καλό και πλούσιο φαγοπότι, τα γλέντια και τα γιορτάσια συνθέταν μια αναγκαία άσση μέσα στο χρόνο, για να ξεκουραστεί ο άνθρωπος, να ανανεωθεί και με ανανεωμένες τις δυνάμεις να ξαναρχίσει πάλι τον κύκλο της ζωής με όρεξη, μεγαλύτερο θάρρος, ελπίδα κι απαντοχή για το μέλλον.

Η πατροπαράδοτη νηστεία συνοδευόμενη βεβαίως από τις λατρευτικές εκδηλώσεις της σαρακοστής προωθούσαν την κορύφωση της αγωνίας της προσημονίας του «λυτρωτή του κόσμου». Και βέβαια τα σπίτια γέμιζαν με αγάπη και θαλπωρή και με ασίγητη ελπίδα πως οι πόθοι τους θα εκπληρωθούν. Και οι πόθοι αυτοί αναφέρονταν στην υγεία, μακροπρόθεσμη και μεγάλη σοδειά.

Το Χριστουγεννιάτικο τραπέζι

«Χ' στού-Λαμνήρ» τρώγαμε κρέας! Τον άλλο καιρό, «όστα να πάνε». Υπήρχε και η εξήρεση. Κανέναν κόκορα ή «ο πασιάς απ' το δαμάλ» όταν το πουλάγαμε στον χασάπη. Άσε που νηστεία είχαμε ολόκληρο σαραντάημερο τα Χριστούγεννα, το Πάσχα και τον Δεκαπενταύγουστο. Τις υπόλοιπες ημέρες: «Πατάκες και φουσκοκοιλία». Γι' αυτό, λοιπόν, το Χριστουγεννιάτικο τραπέζι, πέρα από το θρησκευτικό περιεχόμενο έπαιρνε και την όποια, μπορεί να φανταστεί κάποιος, «μορφή γαστρονομικής κατανάλξης και χαρακτηριστικής υπερβολής». «Τον αγλέουρα έφαγες, θα σουρ' ταμπλάς, Σταμάτα». Οι μεγάλοι με τίποτε δεν σταματούσαν και μέρος της

Οι παιδικές ψυχές «αγάλλονται» την ημέρα των Χριστουγέννων (Φωτ.: Κώστας Μπαλάφρας)

συζήτησης ήταν τα μελλοντικά τους σχέδια για ένα άλλο... Πασκαλιότικο τραπέζι.

Το Χριστουγεννιάτικο τραπέζι ήταν καθιερωμένο -εθιμικό τουλάχιστον- να γίνεται στο σπίτι του παππού ή του μεγαλύτερου αδελφού. Εξήρεση, αν κάποιος γιόρταζε. Όπως και να είχε το πράγμα, την ημέρα των Χριστουγέννων όλοι οι συγγενείς σε ένα σπίτι συσείραζαν. Η συγγενική αυτή συγκέντρωση ήταν και δείγμα οικογενειακής και συγγενικής αγάπης και -περισσότερο- απόδειξη αρμονικών συγγενικών σχέσεων. Λειτουργούσε κανονικά το ράδιο αρβύλα. «Μόνοι τ'ς έκαναν Χριστούγεννα. Θα 'ναι φαγωμέν' σαν τα σκλιά». Ήταν οι καλοθελητές και οι κουτσομπόλες που σε «έπιαναν και σε πέρναγαν άβρεχτο πέρα απ' τον Άραχθο».

Οι ημέρες των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς ήταν ημέρες απόλυτης ανεμελιάς, που κυριαρχούσαν τα γλέντια και τα κρασοπότη. Στο εξαιρετικά στρωμένο τραπέζι, με τραπεζομάντηλο χειροποίητο πλεκτό, κεντημένο στο χέρι σταυροβελονιά και δαντέλα στο τελείωμα. Ήταν αριστοτέλειμα τεχνικής και υπόδειγμα υπομονής. «Στραβώθ'κα αλλά το τελείωμα. Θα το στρώσω του Χ' στού». Το έστρωναν και στρώνονταν στο φαί. Το κύριο φαγητό ήταν χοιρινό με σέλινο. Θυμάμαι τον παππού μου, τι καυγάδες που έκανε με τη γιαγιά μου. «Δεν θέλω ζ'μί. Πνίγ'κα όλο το χρόνο απ' τα φασόλια. Κοψίδια θέλω». Αυτά έλεγε αλλά έπαιρνε την αποστομωτική απάντηση από τη γιαγιά. «Να κάτσεις στα αυγά σ'. Τα κοψίδια είναι για τα παιδιά. Εσύ λίγο για καλωσκέρισμα. Φτάν'. Άμα περ'σέψ' τίποτες». Συνήθως δεν περίσσευε. Αρούπητα...

Να πούμε ακόμη πως πλεόναν στο τραπέζι οι πίτες. Και πίτες μάλιστα με περιεχόμενο! Τυρόπιτες και κρεατόπιτες. Όχι λαχανόπιτες, δεν θέλαμε τέτοια πίτα χρονιάρες μέρες. «Μού έχουν φυτρώσει για τα καλά τα λάχανα στο στομάχι» είχε κάποτε ο παππούς και άκουσε τον ανήκουστο από τη γιαγιά. Το τραπέζι ήταν στρωμένο όλη την ημέρα. Ήταν γρουσουζιά να έρχεται επισκέπτης και «να είχε σηκωθεί» το

τραπέζι. Όλη, λοιπόν, την ημέρα. Πιάτο γιομάτο για τον Χριστό, τον άγνωστο διαβάτη, τον πεινασμένο και τον φτωχό. Τέσσερις τον αριθμό, όσο και τα σημεία του ορίζοντα.

Επίσης, περιμέναμε και τους οργανοπαίκτες. Περνούσαν σιοντίλα όλα τα σπίτια και «γλένταγαν» κι αυτοί μαζί με τα μέλη της οικογένειας. Λίγη ώρα. «Από λίγο για να προκάβουμε όλους». Δυο - τρία τραγούδια, άντε και κανένα παραπάνω, αν ήταν κάποιος μερακλής κι ήθελε να φουρλατίσ' περισσότερο στο χορό. Έπαιρναν το καιτίς, αλλά έβαζαν και στο χαρτί το λουκούμι, δεν υπήρχαν γλυκά τότε εκτός από τα γλυκά του κουταλιού, για να το φάνε άλλη μέρα. Οι τέσπες τους ήταν φρίσκα «λακούμισα». Την ημέρα των Χριστουγέννων δεν γινότανε επισκέψεις. Τα Χριστούγεννα είναι οικογενειακή γιορτή. «Άλλ' μέρα οι επισκέψεις. Όρσε ο θεός τόσες μέρες». Οι επισκέψεις άρχιζαν τη δεύτερη ημέρα των Χριστουγέννων, αν βέβαια είχαν οι άντρες ξεθουλωριάσει από το φαγοπότι και το κρασοπιώμα.

Έθιμο που χάθηκε για πάντα ήταν και το γεγονός ότι στο τραπέζι υπήρχε και ένας δίσκος με πολυσπορία. Βρασμμένοι σπόροι σιταριού και καλαμποκιού περίτεχνα διακοσμημένοι με σπυριά από ρόδι. Σύμβολο καρποφορίας. Όσο έτρωγαν και το υπόλοιπο το έριχναν στα χωράφια, να φάνε τα πετούμενα του ουρανού και να προσευχηθούν κι αυτά μαζί τους για την καρποφορία. «Να φτάνει το φαί μας και για κάθε πετούμενο».

Πλούσιο ή φτωχό, το Χριστουγεννιάτικο τραπέζι, γιομάτο-φρίσκα- ή μισογεμισμένη η τάβλα, δεν έχει σημασία. Είχε καλούδια. Ούτε σύγκριση μπορεί να γίνει. Τότε και τώρα. Τότε μια ολόκληρη εβδομάδα η νοικοκυρά ετοιμάζε... Τώρα, το Χριστουγεννιάτικο τραπέζι συναποτελείται από όσα παραγγείλαμε και μας έφερε ο ντελιβεράς. Σε ένα όμως ήταν ανυπέροχο. Στο συναίσθημα...

Οι Χριστουγεννιάτικες γιορτές ήταν πάντα ταυτισμένες με το χιόνι (Φωτ.: Κώστας Μπαλάφρας)

ΕΗΜΕΡΩΝΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Εημέρωναν Χριστούγεννα. Οι εκκλησιές σημαίνουν, κουνιούνται τα καμπαναριά, κι οι φωνές που βγαίνουν απ' το βαθύ και δίπλα στο κάθε καμπάνας στόμα, μοιάζουν κερουβικούς ψαλμούς, σαν απ' το ουράνιο δώμα. Χιλιάδες τα Χριστούγεννα τα τραγουδούν οι άγγελοι, και κάθε ακτίδα από ψηλά, που κάθε αστέρι στέλλει, μοιάζει αγγελική ματιά. Θρησκεία! Γλυκιά μάνα, τι όμορφη δίνεις εσύ λαλιά και στην καμπάνα, και πόσο εκείνη η λαλιά σαλεύει την καρδιά μας! Πόσες εκείνος ο σταυρός απ' τα καμπαναριά μας στην αντιλάδα χύνοντας, τόσες χρυσές ακτίδες, χύνει βαθιά μας στην ψυχή, γλυκές χρυσές ελπίδες! Κ' οι δυο εκείνες χαραυγές που οι άγγελοι κατεβαίνουν μας' απ' τον ουρανό ψηλά κι έρχονται και σημαίνουν Χριστούγεννα κι ανάσταση, ω! τι μυστήριο χύνουν. Τι χαραυγούλες είναι αυτές, πόση ζωή μας δίνουν! Λάμπουνε τ' ασυγγέφιαστα ουράνια Σα ζαφείρια, Σαν μάτια η' αγρυπνήσανε φέγγουν τα παραθύρια. Χαρούμενες και σιγανές μιλιές σμίγονται γύρα, και από κάθε θύρα που ανοίγεται, βγάνουν μορφές γελούμενες, λουσαμένες, γλυκές, καλοντυμένες. Κρατούν στα χέρια τους κεριά λαμπάδες. Στη ματιά τους λάμπ' η χαρά που νιώθουνε βαθιά μας στις καρδιά τους. Εημέρωσαν Χριστούγεννα! Θύρες ολούθε ανοίγουν κι ολούθε τώρα οι Χριστιανοί στις εκκλησιές μας σμίγουν.

Κώστας Κρυστάλλης

Το παλιό σίδερο

Πόσες και πόσες φορές δεν μας απειλισε η μάνα μας: «Θα κάτσετε φρόνιμα ή θα σας σιδερώσω». Και έπιανε το σίδερο που ήταν γεμάτο από κάρβουνα αναμμένα και το κουνούσε κατά εμάς απειλώντας μας ταυτόχρονα. Σιγά μην καθόμασταν ήσυχα. Γι' αυτό την απειλή την είχαμε ακούσει πολλές-πλείστες-φορές. Εντυπώθηκε για τα καλά στο μυαλό μας.

Το σίδερο ήταν απαραίτητο σε κάθε σπίτι, ειδικά σε εποχές που δεν υπήρχε ηλεκτρικό ρεύμα και τα βράδια έκαινε η λάμπα του πετρελαίου.

Γέμιζε το σίδερο με αναμμένα κάρβουνα και ήταν φτιαγμένο από υλικό που άντεχε σε μεγάλες θερμοκρασίες κάνοντας την ζωή της νοικοκυράς πιο εύκολη...

Σήμερα το σίδερο με τα κάρβουνα θεωρείται συλλεκτικό, ενώ έχουμε δει να ξαναέρχονται στην μόδα απομιμήσεις που δεν έχουν καμία σχέση με κείνο το παλιό... σίδερο της γιαγιάς... Η τεχνολογική εξέλιξη...

Βουργαρέλι Άρτας 1960. Μεταφορά νεογέννητων αρνιών (Φωτ.: Κώστας Μπαλάφρας)

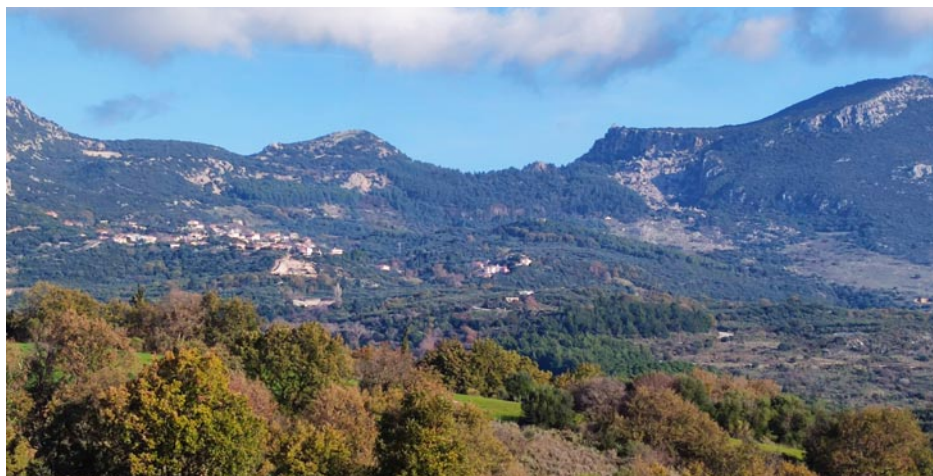
Η κεντρική πλατεία Βουργαρελίου με Χριστουγεννιάτικο στολισμό (Φωτ.: Λουκία Αντωνίου)

Ο ΧΟΡΟΣ ΤΟΥ ΖΑΛΟΓΓΟΥ (Εν χοροίς και άσμασι ή ένας «εθνικός μύθος»)

«Τες εμάξωξε εις το μέρος
Του Ζαλόγγου το ακρινό
Της ελευθερίας ο έρως
Και τες έμπνευσε χορό

Τέτοιο πήδημα δεν είδαν
Ούτε γάμοι ούτε χαρές
Κι άλλες μέσα τους επήδαν
Αθωότερες ζωές».

Δ. ΣΟΛΩΜΟΣ

Εκεί στον βράχο, τον «ιερό» βράχο του Ζαλόγγου βρήκαν καταφύγιο κυνηγημένες από τους Τουρκαλβανούς του Αλή πασά οι Σουλιώτισσες. Σουλιώτισσες, μικρές μονάδες με τα παιδιά στα χέρια και στην αγκαλιά, κι άλλα μέσα στην κοιλιά τους, όπως μας λέει ο ποιητής μας Διονύσιος Σολωμός.

Οι πιο πολλές από τη φάρα του Κουτσονίκα, ο οποίος πίστεψε στις υποσχέσεις του Αλή πασά, ότι μπορούν να ζήσουν ήσυχά σε οποιοδήποτε μέρος της επικράτειάς του και δεν πήγαν στην Πάργα μαζί με τους άλλους.

Εκεί στον παγωμένο βράχο, 18 Δεκεμβρίου του 1803, έπρεπε ν' αποφασίσουν πώς θα ζήσουν. Θάνατος και όχι σκλαβιά ήταν η απόφασή τους και στήσανε χορό. Στήσανε χορό μπροστά στα έκπληκτα μάτια των εχθρών τους που τις καταδίωκαν. Να πώς περιγράφει ο αυτόπτης μάρτυρας Σουλεϊμάν αγάς, αξιωματικός του Αλή πασά την απόφασή τους: «**Εκατό γυναίκες έμειναν με μια ομάδα παιδιών. Είχαν βρεθεί χωρισμένες από τους δικούς τους και από το ύψος του βράχου στον οποίο είχαν σκαρφαλώσει, γίνονταν μάρτυρες της τρομερής τύχης των συντρόφων τους. Η τύχη αυτή τους απειλούσε με τη σειρά τους. Μια ξαφνική όμως απόφαση τους υπόσχεται να τους βοηθήσει εναντίον της ατιμίας και της ντροπής της τιμωρίας. Πιάνονται από τα χέρια, αρχίζουν ένα χορό, που τα βήματά του τα κινούσε ένας ασυνήθιστος ηρωισμός και η αγωνία του θανάτου τόνιζε τον ηρωισμό του. Τραγούδια πα-**

τριωτικά τον συνόδευσαν, οι επωδοί τους αντηκούσαν στ' αυτιά των μουσουλμάνων. Ο ουρανός ασφαλώς τις άκουε. Στο τέλος των επωδών οι γυναίκες βγάζουν μια διαπεραστική και μακρόσυρτη κραυγή, που ο αντίλαλός της σβήνει στο βάθος ενός τραγικού γκρεμού, όπου ρίχνονται μαζί με όλα τα παιδιά τους.

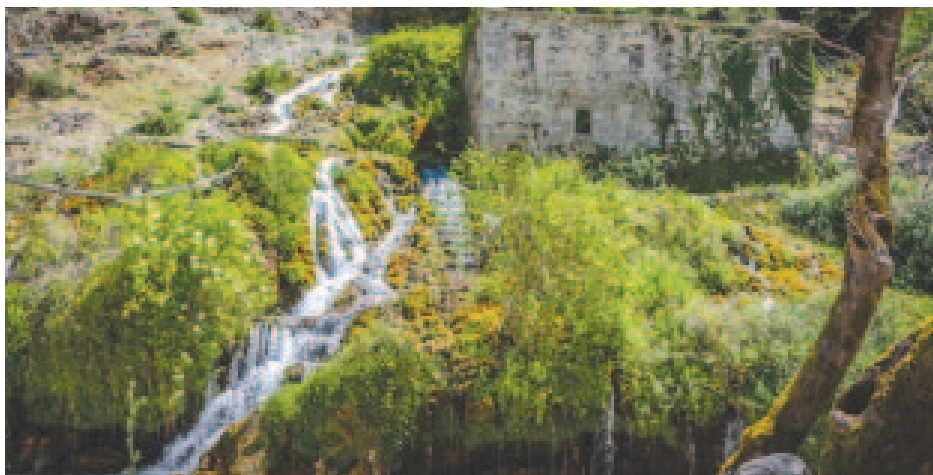
Αυτά διηγείται με δάκρυα στα μάτια, στον Ιμπραήμ Μανζούρ εφέντι, εξισλαμισμένο Γάλλο μισθοφόρο, υπεύθυνο του πυροβολικού του Αλή πασά από το 1816 και μετά.

Ο Σουλεϊμάν αγάς ήταν εχθρός των Σουλιωτών και όχι μνηστής τους. Τι λόγο είχε να πει τα γεγονότα διαφορετικά απ' ότι έγιναν;

Εθνική μυθολογία;

Αλλά ο χορός του Ζαλόγγου - κατά τους Πέτρο Πιζάνια, Βάσω Ψιμούλη, Μαρία Ρεπούση, Αλέξη Πολίτη και άλλους - είναι προϊόν της «εθνικής μυθολογίας». Τι στοιχεία γι' αυτούς. Τους εθνικούς μύθους δεν τους έγραψαν οι εθνικοί μας ιστορικοί, ιστοριογράφοι και αγωνιστές. Τους θρύλους τους δημιούργησαν οι ίδιοι οι εχθροί μας και με τη περιγραφή.

Για την ιστορικότητα του χορού στο Ζάλογο έγραψαν πολλοί και σύγχρονοι την εποχή εκείνη όπως ο Χριστόφορος Περραιβός, ο Α. Ίδρωμένος από την Πάργα, ο Διονύσιος Σολωμός, ο Γάλλος πρόξενος Πουκεβίλ, ο Γάλλος φιλόλογος Κλώντ Φωριέλ στη συλλογή των «Δη-

Οι Μύλοι του Σουλίου (Φωτ.: Γιώργος Μάνης)

Κούγκι Σουλίου (Φωτ.: Γιώργος Μάνης)

Λαμπρινή
Πανταζή-Ντόκου
Αντιπρόεδρος
της Αδελφότητας
«ΤΟ ΗΡΩΙΚΟ ΣΟΥΛΙ»

μοτικών τραγουδιών της Ελλάδας», η οποία κυκλοφόρησε στο Παρίσι το 1824, ο Ιμπραήμ Μανζούρ στα «απομνημονεύματά του», τα οποία εκδόθηκαν στο Παρίσι. Αργότερα ιστορικοί όπως ο Παπαρρηγόπουλος, ο Αραβαντινός. Ο Ιωάννης Λαμπρίδης στα «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ», ο οποίος με επιτόπια έρευνα το 1888 στην Καμαρίνα, κάτω από το Ζάλογο και με τις μαρτυρίες των κατοίκων, συγγενών του Μάρκου Μπότσαρη αλλά και με την αυτοβιογραφία του Θεοδώρου Παπαθωμά, γραμματέα στο τελωνείο του Φαναρίου την εποχή των γεγονότων γράφει ότι «εν χοροίς όντως και άσμασι τη 11 η.μ. κατεκρημνήθησαν». Είναι πράγματι κρίμα που η παράδοση δεν διέσωσε τα ονόματα όλων αυτών που θυσιάσαν τη ζωή τους και τη ζωή των παιδιών τους για να μη γίνουν σκλάβοι και να πεθάνουν με δική τους απόφαση ελεύθερες.

Μια θυσία που συγκλόνισε και ενέπνευσε ποιητές, ζωγράφους, συγγραφείς, μουσικούς στην Ελλάδα στην Ιταλία, στη Γαλλία έως την Αμερική.

Λίγοι μόνο Έλληνες συγγραφείς και ιστορικοί, σήμερα δεν συγκινούνται και αμφισβητούν τον χορό του Ζαλόγγου, ένας θρύλος για τις ανάγκες της «εθνικής μυθολογίας» όπως ισχυρίζονται.

Δεν έχουμε καμιά αμφιβολία, ότι όταν τα οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα δεν βολεύονται με την αλήθεια, πάντα θα υπάρχουν πρόθυμοι κονδυλοφόροι που θα γράφουν και θα ξαναγράφουν τα ιστορικά γεγονότα όπως βολεύει κάθε φορά την κυρίαρχη τάξη. Πριν από την υλοποίηση μιας πολιτικής ατζέντας, όπως είναι σήμερα η Παγκοσμιοποίηση, προηγούνται οι θεωρητικοί της για να διαμορφώσουν και να προετοιμάσουν τους λαούς για την «αναγκαιότητα» των δεινών που θα φέρει η νέα πολιτική τάξη, των λίγων κι εκλεκτών του διεθνούς και μεγάλου κεφαλαίου. Τα εθνικά κράτη και οι εθνικές ταυτότητες είναι εμπόδια για τα συμφέροντα της Παγκοσμιοποίησης, η οποία θέλει ανοικτά σύνορα για να δικαιοδοτούνται χωρίς εμπόδια τα κεφάλαια, τα προϊόντα, οι υπηρεσίες και φυσικά οι εργαζόμενοι - σκλάβοι, μετανάστες από τόπο σε τόπο και από χώρα σε χώρα, χωρίς εργασιακά, κοινωνικά και ατομικά δικαιώματα για να πλουτίζουν περισσότερο τα άπληστα αφεντικά. Εμπόδια είναι τα εθνικά κράτη με τα σύνορά τους, η εθνική ταυτότητα και ό, τι την σηματοδοτεί, ιστορία, γλώσσα, πολιτισμός, παραδόσεις, εθνικοί αγώνες, ήρωες και ηρωικές πράξεις.

Χρέος διαφύλαξης της ιστορικής αλήθειας

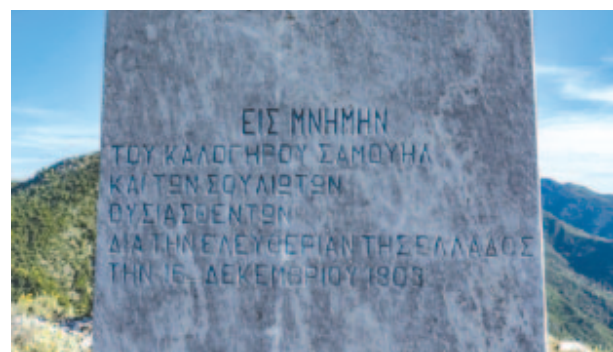
Ένα εθνικό και ηρωικό σύμβολο είναι και το Σούλι με τους αγώνες των Σουλιωτών. Γι' αυτό βάλονται και λοιδορούνται το Κούγκι, το Ζάλογο, η Ρηνιάσα, ο Σέλιτσος, τα βαμμένα από το αίμα των Σουλιωτικών παιδιών. Τι κι αν έγραψαν τόσοι και τόσοι για τον χορό του Ζαλόγγου, όταν το χρήμα ρέει άφθονο από ξένα κέντρα τύπου "Ανοικτής Κοινωνίας" του διεθνούς κερδοσκόπου Τ.

«Ο χορός του Ζαλόγγου, ή Οι Σουλιώτισσες», του Claude Pinet, ελαιογραφία σε καμβά, Αθήνα, Μουσείο Μπενάκη

Οι Σουλιώτισσες από Ary Scheffer (1827)

Σόρος, ο οποίος μέσα από δεκάδες Μ.Κ.Ο. μπορεί να χρηματοδοτεί και να εξαγοράζει συνειδήσεις, καθηγητές, πανεπιστήμια, πολιτικούς, κυβερνήσεις, Μ.Μ.Ε. και δημοσιογράφους. Έτσι γίνεται και η παρακράση της ιστορίας και η αποδόμηση των εθνικών συμβόλων και ηρώων. Για τις ανάγκες της μεγιστοποίησης των κερδών των λίγων, μόλις του 1% των κατοίκων της γης που κατέχουν τον πλούτο σε βάρος των λαών που γίνονται όλο και πιο φτωχότεροι. Γι' αυτό αποδομείται ότι κάνει ένα λαό περήφανο και ικανό να αντισταθεί, όταν βάλονται τα συμφέροντα και τα δικαιώματά του.

Τραγούδια πατριωτικά συνόδευσαν το χορό, λέει ο αυτόπτης μάρτυρας και όχι το «Έχε γεια καημένη κόσμη», το οποίο γράφτηκε 100 χρόνια αργότερα για τις ανάγκες του θεατρικού έργου του Σπύρου Περραιβού «Ο χορός του Ζαλόγγου». Κάποιοι αρνητές του χορού ισχυρίζονται ότι εφόσον δεν χόρευαν αυτό το τραγούδι, δεν υπήρξε και χορός. Τα τραγούδια γράφονται μετά τα ηρωικά γεγονότα, ακριβώς για να τιμήσουν, να μνησούν και να διατηρήσουν στη συλλογική μνήμη τις ηρωικές πράξεις.

Η Ηπειρώτικη λαϊκή μουσα τραγούδησε αυτή την ηρωική πράξη και πολλά τραγούδια έφτασαν μέχρι τις μέρες μας. Ένα από αυτά είναι από τη συλλογή των Σουλιωτικών τραγουδιών του Παπά-Αναστάση.

«Στο Ζάλογο κάνουν χορό γυναίκες παντρεμένες Σουλιώτισσες ανύπαντρες και αρραβωνιασμένες Μανάδες έχουν τα παιδιά σφιχτά στην αγκαλιά τους Χορεύουν και γκρεμίζονται θέλουν τη λευτεριά τους Στο Σούλι και στο Ζάλογο σκλάβοι ποτέ δεν ζούνε Σουλιώτισσες χορεύοντας όλες θα γκρεμιστούν».

Εμείς οι Σουλιώτες έχουμε χρέος να διαφυλάξουμε την ιστορική αλήθεια και να μην επιτρέψουμε να γίνει πολτός στο μίξερ της Παγκοσμιοποίησης και της όποιου πολιτικής σκοπιμότητας.